

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

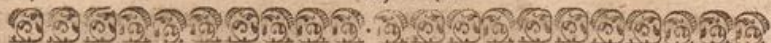
Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Controversia Fundamentalis Et Generalis I. De existentia alicujus & unius
Religionis veræ à Deo revelatæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

PARS PRIOR,

Complectens fundamenta & principia Generalia Theologiae Polemicæ.

CONTROVERSIA FUNDAMENTALIS ET GENERALIS

I.

De existentia alicujus & unius Religionis veræ à Deo revelatæ.

Proponitur Ratio doctrine & styli.

Primum omnium ex Polemicis Opusculis, quæ in lucem edidi, erat *Iter Polemicum*, ita indigitatum, quòd eundo per omnes hominum Sectas, vel nullam vel aliquam vel plures Religiones eolentium, videlicet Atheorum, Polytheorum, seu Gentilium Idololatrarum, Deistarum, Epicuræorum, Turcarum, Judæorum, Paganorum universum, Libertinorum, Indifferentistarum, Lutheranorum, Calvinistarum, Jansenistarum, & Hæreticorum universum (quas omnes & singulas ex principijs, solo Naturæ lumine notis, falsas esse demonstravi) ad unicam veram Religionem, quæ est Ecclesia Romano-Catholica, veritatis amantem tandem deducat. Nunc, quæ ibi disserui, hoc loco cæteris omnibus præmittenda censui, utpote fundamenta, quæ in subsequentijs

necessariò supponi debent tanquam extra omnem controversiam posita, exceptis iis, quæ de Hæreticis universum, ac de Lutheranis, Calvinistis, & Jansenistis in specie disputata sunt, siquidem contra hos agendi multiplex & serè continua in decursu se se offeret occasio, eò quòd eos debellare præcipuus præsentis laboris Scopus sit. Ad istylum quod attinet, quem in præfatio Itinere Polemico sublimiorem ac Oratorio magis vicinum adhibere volui, ratus, cum ratione ornatùs sui qualiscunque delicato sæculo moderno magis arisurum: sed deceptus contrarium experientiâ didici, eò quòd legentes sine intensa ingenij applicatione & fatigatione, quæ saltem minùs Doctis necessaria est in politiori dictione assequenda, in libris Polemicis veritatem quærant, non ornatum. Mutare igitur

TUM

tur nunc illum placet in Methodum Scholasticam, qua in reliquis omnibus usus sum, eò quòd ista sit accommodatior pluribus, facilior ad intelligendum, clarior ad docendum, efficacior ad convincendum, &c. quòd inde consequens & à me maximè intentum est, utilior omnibus. Adde, quòd res fidei, à quibus aeterna pender salus, ob præstantiam & necessitatem suam exigant planà & solidà methodo pertractari, ut faciliùs certiusque pernoscantur.

Ne autem mireris, Benevole Lector, quòd contra Atheos, Epicureos &c. præviè demonstrare aggrediar existentiam alicujus DEI, alicujus Religionis revelata à DEO, Immortalitatem animæ Rationalis &c. nõsse te velim, non paucos ex moderni temporis Pseudopoliticis Atheismum in animo fovère, vel Indifferentissimum &c. dicereque in corde suo: non est Deus: non est altera vita: nulla est Religio in Mundo. Vel: omnis Religio, quæcunque sit, placet DEO &c. vel saltem de hujusmodi principijs addubitare. Hi mentem suam vel nunquam vel non perfectè exprimunt, præsertim calamo, ne, quales sunt, etiam alijs appareant sceleratissimi, & nil nisi carnem ac terrena sapientes. Frequentius aliquid produnt colloquò, jam inter notos apertè, jam inter ignotos obscure, discursus, ut aiunt, gratià de rebus fidei gravissimis haud aliter ac de novellis aut negotijs politicis differentes; insuper tam ambigè, ut nescias, cujus sint toni, quid credant, quid negent, cum omnia negare cuperent. Hos profana Politicæ Epicureos Ministros & Nigra Aule alumnos confutare

præviè necesse est, haud aliis tamen argumentis, quàm quæ ratio & lumen naturale omnibus inditum subministrat; siquidem Scripturam flocci habent, vel pro libitu tractant, Patres contemnunt vel rident ut simplices Monachos, Miracula explodunt &c. Quo pacto complanata sensim vià ad debellandos aratis nostræ Sectarios, videlicet Lutheranos præcipuè, tum & Calvinistas, aliosque ab avita fide Ecclesiæ Romano-Catholicæ apostatas accingemur. In hac igitur Controversia I. demonstrabimus 1. existentiam alicujus DEI. 2. unius DEI. 3. providi & justii DEI, qui præmia Bonis & supplicia Malis vel in hac vel in altera vita certè reddet; unde inferetur animæ rationalis immortalitas. 4. existentiam alicujus Religionis à DEO revelata. 5. unius tantum. 6. & quidem Christianæ. 7. proinde Judæorum. 8. & Turcarum sectas evidenter falsas esse. 9. ex Christianis autem non nisi unicam esse veram. Quibus fundamentis solidè firmatis proximum quidem & ordinatissimum esset mox inquirere, quam ex tot & tam diversis Religionibus, quæ Christianum sibi nomen adsciscunt, vera sit, ut sic rejectis *Judaismo & Paganismo* mox omnis quoque *Hæresis* reselleretur, ac proinde omne *Infidelitatis* genus. Quod fieret, si statim subjungeretur tractatus de *Ecclesiâ*. At verò, quoniam cum ijs dimicandum est, qui nil nisi Scripturam, seu scriptum DEI verbum, audiunt & obrudunt, nec alteri argumento vim infallibilem ad probanda fidei mysteria adstruunt, nisi ex SS.

Lir-

teris petito, auctoritate omni Traditionibus & Ecclesiæ penitus ademptâ: expedire, quin & necessarium esse iudicavi, prius tractare de *Scriptura*, ubi evidenter contra Adversarios ostendam, etiam ex Verbo Dei non scripto, sive Traditionibus, & Ecclesiæ definitæ auctoritate, æquè firma, ac ex Scripturis, argumenta peti posse, quin & debere, cum sine his nec de Scripturis nec de earum genuino sensu infal-

libiliter constare queat. Cudere in hoc tractatu prius arma oportet: quo labore simul Adversarij eripiemus sua: quo facto nec aggredi nos, nec se à nobis oppugnatos defendere haud satis valebunt amplius. Tum demum monstrabimus ipsis illam Ecclesiam, velut currim Davidicam, ex qua pendent mille clypei, & omnis armatura fortium contra omnes Veritatis Christiano-Catholicæ adversarios.

ARTICULUS I.

Existit aliquis Deus.

Contra Atheos.

SUMMARIUM.

1. Deus sub triplici ratione consideratur, & existere demonstratur.	5. Secundo sub ratione supremi Re- toris, & iusti Remuneratoris.
2. Primo sub ratione Entis improducti, & necessarii.	6. Terrio sub ratione Entis summe perfecti.
3. Etiam permissio aliquo in infinitum processu.	7. Nihil impedit, quod aliqui vel ne- gent, vel ignorent Deum: aut quod jubeamur credere existen- tiam Dei.
4. Nec obstante, quod argumentum ducatur à sensu Distributivis ad Collectivum.	

1. **S**Ciendum, *DEI* nomine intelligi 1. Ens à se, improductum, necessarium in existendo, causam primam rerum omnium, & Conditorem totius Universi. 2. Supremum & æquissimum Mundi Rectorem, qui Bonos condignis præmijs afficit ut liberalis Remunerator, Malos verò meritis pœnis persequitur justus Vindex. 3. Ens infinite perfectionis, quo nihil majus nihil melius

excogitari potest. Hoc ens sub hac triplici ratione consideratum existere, cum Philosophis ex naturali lumine demonstrare aggredior, imprimis quidem sub ratione entis à se, improducti, necessarii, cause primæ &c. dein sub ratione æquissimi Gubernatoris, & Judicis, demum sub ratione entis perfectissimi. Quamquam enim nemo facile se Atheum profiteri audeat, postquam

quam tamen Machiavelli principia, qui DEI nomen ad terrendos tantum & in officio continendos homines excogitatum blasphemavit, placuere multis, ve reor sanè, ne pestilens Atheismi venenum etiam eorum animos infecerit, cupientes remotum, qui malefacta castiget, ut liberius in flagitia rucere possent. Contra hos

1. Dico 1. Existencia DEI tanquam entis Improducti, Necessarii &c. evidenter inferitur ex creaturis actu existentibus, ita ut à nullo sanè mentis negari possit. Probatur 1. adducendo sequens argumentum: evidens est ab experientia, dari ens productum: ergo & evidens est dari *ens improductum*: ens improductum est Deus: ergo evidenter datur Deus. Consequentia prima, quam solam negat Atheus, sic probatur: ens productum est evidenter productum ab alio priore se (nihil enim potest producere se ipsum, aliàs operari posset, antequam existeret, quod evidenter implicat) ergo est productum ab alio: atqui istud aliud non potest esse ens productum; quia semper redit quæstio, utrum sit productum ab alio, pariter productum, in infinitum: ergo debet deveniri ad ens improductum, vel admitti processum in infinitum in causis producentibus, qui est impossibilis, vel dici, quòd duo vel plura entia se mutuo produxerint causalitate mutua, quæ evidenter repugnat.

Prob. 2. adducendo aliud medium: evidens est dari ens contingens (hoc est, tale, de cuius essentia est *posse existere vel non existere*) ergo etiam evidens est dari *ens necessarium* in existendo,

R. P. Pichler Theol. Polemica.

quod est DEUS. Conf. Prob. si datur ens contingens, seu indifferens ad existendum vel non existendum, evidenter debet dari aliquod ens, quod istam indifferentiam tollat, & entia contingentia determinet ad existendum potius quam non existendum: atqui istud ens, quod debet tollere indifferentiam, evidenter non potest omne esse contingens: ergo evidenter debet dari aliquod ens non contingens, adeoque necessarium, si detur aliquod ens contingens. m. P. si omne ens tollens indifferentiam pariter esset contingens, fieri potuisset evidenter, ut aliquando nullum ens existeret: sed hoc est evidenter falsum; si enim aliquando nihil exstisset, vel fieri potuisset, ut omnino nihil existeret; hoc ipso nihil amplius fuisset possibile & producibile; à quo enim produceretur aliquid, & determinaretur ad existendum, si omnino nihil existeret? ergo non omne ens, entia contingentia determinans ad existendum, potest esse contingens, sed aliquod evidenter debet esse necessarium.

Objicies 1. Utrumque argumentum supponit implicantiam processûs in infinitum: sed non est evidens, implicare processum in infinitum: ergo neutrum evidenter probat existentiam Dei. R. quamvis plerumq. optimo jure negent Min. & dicant, evidenter repugnare, infinitam retro seriem causarum jam exstisse; nihilominus tamen gratis & causæ bonitate freti permittamus Atheo processum causarum & entium producentium ac productorum infinitum, sed talem tamen 1. in quo præ-

G

cin-

scindatur, utrum omnia entia, ab aeterno per infinitam seriem producta, sint producta ab alio producto vel improducto; & an sint causae adequatè & absolute sufficientes, vel tantum inadèquaturè & conditionatè sufficientes; si enim permetteretur Atheo, quod infinita series entium productorum sit producta ab alio producto, & causae in infinita serie existentes sint *adèquaturè & absolute* sufficientes, daretur ipsi, quod est in questione; quia de hoc quaritur, utrum omnia & singula entia producta sint producta ab alio pariter producto tanquam à causa adèquaturè & absolute sufficiente sine ente *improducto*. 2. talem processum, de cuius possibilitate certò non constet, sed dubitetur adhuc; ut adeò, si per argumentum aliquod evidens consecutivè iterum fortè destrui contingeret, qui ipsi tanquam incertus interea permissus est, processum in infinitum, sibi imputare debeat Atheus, quod structuram suam tam labili fundamento inædificavit. Hoc itaque processu gratias etiam permissio existentiam Dei adhuc demonstro, &

Sic argumentor: Tota collectio entium successivè productorum, etiam si fingatur infinita, est producta necessariò ab alio adèquaturè à se distincto (cùm evidenter nihil possit vel inadèquaturè se ipsum producere) ergo est producta ab ente improducto. Ant. admittere debet Atheus, nisi velit admittere, quòd aliquid se ipsum, vel duo se mutuo producere possint, quod utrumque ratio naturalis horret. Conseq. est clara; si enim omnia producta sint

producta ab alio adèquaturè ab entibus productis distincto, istud aliud evidenter nequit esse ens productum; alias daretur ens productum extra omnia producta, quod in terminis repugnat. Ant. ulterius confirmatur: tota collectio infinitorum entium & causarum productarum est sibi insufficientis ad absolute existendum; quia est constat ex meris entibus insufficientibus, quae nullam prorsus habent virtutem ex se, & absolutam, sicut existendi, ita & producendi aliud ens, sed tantum conditionatam, si ab alio adèquaturè à se distincto producantur, & aliquam activitatem accipiant: ergo evidenter requirit causam adèquaturè à se distinctam, à qua accipiat suum esse & virtutem operandi. Rem accipe in exemplo: finge infinitum numerum caecorum, quorum nullus habet oculum ad eliciendam visionem necessariam; vel infinitam copiam pauperum, quorum nullus vel obolum habet: tam parva videbunt infiniti caeci simul sumpti, ac quilibet seorsum; & tam parva divites erunt omnes pauperes simul, quam singuli seorsum: ergo etiam infinita collectio, vel infinita successio entium productorum, de se absolute & adèquaturè insufficientium ad existendum & producendum, erit aequè insufficientis ad absolute existendum & producendum, quam singula seorsum; cùm insufficientia addita insufficientia non tollat insufficientiam, sicut caecitas addita caecitati non tollit caecitatem, & paupertas addita paupertati non tollit paupertatem, sed potius auget: ergo cùm singula existere vel existisse infinitas in-

subi-

sufficiencias ad existendum (nimirum infinita entia producta) necessario & evidenter admitti debet aliud ens, quod ex se sit sufficiens, & improductum, à quo illa suam existentiam & virtutem producendi accipiant. Audi aliud exemplum: sit catena longissima in aere suspensa, quam finge extensam sine fine, & habere infinitos annulos, quorum nullus potest pendere sine fulcro sustentante se propter gravitatem suam, qua tendant ad solum: hi annuli, etiam si fingas infinitos, cadent deorsum, nisi ad aliquam deveniatur, qui cadere non possit, & simul sustineat reliquos omnes: cum igitur ad nullum ex tota collectione infinitorum annulorum deveniri possit, qui polleat hac virtute pendendi in aere sine alio sustentante se, cum omnes & singuli sint ejusdem naturæ; debet necessario deveniri ad aliam virtutem extra infinitos istos annulos inter se connexos, à qua sustineatur tota catena etiam infinite protensa. Sic pariter deveniri debet ad aliquam virtutem extra collectionem omnium productorum existentem, à qua suum esse, & illam, quam habent, operandi virtutem acceperunt. Verbo: ostendi non potest, neque capi, quomodo in meras insufficientias venerit sufficiencia producendi, nisi deveniatur ad aliquod ens extra omnia entia producta existens, sibi & alijs sufficiens, quod est Deus.

4. Ob. 2. Hoc argumentum ducitur à sensu distributivo, ut loquuntur Scholæ, ad sensum collectivum: sed hujusmodi argumenta non sunt legitima: sic trique male inferitur: singuli homines
R. P. Fichler Theol. Polemica.

habent tantum unum caput: ergo etiam tota collectio habet tantum unum caput: possum portare lapidem A. lapidem B. &c. ergo possum portare omnes simul & collectivè sumptos, sicut possum portare seorsum & distributivè acceptos: ergo allatum argumentum non est legitimum & efficax. *sz. transf.* M. D. m. non est legitimum formaliter, hoc est, non bene concludit in omni materia C. m. non est legitimum materialiter, seu in quibusdam certis materijs. N. m. & coal. Evidenter concludit legitime in allatis exemplis de cæcis & pauperibus; & rectè inferitur: singuli cæci non vident: singuli pauperes nihil habent: singuli famelicis indigent cibo: ergo etiam omnes simul sumpti. Quando igitur & in quibus materijs concludit legitime? *v. tunc,* quando prædicatum convenit partibus subjecti præscindendo, utrum dicatur de singulis seorsum vel omnibus simul sumptis, & non convenit singulis propter negationem aliarum partium: sic istud prædicatum *indigere cibo* (quia præscindit, utrum dicatur de famelicis singulis seorsum, vel de omnibus simul sumptis, nec convenit famelicis propter negationem aliorum famelicorum) non tollitur, etiam si dicatur de pluribus, imò omnibus (etiam, si velis, infinitis) famelicis. Tale prædicatum quoque est esse *productum ab alio, esse insufficientem ad existendum &c.* abstrahit enim, sive dicatur de singulis, sive de omnibus, sive etiam de infinitis entibus productis & insufficientibus.

Dico 2. Existencia DEI etiam ut su-
C 2 prem.

premi Rectoris, Remuneratoris, & Vindicis evidenter demonstrabilis est. Probatum afferendo argumentum sequens: Hæc propositio, *nullus existit DEUS*, est evidenter falsa: ergo ejus contradictoria est evidenter vera, nimirum hæc, *aliquis existit DEUS*. A. P. illa propositio est evidenter falsa, ex qua sequuntur evidentes falsitates & absurda manifesta; cum juxta Dialecticæ Leges falsum non ex vero, sed ex falso sequatur: sed ex hac propositione, *nullus existit DEUS*, sequuntur evidentes falsitates, & manifesta absurda: ergo. Nisi enim hæc propositio esset falsa, sequeretur 1. actus Religionis, charitatis DEI, timoris DEI &c. esse stultos ac rationi repugnantes: contra odium DEI, blasphemias &c. esse actus honestos & rationi conformes. 2. nullum virtutis premium esse sperandum Bonis, nullum sceleris supplicium pertimescendum Malis; cum nemo esset, qui occulta scelera, aut virtutes heroicas, præsertim in agone exercitas, aut sciret, aut remunerari vel punire posset. 3. homines innumeros & sæpe omnes omnium ætatum & locorum, atque ex iis sapientissimos quosque ac integritate vitæ clarissimos, qui semper pro certissimo habuerunt omnes, existere Deum, fuisse deceptos in re gravissimi momenti, ac in fundamento omnis honestatis: contra pauculos quosdam sceleribus infames, & nulla sapientiæ laude claros (Atheos nempe) veritatem summam esse consecutos &c. Hæc autem & similes sequela sunt utique falsitates evidentes & absurda manifesta, recte rationi

quàm maximè contraria. Hoc argumentum vocatur *Morale*, non quòd moralem tantum certitudinem pariat de DEO, sed quòd ad formandos mores serviat.

Dico 3. Existentia DEI etiam ut entis summè & infinitè perfecti, quo melius excogitari nihil potest, demonstrabilis est. Probatum per hoc argumentum: evidens est, unum ens ex illis, quæ actu existunt, esse melius & perfectius altero: sic utique homo est melius quid brutò, plantà, lapide, aqua &c. Ergo evidens est dari aliquod ens ex actu existentibus optimum: sed quod ex omnibus existentibus est optimum, evidenter etiam ex omnibus possibilibus est optimum: ergo evidenter datur actu ens omnium tam existentium quàm possibilium optimum, seu tale, quo majus & melius dari ac excogitari nequit, quod est DEUS Optimus Maximus. Subsumptum ostendo: quidquid est possibile, debet posse produci in virtute alicujus causæ actu existentis, ut nemo sanus negat: sed nulla virtus existens potest producere ens se ipsa melius & perfectius tanquam causa totalis, ut iterum est manifestum, & nemo prudentum negat, cum salutem in causa principali (consequenter in causa adæquata) requirant omnes ad minimum tantam perfectionem, quanta est effectus, cui dat existere: ergo aliquid actu existens debet esse virtus & causa totalis (in actu primo) omnium possibilium: atqui hæc virtus & causa est evidenter melior omni possibili & producibili; quia, quod est possibile, non autem existit, caret maxima

perfectiōne, scilicet existētia actuali, quam tamen habet res actu existens. Unde & consecrarium est, ens summē perfectum, nempe DEUM, si admittatur possibilis (quod ostendit hoc ratiocinium) necessariō existat actu; cūm debeat habere actu omnem perfectiōnem possibilem.

Confirmatur considerando mundum & res actu existentes, præsertim solem, lunam, stellas, plantas, animalia etiam minima, præcipuē hominem, in quibus omnibus & singulis tam admirabilis reperitur structura, pulchritudo, symmetria, & ordo, ut oculis & omni ratione captum esse necesse sit, qui prudentissimum, & infinita perfectiōnis Architectum inde non deducat, & DEUM ex his, quæ facta sunt, non videat. Attendat Atheus & seipsum contempletur, nimirum admirabilem sui corporis organizationem, ejusque virtutem plasticam, ut vocant, potentiam videndi in oculis, & ipsam visionem, potentiam intelligendi in cerebro & ipsam intellectionem, prolocutionem sui conceptus &c. & admirans, non capiens se, fateri cogetur, se esse opus summē perfecti artificis.

Ob. 3. Multi ignorant, vel omnino negant DEUM: sed quod est evidens, ignorari nequit: ergo. 2. Juxta nos credi debet existētia DEI: sed quod evidenter scitur, non potest credi: ergo existētia DEI non est evidens; vel si evidens, credi nequit. 3. ad 1. Negando M: quod multi ignorant vel negant DEUM; siquidem Plutarchus recte pronuntiavit, potius conspiciendam esse urbem sine sole, quam sine DEO

& Religione. Et Cicero ait, nullam esse gentem tam immansuetam, quæ non, etiam si ignoret, qualem DEUM habere deceat, tamen habendum sciat. Si aliqui sunt, qui ignorant DEUM, inde fit, quia nunquam se seriō applicant ad hanc veritatem cognoscendam, sed sponte ac ex perversa voluntate quasi valvas obducunt, ne hanc lucem videant, & oculos perversè deflectunt vel claudunt, ne ex creaturis Creatorem, quod facillimum foret, cognoscant. Ad 2. D. m. tripliciter, 1. quod evidenter scitur, non potest credi sub illo motivo, sub quo scitur. C. sub alio motivo N. m. DEUM existere credimus sub motivo obscuro Divina revelationis, evidenter scimus sub motivo evidentium argumentorum, quæ attulimus. 2. quod evidenter scitur, non potest credi tunc, quando motiva evidentia per discursum sunt actu applicata, seu in sensu composito, transeat, quando non sunt actu applicata, seu in sensu diviso. N. m. 3. non potest credi sub illo prædicato, sub quo scitur, transf. sub alio prædicato. N. m. Credimus DEUM sub ratione Remuneratoris supernaturalis, scimus DEUM sub ratione entis improducti, causæ primæ &c. Quamquam ego non negem, DEUM etiam sub his prædicatis credi posse juxta duas priores responsiones.

Urgebis: innumeri Gentiles non agnoverunt verum DEUM: ergo existētia DEI non est evidens. R. N. C. aliud enim est nōsse, quod datur Deus, & aliud est nōsse, quis ille sit DEUS, & qualis. Priorem veritatem Natura ipsa omnes universaliter docet, non ita po-

steriorem: sicut Natura universaliter omnes docet præstitutam homini esse aliquam beatitudinem, non tamen ita docet, in quo consistat illa beatitudo, quæ & qualis illa sit: Omnesimus, dari continuum, quid autem illud sit, ignoramus passim. Ceterum tibi nullum moveat scrupulum turba Atheorum, præfractè intra se DEUM negantium, vel potius negare conantium: partim quia eos insanire hucusque ostendimus, partim quia ipsimet internis stimulis supremum Legislatorem & Vindicem agnoscere compelluntur, adeoque DEUM suo suffragio velinviti confiteri: nam & ipsi in subitis casibus (ubi Natura, non Consilium, operari con-

suevit teste Philosopho) in subitis periculis DEUM & ejus opem inclamant, ob immissa mala eum blasphemant, ob admisa etiam occultissima crimina timent, malefactorum memoriâ torquentur lancinante miseris conscientia, instante morte exhorrescunt &c. Sed ista non facerent, nisi agnoscerent, vel agnoscere à Natura cogerentur aliquem, qui omnia sciat, omnia possit, omnia condignis præmijs vel supplicijs afficiat &c. Quem igitur rationum pondera obstinatum non permovent ad agnoscendam DEI existentiam, tandem propria conscientia convincit.

ARTICULUS II.

Existit unicus tantum Deus.

Contra Gentiles Idololatrias.

SUMMARIUM.

1. Multos & varios superstitiosa Antiquitas coluit Deos.	4. Ex Trinitate Personarum non inferuntur tres Dij.
2. 3. Sed inepte, & contra lumen rationis.	

1. Sciendum, Quamvis Polytheismus, seu secta plures agnoscens Deos, sit evidenter contra lumen rationis, & scelus Atheismo par, vel etiam majus; innegabile tamen est, plurimas & integras nationes, imò antè Christi tempora totum fere Orbem in hoc execrandum Idololatriæ scelus prolapsum esse, & rebus innumeris, etiam vilissimis, Deitatem & Divinos honores tribuisse. Sic

Perse Cælum & Jovem tanquam suprema Numina coluere: Sic Egyptij Serapim & Crocodilos sibi deos fecerunt: Sic Arabes Jovem & Bacchum, Indi Solem, Phryges Lunam adorârunt. Romani, sicut cæteros populos potentia, ita in accumulandis Dijs stultitia antegressi tot Numina sibi colenda finxerunt, ut ingens volumen vel referendis eorum nominibus vix sufficeret Rur:

Ruri deam Ruriam, vallibus Valloniam; Montibus Deum Montinum, domibus deos Penates aut Lares &c. præfesse commenti sunt. Credibile tamen non est, prudentiores, quales fuerit Plato, Aristoteles, Cicero, Seneca &c. agnovisse tot Numina, quot ex metu Imperatorum vel insipientis Vulgi exterius adorabant, ut colligere licet ex eorum libris.

1. Dico. Evidenter repugnat, plures dari deos, quam unum. Demonstratur 1. Si plures sint Dij, vel omnes habent potestatem & libertatem faciendi, quod lubet, vel aliqui tantum, vel nullus? quidquid dicatur, dicitur aliquid evidenter absurdum & falsum: ergo. m. P. si nullus: ergo nullus omnino est Deus; qualis enim, obsecro, Deus sit, qui caret viribus & libertate disponendi pro libitu? qui dependet ab alijs, qualis Dominus? si aliqui: ergo reliqui non sunt Dij: dein si plures (sive omnes, sive aliqui tantum) habent potestatem & libertatem faciendi, quod lubet, possunt facere & velle contradictoria, & contraria. v. g. unus pluvias, alter serenitatem, unus salubrem mortalibus autam, alter pestem, unus te ordinabit ad sceptrum, alter ad mortem: *Mulciber in Trojam, pro Troja stabit Apollo*, unus eam everfam, alter non everfam cupiet &c. Sed hæc & similia sunt evidenter falsa & absurda; nam evidenter ex his Dijs litigantibus non omnes possunt esse victores, cum talia inter se pugnantia poni nequeant: Miseri igitur dij erunt, qui debent succumbere, & miseri, qui non sicut jurgijs, rixis, & dissidijs possunt vitare:

implicat autem evidenter miser DEUS: ergo.

Demonstratur 2. Si plures sint Dij, vel omnes sunt inter se æquales, & summè excellunt: vel unus est major cæteris, & solus summè excellit, estque tale ens, quo majus, & cui æquale nec datur nec dari potest? si unus est major cæteris, solusque summè excedit: ergo cæteri hoc ipso sunt exclusi de numero Deorum; evidenter enim implicat Deus, qui non sit ens summè excellens, non supremus Dominus, qui alium superiorem se agnoscere debeat. Si omnes sint æquales, hoc ipso nullus erit DEUS, eò quòd nullus sit summè perfectus, habens omnem perfectionem possibilem; cum singuli careant ijs prerogativis, quæ reperiuntur in cæteris. Porro si plures inter se æquales admittantur Dij, debent admitti numerò infiniti Dij; quod ostendo: ubi aliquando admittitur multiplicatio individuum possibilem, eam sine fine extendibilem fateri necesse est; quid enim prohibet, cur ex individuis omnino æqualibus addi nequeat secundo tertium, tertio quartum, & sic in infinitum? Si autem aliquando concedas, possibilem esse plures & plures Deos in infinitum, infinitos acta existere inficiari nequis: siquidem in entibus Necessarijs & Improductis (quòd dijs proprium esse debet, ut ex nomine & notione Dei patet juxta ea, quæ dicta sunt art. præced. ad initium) perinde est posse existere, & actu existere. At quis non rideat infinitam Deorum multitudinem? Nec terra duos Soles, nec regnum duos patitur reges: & rex regum Divinitatis sua

supremæque potestatis non unum, non mille, sed infinitos patiatur socios?

4. Objicies: etiam Christiani adorant tres Deos, tres adorando Personas Divinas: ergo tam absurdum & falsum non est admittere plures Deos. R. N. Ant. & suppositum, quod cum Personis Divinis multiplicetur Deitas seu Natura Divina: Nos unam Deitatem, unam Voluntatem Divinam admit-

timus, unam Sufficientiam, Potentiam, Sapientiam infinitam, in triplici Persona subsistentem, unum Omniscium, unum Omnipotentem, unum Immensum, unum Dominum, consequenter & unicum adoramus Deum. Aliter longè se res haberet in pluribus Dijs; nam quilibet eorum esset alius à cæteris Deus, alius Intellectus, alia Voluntas, Potentia &c.

ARTICULUS III.

Datur altera vita, & quidem immortalis.

Contra Epicureos & Divinam Providentiam negantes.

SUMMARIUM.

1. Epicuri asseccla putant, vel potius optant animam perire in morte hominis. 2. Sed ex lumine naturali evidens est, illam saltem per aliquod tempus debere existere separatam à corpore. 3. 4. Imò exigere aeternam existere, adeoque immortalem esse.	5. Virtus ipsa non est sibi sufficiens premium, nec scelus sibi compensans poena. 6. Anima aliquando existens à corpore separata semper exigit existere, quia semper habet finem. 7. Qua contra Immortalitatem animæ rationalis adducuntur, levissima sunt.
- I. Sciendum, quamvis fide divina credendum sit, animam hominis post fata supersistere esse, ac aeternam durare; id ipsum tamen contra Epicuri assecclas &c. tanquam fundamentum omnis honestatis ratione naturali demonstrandum est, animam rationalem nimirum talis esse Naturæ, ut exigat perpetuam sui conservationem, adeoque immortalitatem habere *naturalem* (non *essentialem*, quæ soli DEO com-

petit) ut hoc pacto homines carni & sceleribus immersos, qui se ipsos lactare contendunt inani spe, animam à corpore separatam simul perire, communem cum bestiis interitum optantes, postquam moribus & vitâ in bestias commigrarunt, ne metu futurorum suas sibi voluptates reddant amaras: ut, inquam, hos terrenis immersos homines salubri timore percussos à periculo suo sopore excitemus, quod aper-

tis tandem oculis sua videant discrimina, ac meliorem, quam hujus vite amaras delicias, felicitatem querant. Itaque

2. Dico 1. Evidens est, animam rationalem hominis post mortem hominis saltem aliquanto tempore manere superstitem. Probat. Evidens est, Deum esse Providum & Justum: ergo evidens est, animam rationalem saltem aliquanto tempore post mortem hominis supervivere. Ant. est clarum, quia DEUS, utpote eas illimitatum & infinite perfectum utique non potest esse tam insipiens, ut rebus, quas condidit, praesertim homini, non praestituat finem, & ad hunc finem suppeditet media (in quo consistit Providentia) nec utique potest turpissima injustitiae labe aspergi. Conf. prob. Si anima post mortem hominis non superviveret, saepe gravissima flagitia manerent impunita, praesertim illa, quae in ultimo vite articulo a morientibus perpetantur; & praeclearissimae virtutes, praesertim in agone fortiter exercita (ut siquis pro patria, pro DEO mortem oppetat) debito carerent premio: Sed si hoc fieret, DEUS nec Providus esset nec Justus: ergo. Non Providus, quia veller, ut homines bene pieque viverent, ac virtutes heroicis exercerent, interim tamen medium ad id summè necessarium non suppeditaret, scilicet premium pro vita honestè & sanctè, poenas autem pro vita sceleratè & impiè traductà & finitâ. Non Justus, quia improbos diuturna felicitate bearet saepe per totam vitam, nunquam propter scelera sua

R. P. Pichler Theol. Polemica,

puniendos; probos verò sibi obsequentes multa vexaret calamitate saepe per totam vitam, nunquam ob suas virtutes ullam consecuturos felicitatem. Certè futuri mali metum & secuturi boni spem Natura omnibus indidit, imò indere debuit, ut homines haberent sufficiens frænum, quo retrahantur à vitijs, & sufficiens calcar, quo stimulentur ad ardua virtutum. Quod autem Natura universali docet magisterio & instinctu, manifestè à Deo est, & falsum esse nequit.

3. Dico 2. Si anima rationalis à Corpore separata aliquanto tempore vivit & existit, evidenter semper exigit vivere, consequenter naturaliter immortalis est. Prob. 1. Illud exigit semper existere vel vivere, quod semper habet finem, propter quem existit vel vivit, & nullum contrarium, quod exigit ejus destructionem: item cujus causa conservativa nunquam deficit, & quod non dependet ab alio tanquam fulcro, nimirum subjecto aliquo. Atqui anima rationalis semel existens post mortem hominis semper habet finem, nullum contrarium: item semper habet indeficientem causam sui conservativam, nec dependet à subjecto tanquam à fulcro: ergo exigit semper existere & vivere, adeoque naturaliter immortalis est. M. est clara ab inductione, quia quidquid naturaliter desinit esse, desinit propter unam ex allatis quatuor causis: patet id ipsum ex eo, quia DEUS ut Author Naturæ debet rem tamdiu conservare, quam diu res exigit conservari: sed res exigit conservari tamdiu, quamdiu non datur 2-

D

gens

gens fortius contrarium, vel non subtrahitur fulcrum, cui innitur, & quantum habet finem adhuc aliquem primum, propter quem est producta. in quo ad ultima duo membra est evidens; nam causa conservativa (sicut & productiva) est DEUS solus, qui utique non deficit: à subjecto autem tanquam à fulcro utique non dependet, dum actu jam existit separata à corpore, suo quondam subjecto. Igitur probanda sunt priora duo membra: primum de *fine*, de quo est maxima lis, sic ostendo: naturalis finis anima rationalis primarius est duplex, constituere totum compositum unà cum corpore, & operari modo sibi conformi, scilicet eliciendo, intellectiones & volitiones; prior finis patet inde, quia non producitur primitus, nisi statim recepta in corpore; posterior hinc, quia propter dictas operationes potest existere saltem aliquanto tempore separata à corpore: sed hunc finem posteriorem obtinere potest per totam aeternitatem; quia, si semel possit cognoscere & velle separata à corpore, semper potest; cum idem manens idem semper faciat idem: ergo. Secundum membrum de *contrario* sic demonstro: Si anima post mortem haberet contrarium, tunc illud vel esset substantia vel accidens? non substantia, quia nulla substantia immediate formaliter & in se est contraria alteri: non accidens: quia vel esset accidens materiale vel spirituale? materiale non adversatur formae spirituali, praesertim non amplius unita corpori, spirituale verò recipitur in illa tanquam suo subjecto connaturali: ergo nullum da-

tur contrarium, animae destructionem exigens.

4.
 Prob. 2. Evidenter impossibile est, ut verum non sit, quod pro vero habent & semper habuerunt sapientes & probi omnes omnium nationum, omnium temporum, dissentientibus solum paucis & flagitiosis hominibus: atqui animam hominis esse immortalem pro vero habent & semper habuerunt sapientes & probi omnes omnium nationum, omnium temporum, paucis tantum (Epicureis nempe & Machiavellistis carni immeris) contrarium somniantibus, & vix eloqui ausis: ergo evidenter impossibile est, verum non esse, quod anima hominis sit immortalis. Ma. constat, quia Natura non potest tam universalem sensum, qui tamen falsus sit, omnibus implantare; aliàs enim censeretur Deus nos decipere, & sequeretur, Deum omnibus probis, & sapientibus voluisse abscondere veritatem aliquam maximi momenti, revelare autem paucis quibusdam sceleratis; quod per se absurdum est & blasphemum dictum. Min. ostenditur ex ritibus & dogmatis omnium nationum ac populorum, Christianorum, Judaeorum, Paganorum, & Gentilium, qui omnes in hoc conspirant. De Christianis, etiam haereticis, id aperte profitentibus, patet ex singulorum Symbolis: de ceteris patet ex libris Historicis, & etiam inde colligitur, quod tot & tantos honores superstitione etiam exhibuerint defunctis: quod de mortuis non nisi bene loquendum censerint: quod totis viribus perennem sibi gloriam & beatitudinem

dinem nunquam finiendam comparare conati sunt &c. Conspirant antiqui Philosophi Trimegistus, Socrates, Thales Milefius, Diogenes, Pythagoras, Plato &c. Singuli cum longa suorum Scholarum appendice. Aristoteles quamvis nonnunquam videatur dubie loqui, satis tamen clarè immortalitatem animæ rationalis asserit l. 2. de anima tex. 21. ubi ait: *intellectum* (scilicet animam rationalem) *esse aliud genus animæ, & hoc solum posse separari* (à corpore) *Sicut perpetuum à corruptibili.* Conspirant denique, vel nolentes, Adversarii nostri, ab instinctu naturali & conscientia sua compulsi, quæ ipsis nescio quæ mala post mortem ingrato præfagiò minitatur. Edicant hi tales, unde tantus ipsorum horror, tanta trepidatio in agone, vel mortis periculo? quid timeant, si parem cum brutis exitum expectant? quare ita horreat cadaver hominis mortui, non item cadaver equi vel bovis? cur cum exuvijs mortui hominis pernòctare non audent? vel si audent, cur ita reluctantem experiantur naturam?

5. Ob. 1. Ipsa virtus est sibi sufficiens præmium, & impietas sibi sufficiens pœna: ergo non est necesse, ut anima post mortem hominis maneat superstes ad recipiendum præmium vel pœnam. A.P. Ex virtute nascitur gaudium, quies, bona fama: scelus verò secum trahit remorsum conscientia, inquietudinem, infamiam: ergo. R. N. A. siquidem multi moriuntur in nobilissimis virtutum, alij in turpissimis vitiatorum actibus: ubi isti actus sua habent præmia vel supplicia.
- R. P. Pichler Theol. Polemica.

placia? utique animam mortuam non mulcet gaudium, quies, & fama: nec remorsus conscientia, inquietudo, aut infamia affligit. Dein multi insigniter scelerati nullum amplius remorsum conscientia sentiunt, famam non curant, inò in sceleribus quarunt gloriam: vel si sentiunt remorsum, hic ipse remorsus satis indicat aliud supplicium imminens, cujus metum Natura omnibus implantare debuit: tolle merum ultterioris supplicij, & mox omnis cessabit remorsus. Accedit, quòd prorsus ineptum esset & stolidum, si DEUS præcipiens actionem honestam, subinde valde difficilem, non aliam promitteret vel expectandam proponeret mercedem, quàm ipsam actionem honestam, ejusque difficultatem: vel si prohibens vitium non aliud statueret supplicium, quàm quod secum fert ipsum vitium. Hæc utique grata foret sceleratis hominibus pœna, præsertim voluptuosis.

Ob. 2. Finis animæ, separata aliquando à corpore, non semper durat: ergo nec anima. A.P. finis animæ, post mortem aliquanto tempore permanentis, est præmium vel supplicium: sed præmium vel supplicium non semper durat, saltem evidens non est, illud esse æternum: ergo. Confirmatur: ideo post mortem hominis exigit anima existere & permanere: quia ipsi debetur præmium vel supplicium pro bene vel male actis: ergo cessante hoc fine, qui non evidenter durabit æternum (quare enim ignis 100000. annorum non sit sufficiens supplicium, & maximum gaudium 100000. annorum non sufficiens

premium pro brevis vita malè vel bene gestis?) cessabit & anima. R. N. A. Ad P. D. M. finis adequatus est recipere premium vel supplicium. N. M. inadæquatus C. M. Percipere premium vel supplicium est tantum finis moralis, qui fortè non evidenter æternum durat (quòd enim defacto premium beatorum & supplicium damnatorum duret in æternum, certissima Fides docet, & incipsum aliqui evidens esse putant ex hoc capite, quia aliàs homines non satis efficaciter allicerentur ad bene agendum in omnibus, valde arduis, circumstantijs, & ad fugienda vitia, quando occurrit ingens difficultas) verum licet aliquando cessaret finis moralis spectando evidentiam naturalem, nunquam tamen cessabit alter finis, nempe physicus, qui consistit in cognitionibus & volitionibus circa alia objecta, quæ non necessarîo habent rationem præmij vel supplicij, propter quas anima, semel post separationem à corpore existens, exigit naturaliter semper existere. Ad Confirmationem D. A. ideo tantum, N. A. ideo & simul propter alias operationes sibi convenientes, abstrahendo, utrum ea habeant rationem præmij vel supplicij, nec ne. C. A. & N. C. Ex operationibus, in quibus consistit premium vel supplicium animæ, evidenter quidem cognoscitur, animam post mortem supervivere: ex eo autem, quòd aliquando possit supervivere separata à corpore, infertur ulterius, eam perpetuo exigere vivere, cum semper possit aliquas cognitiones & volitiones elicere, adeoque semper habeat finem suum physicum. Id verum est, quòd

independentem à præmio vel supplicio, quòd anima in hac vita promeretur, non tamen recipit, non ita evidens sit, animam extra corpus existere, & operationes nature suæ congruas elicere posse, sicut evidens fit ratione hujus præmij & supplicij.

Ob. 3. Quòd naturaliter producitur ex nihilo, etiam naturaliter potest redigi in nihilum: sed anima rationalis naturaliter producitur ex nihilo à DEO: ergo: non enim requiritur major virtus ad annihilandum quàm ad creatandum. 2. anima rationalis naturaliter producitur, quando in Embryone adsunt debite dispositiones ad unionem cum corpore: ergo etiam naturaliter destruitur, quando in corpore adsunt dispositiones debite ad dissolvendam unionem cum corpore. 3. Anima in corpore existens non habet vitam immortalem: ergo neque separata à corpore. R. ad 1. D. M. etiam naturaliter potest redigi in nihilum, si detur in creaturis aliqua exigentia ad destructionem animæ C. M. si nulla detur exigentia ad ejus destructionem N. M. DEUS ut Author Naturæ nihil agit, nisi ad exigentias creaturarum: nihil autem, ut supra vidimus, exigit destructionem animæ, à corpore aliquando separata. Ad 2. N. C. & paritatem: ad productionem animæ datur exigentia, quando posite sunt omnes dispositiones ad unionem illius cum corpore, non autem datur exigentia ad destructionem, quando posite sunt dispositiones ad unionem illius cum corpore destruvendam; cum anima etiam destruetà unione ad corpus, & destructo homine, habeat ad-

adhuc finem suum primum, & operari possit: quamdiu autem res operari potest, tamdiu habet jus & existentiam existendi; esse enim est propter operari. Ad 3. iterum N. C. & paritatem; quia nihil est, quod exigat destrui animam separatam à corpore; plura tamen dantur, quæ vitam ejus corporalem destrucere possunt & destrui

exigant, uti morbi, vulnera &c. Deia rectè negaretur etiam A. quia anima, etiam in corpore adhuc existens, est & rectè dicitur immortalis, cum nunquam moriatur ipsa, sed tantum homo, qui est & dici debet mortalis, eò quòd moriatur aliquando per separationem animæ à corpore.

ARTICULUS IV.

Existit aliqua vera Religio Divinitus revelata.

Contra Deistas & Philosophastros Naturales.

SUMMARIUM.

1. Nemo est, qui neget omnem omnino Religionem.	9. Quæ nunc suppositâ notitiâ de Christo prudenter est innegabilis.
2. Quid sit Religio.	10. Nec Lex & lumen natura satis determinat,
3. Debet revelari homini vel per lumen natura, quod dicitur revelatio Dei necessaria,	11. Nec determinare est penes superiores,
4. Vel per lumen fidei, & revelationem liberam.	12. Nec penes quemlibet hominem, quo modo colendus sit Deus.
5. Status questionis.	13. Non est contra rationem aliqua credere, quæ superant rationem naturalem.
6. Admittenda est aliqua Religio liberè revelata.	14. Cur Deus voluerit nos dirigere non per solum rationis, sed etiam per fidei lumen,
7. Quia revelatio Dei necessaria nimis est universalis.	
8. Quia omnes Nationes communiper suâsione judicârunt semper, se pro-	

fitori Religionem liberè revelatam.

9. Quæ nunc suppositâ notitiâ de Christo prudenter est innegabilis.

10. Nec Lex & lumen natura satis determinat,

11. Nec determinare est penes superiores,

12. Nec penes quemlibet hominem, quo modo colendus sit Deus.

13. Non est contra rationem aliqua credere, quæ superant rationem naturalem.

14. Cur Deus voluerit nos dirigere non per solum rationis, sed etiam per fidei lumen,

Sciendum 1. Suppositâ existentia ac Providentiâ, quæ contra Atheos & Epicureos evidenter demonstrantur à Philosophis & Theologis Speculativis,

neminem esse tam bardum & stolidum, ut neget omnem omnino Religionem, etiam Naturalem, seu illum cultum DEI, quem Natura cuilibet suggerit, utpote quæ omnibus sanæ mentis uni-

verſim dicat, Auctorem rerum omnium, totius Univerſi Dominum, Rectorem Mundi ſapientiſſimum, Ens infinitè perfectam, Deum optimum maximum aliquo modo amandum, glorificandum, adorandum, certisque ritibus colendum (ut hoc cultu mediante ſuam, quam naturaliter appetit felicitatem, obtineat homo) adeoque aliquam in Mundo Religionem eſſe neceſſariam. Quippe

2. Sciendum 2. Religionis nomine intelligi certam rationem & modum colendi Deum, vi cuius ipſi placere poſſimus in hac vita, & in altera (ſuppono enim animæ rationalis immortalitatem tanquam evidenter paulò antè demonſtratam ex principijs lumine naturali notis) obtinere felicitatem, ad quam creati ſumus, & cuius obrinendæ ſtimulos ipſa Natura indidit univerſis. Data explicatio eſt explicatio Religionis in abſtracto: nam Religio in concreto eſt congregatio hominum certâ normâ Deum colentium, & vocatur communiter Eccleſia.

3. Sciendum 3. Normam & modum colendi Deum debere proficisci ab ipſo DEO; niſi enim colatur, prout ipſe vult coli, cultus ipſi gratus non eſt. Unde ſuam voluntatem, & ſe colendi modum, homini manifeſter neceſſe eſt, ſive dein id fiat per lumen naturale, homini inditum, ſive per ſpeciale aliquam revelationem, naturali lumini ſuperadditam. Et hinc duplex poteſt diſtingui Religio, *Naturalis* & *Revelata*. Prior, quam voco naturalem, ſolum in genere dicat, DEUM eſſe colendum, & ea faciendâ, quæ dicat Jus Natura,

le, adeoque præter lumen & legem Natura nihil involvit: qui inſtinctus naturalis eſt revelatio quædam divina, per quædam principia univerſalia inſtruens hominem, qualiter ſe erga Deum & proximum gerere debeat. Vocatur hæc revelatio *neceſſaria*, quia Deus non potuit creare hominem ſine ejusmodi principijs & veritatibus innegabilibus, ipſi impreſſis: cujuſmodi veritates ſunt: *Deus eſt colendus, parentes ſunt honorandi, non faciendus alijs, quod ſibi quis fieri non velit, &c.*

4. Poſterior, ſeu Religio revelata, lumini naturali ſuperaddit lumen fidei, qua creditur DEO loquenti, & ſuam voluntatem diſtinctius revelanti per certa ſigna. Juri verò naturali ſuperaddit Jus Poſitivum, & Legem Divinam, qua homines obligantur ad certas actiones & ritus, quibus honorari vult DEUS. Et hæc revelatio, qua DEUS certos & ſingulares ritus, quibus honorari vult, homini manifeſtat, vocatur *Libera*, quia liberum eſt DEO ex innumeris poſſibilibus ritibus, quibus coli poteſt, hunc vel illum eligere & revelare. Proinde in Religione *Revelata* reperiuntur hæc duo. 1. *Oracula Divina*, ſeu locutio & revelatio divina libera, cui credendum & auſcultandum per *fidem*. 2. *Mandata Divina*, ſeu Lex à DEO ſpecialiter lata, cui obediendum per certas *actiones* honeſtas, & rectas. Per *fidem*, qua creduntur ea, quæ DEUS liberè revelavit, rectè ſentitur de DEO, ejusque voluntas cognoscitur: per *actiones* honeſtas, quibus obſervantur mandata DEI, ejusque voluntas impletur, rectè colitur DEUS

per

per ambas denique hominis promovetur felicitas.

5. Sciendum 4. Quæstionem hic esse, an necessariò admittenda sit Religio *Revelata*, an verò sufficiat *Naturalis*, ut olim sensitse dicuntur Philosophastri quidam, omnem omnino ritum, quem lumen & lex naturalis seu revelatio Dei necessaria suggerit, ad colendum Deum pro sufficienti Religione approbantes, per quam homo ad felicitatem sibi præstitutam pertingere possit. Tales fortassis etiamnum reperiuntur complures, qui cum Libertinis & memoratis Philosophastri saltim occultè sentiunt, lumine & Lege Naturæ contenti, nec alijs Divinis Oraculis fidem, nec alijs Dei jussis (imò nec istis) obedientiam præstant, nisi foris ad speciem. Contra hos *Deistas* dictos

6. Dico. Admittenda est Religio aliqua liberè revelata à Deo. Hoc est, præter ea, quæ docet & præcipit ipse naturalis instinctus, credenda sunt certa mysteria, & observanda quadam præcepta, specialiter & liberè à DEO revelata.

7. Probatur 1. Lumen Naturæ, seu Revelatio Dei necessaria solummodo docet in genere, quòd Deus sit colendus eo modo, quo vult coli: quis autem sit iste modus determinatus circa materiam, ritus, locum, tempus, aliaque adjuncta, non docet. Atqui hoc non sufficit, sed debet homini constare necessariò de modo determinato, quo Deus vult coli, quoad materiam, ritus, locum, tempus, aliaque adjuncta. Ergo Lumen Naturæ, seu Revelatio necessaria non sufficit, sed præter il-

lam debet dari lumen fidei & Revelatio DEI libera, hoc est, Religio aliqua liberè & specialiter à DEO revelata, quæ hominem doceat illum determinatum modum, quo DEUS vult coli. Majest clarè; si enim Lumen Naturæ nos doceret in particulari, per quas actiones externas & internas, per quos ritus quoad tempus, locum, aliaque adjuncta determinatos coli velit DEUS, nunquam potuisset oriri tanta Religionum varietas, quantam Mundus semper in se discillus aspexit: cum omnes homines in ijs, quæ singulorum mentibus impressit Natura, vel potiùs Auctor Naturæ, conspirare universali consensu soleant. Nimirum cultus in genere, quo Deum ab homine afficiendum esse lumen Naturæ dicit, & quem Deus exigere potest, est tam varius, & quoad materiam, circa quam versari debeat, ritus, locum, tempus, & alia adjuncta ita differens, & multiplex, ut is omnis ab homine præstari nequeat: item aliqua actiones, licet eas honestissimas esse lumen Naturæ dicit, sunt adeò difficiles, ut homini tam infirmo à Deo severè præcipi nequeant sine nota imprudentia & tyrannidis. Natura igitur lumen non determinat illum modum, quo DEUS in particulari (Nam cultus in genere, seu cultus ut sic, qui non sit circa certam materiam, cum certis ritibus, certo tempore, & loco, non est possibilis à parte rei) ab homine coli velit. Unde pariter evidens sit Min. quòd nimirum debeat necessariò constare homini per revelationem Dei liberam, qualem cultum in particulari, circa quam materiam, quas actiones

exte-

externas & internas, quos ritus, quo tempore, & loco, &c. exercere debeat, ut cultum DEO gratum exhibeat. DEO enim gratus esse non potest cultus, nisi quem ipse voluerit: quem verò velit, homo scire nequit ex solo naturali lumine; ac proinde necesse est, ut DEUS eum liberè revelet. Atque sic necessaria fit Religio aliqua *Revelata*. Et quidem ita revelata, ut de revelatione facta prudenter dubitari nequeat, nisi enim DEUS ijs signis ostenderet, à se hunc vel illum modum, quo coli cupiat, revelatum esse, ut de hac revelatione prudenter nemo possit ambigere, qui ea signa cognovit; obligare non posset homines ad ejusmodi modum recipiendum.

Ex quibus consequens est, hominem obligari 1. Ut DEO, certum se colendi modum revelanti, firmiter credat. 2. Ut DEO certum cultum præscribenti diligenter obediat. Adeoque Religio Revelata ex parte DEI requirit Revelationem & Legem, ut hominibus constet, quid nolle & quid facere oporteat ad DEUM ritè colendum: ex parte hominis verò requirit fidem & obedientiam: illà cognoscit, istà exequitur voluntatem DEI: illà intellectus, istà voluntatis supremum obsequium præstat DEO: utriusque autem potentia tam internum, credendo & amando, quam externum, exterius profiteado fidem & mandata explendo, cultum exhibet.

3. Probatur 2. Ex universali omnium hominum persuatione, & communi totius humani generis sensu: qui sensus communis & universalis persuasio, ut

pote à DEO Auctore Naturæ omnibus indita, tam parùm fallere potest, quam parùm fallunt prima principia; DEUS enim & Natura non possunt universalem immittere errorem; aliàs DEUS mentiri (quod dicere stulta foret blasphemia) & nos nihil habere certi possemus (quod dicere cæca foret demencia) Jam verò quoddam sit Universalis omnium, cæteroquin moribus, culturâ, studijs, genio, educatione, loco, tempore &c. plurimum inter se dissidentium hominum, & consequenter à Natura implantata persuasio, existere aliquam in Mundo Religionem à DEO revelatam specialiter & liberè, sic probatur. Totum genus humanum potest redigi ad quatuor classes, scilicet 1. Ethnicorum, seu Gentilium, & Paganorum. 2. Mahumetanorum, seu Turcarum. 3. Judæorum & omnium eorum, qui crediderunt vel adhuc credunt in Christum venturum. 4. Christianorum, seu omnium eorum, qui profitentur Religionem à Christo, quem jam venisse credunt, profectam & doctam. Atqui isti omnes omni tempore & omni loco judicabant, & adhuc judicant, se profiteri Religionem à DEO vel Dijs specialiter revelatam; quippe *Gentiles* existimant, suam Religionem provenire ab Idolis, qua sibi loqui, & certa sacrificia, ritus, & mandata, quibus certum sibi cultum expetebant, præscribere semper experiebantur. *Mahumetani* credunt, suam Religionem proficisci à suo Mahomete, quem habent pro maximo propheta, cui Deus per Archangelum Gabrielem suam vo-

luntatem revelaverit. *Judaei* mordicus tenent, suam Religionem olim Patriarchis à Deo revelatam, & à Moysè Deo dictante tabulis conscriptam & promulgatam esse. *Christiani* denique dicunt, suam Religionem à Christo Deo Homine in Mundum esse invecctam, loquente nobis DEO in Filio. Nec fuit unquam gens tam inhumana, quæ non suos popas, sacrificulos, altaria, templa, & certos DEUM vel DEOS colendi ritus habuisset, rata, ejusmodi cultum, tanquam divinitus sibi revelatum, placere Superis, ac se obligari ad eosdem hac ratione colendos.

Neque hujus argumenti robur enervat, quòd pauci quidam, naturæ, imò carni, nimis immergi Philosophi olim, & nunc in omnem licentiam effusi Libertini, contrarium sentire contentur; alias enim ex communi hominum judicio & universali persuasione neque existentiam Dei contra Atheos, neque immortalitatem animæ hominis contra Epicureos, neque honestatem virtutis v. g. temperantiæ contra helluones evidenter probabis, imò nec albedinem nivis, & existentiam motus contra aliquos ex antiquis Philosophis.

9. Probatur 3. Est prudenter innegabile, quòd Christus sit DEUS: sed Christus revelavit Mundo certa Mysteria, quæ credi, & certam Legem, quæ observari debeat ad se colendum, & hominem salvandum, adeoque liberè & specialiter revelavit Mundo aliquam Religionem: ergo est prudenter innegabile, quòd defacto aliquam Religionem Mundo specialiter
R. P. Pichler Theol. Polemica.

& liberè revelaverit Deus. Ma. probabitur articulo sequente. Min. est certa certitudine & evidentia facti. Utrum autem Religio, divinitus liberè revelata, necessario sit *supernaturalis*, seu ordinari debeat ad hominem perducendum ad felicitatem *supernaturalem*, qualis defacto est Christiana, nihil hic interest decidere. Certè cum status puræ naturæ non fuerit impossibilis, non video, cur in hoc statu non potuisset aut debuisset à DEO revelari hominibus aliqua Religio, quæ duceret eos ad felicitatem naturalem.

Ob. 1. contra 1. probationem. Ipsa Lex Naturæ satis nobis intimat voluntatem DEI, ac determinat modum, quo DEUS velit coli, dum nempe dicat, *honorandos esse parentes & superiores, neminem ledendum, jus suum cuique tribuendum &c.* ergo opus non est speciali & libera revelatione DEI. Et sanè, nisi Lex Naturæ sufficeret ad hominem perducendum ad suam felicitatem, valde esset inutilis & imperfecta. 2. Satis est, si Superiores determinent Jus Naturale, & præscribant certas leges honorandi DEUM: ergo Religio non debet esse revelata à Deo. 3. Quilibet per se ipsum potest sibi determinare modum colendi Deum, & sic sine revelatione DEI libera Deum colere, prout vult DEUS; cum enim DEUS per revelationem necessariam seu Legem Naturæ præcisè præcipiat se coli, non autem præcipiat modum se colendi, censendus est illius determinationem reliquisse in arbitrio hominis.

x. N. Ant. Nam Religio jubet nos
E Deum

DEUM coleretanquam *supremam Excellentiam* : sed honorare parentes , neminem ledere &c. sunt longè aliæ virtutes, aliãque honestatem spectant : ergo quando Natura dicitur parentes esse honorandos, neminem ledendum &c. non dicitur Deum colendum tanquam *supremam Excellentiam*, ergo non dicitur (quod tamen Religio ex essentia sua debet) nec satis determinat cultum DEO debitum, quem in genere eadem dicitur Natura. Deinde priùs constare debet, quomodo colendus sit DEUS, deinde primùm, quomodo honorandi parentes &c. ne fortè impij simus in DEUM, dum nimis volumus esse pij erga parentes. Nec propterea Lex Naturalis est inutilis, aut manca dicenda, quòd non omnia doceat distinctè; quia utilis est ad hoc, ut homo se tandiu ad honestatis naturalis leges contineat, quamdiu distinctiorem DEI revelationem & peculiarem modum colendi DEUM non satis compertum habet: & sicut anima non debet dici imperfecta & manca, quòd non sola completè constituat hominem, ita nec Lex Naturæ, quòd non sola completè doceat hominem.

11. Ad 2. quæro, unde nobis constet, quòd penes Superiores sit potestas declarandi nobis & determinandi certum cultum, qui DEO sit gratus, & quòd Superiores nihil imperent voluntati Divina contrarium? Certè non nisi ex Revelatione DEI libera; ex qua constet, utrùm & quid DEUS ipse præceperit. Deinde etiam ipsi Superiores tenentur DEO gratum cultum pendere: ergo debent hunc discere ab alijs

Superioribus, & hi iterum ab alijs, donec deveniatur vel ad DEUM ipsis liberè revelantem, vel ad Superiores exleges, qui ad nullum DEI cultum determinatum obligentur.

Ad 3. imprimis eo ipso, quòd Deus per certa signa non revelasset positivè, quo cultu determinato honorari vellet, tacitè quasi & negativè revelasset, se reliquisse homini potestatem determinandi certum cultum; adeoque hoc silentium DEI esset aliqua sufficiens revelatio libera; nam sine ejusmodi saltem tacita DEI concessione non deberet homo propria auctoritate certum cultum determinare. Deinde licet Deus potuisset absolute per hujusmodi silentium tacitum dare licentiam certum cultus divini modum sibi præstituenti: defacto tamen Deum positivè & per certa signa revelasse, quæ de se credi, & ab hominibus fieri ad obtinendam salutem velit, patet ex 2. & 3. probatione nostra. Siquis tamen in particulari invincibiliter fors posset ignorare, Deum positivè nihil revelasse, & sibi determinaret modum colendi Deum. Si verò videns universalem hominum persuasionem, & audiens de signis liberè revelationis Divina, nec tamen in hanc diligenter inquireret, jam affectate ignorantia, adeoque culpa & poenæ reus efficeretur.

13. Ob. 2. Est contra rationem aliqua credere, quæ superant rationem: sed Religio *revelata supernaturalis* (qualem diximus defacto dari in Mundo) proponit aliqua credenda, quæ superant rationem: ergo. R. N. M. *Quamvis*

vis enim ratio naturalis non doceat nos mysteria supernaturalia, docet tamen evidenter, dari ejusmodi mysteria rationis naturalis captum excedentia, eaque à DEO revelari posse, & consequenter supposita revelatione nos obligari ad ea credenda fide firmissima. Quid enim rationi naturali magis obvium est, quam quòd DEUS aliqua sciat, quæ captum naturalis rationis excedant? alioquin enim non foret infinite sapiens: sicut non foret infinite potens, si nihil posset producere, quod vires nostras naturales superet. Et quid rationi naturali adeo evidens, quam quòd firmissima fide credere teneamur omnia, quæ nobis revelaverit Deus? id enim exigit summa ejus in loquendo Veracitas & infinita Auctoritas.

14. *Quæres, cur DEUS de facto voluerit homines ad ultimum suum finem dirigere non solum per lumen rationis, sed potissimum etiam per lumen fidei*

supernaturalis? R. ideo, quia decet, ut creatura rationalis & libera Deo Auctori suo supremum præstet obsequium tam intellectus quam voluntatis: sed supremum obsequium intellectus præstare nequiret, si per solum rationis lumen dirigeretur; quæ enim gloria redanderet in DEUM, si ea tantum de se sentiri exigeret, quæ nobis evidens dicitur ratio, & quæ negare non possumus absolute? Magna tamen in Deum redundat gloria, si ea liberè credamus firmissimè propter auctoritatem DEI loquentis, quæ obscura sunt, & videri nequeunt. Deinde tam sublimes veritates de facto revelate sunt à DEO, ut omnem naturalem intelligendi vim longè superent, uti Deum esse unum & trinum, DEUM assumpsisse naturam humanam &c. Et ad has veritates opus est lumine fidei, quod incipit, ubi lumen naturæ deficit, & certissimè, quamvis obscure, nos docet summa mysteria.

ARTICULUS V.

Existit unica tantum vera Religio Divinitus revelata.

Contra Libertinos & Indifferentistas laxiores.

SUMMARIUM.

1. Quid intelligatur per Indifferentismum.
2. Potest considerari duplex, Universalis & Particularis.
3. Indifferentismus Universalis sustineri non potest: quia alias Deus approbare Religiones contradictorie sibi oppositas.
4. Et quia est contra universalem hominum persuasionem, quemvis in sua Religione salvari posse.
5. Deinde quia omnis Religio Pagana habet aliquas saltem falsitates aperte & Leges contra rationem adversantes.
6. 7. 8. 9. Solvuntur objectiones.

R. P. Fichler Theol. Polemica.

E 1

Sci-

1. Sciendum 1. Per Indifferentissimum S'intelligi talem sectam hominum, qui sibi persuadent, vel saltem conantur sibi persuadere, quòd in omnibus, vel in pluribus Religionibus, etiamsi diversa inter se Dogmata ac Leges habeant, possit obtineri salus. Seu quòd homines diversarum sectarum, & quilibet in sua, salvari possint. Qui ita perversè ac perniciosè sentiant, plures existunt, quàm profitentur exterius. Ferè sicut non desunt, qui dubitent de DEI existentia & animæ rationalis immortalitate, Machiavelli Sectatores occulti, exterius tamen id profiteri non audent propter absurditatem & evidentem falsitatem hujus doctrinæ; ita non desunt, imò plurimi etiam defacto, præsertim ex hæreticis & modernis Sectarijs, probabiliter reperiuntur, qui Indifferentissimum in animo fovant, exterius autem erubescant fateri.

2. Sciendum 2. Indifferentistas dari duplicis generis. Alij enim, & absurdiores, sunt illi, qui docent, quemlibet in sua secta posse salvari: modò in unum DEUM credat, cùmque colat juxta suæ sectæ leges, sive dein Judæus, Turca, vel Christianus sit (defacto enim istæ duntaxat tres Religionum classes unum DEUM venerantur) Quod hominum genus propterea appellare placet *Indifferentistas Laxiores* vel *Universales*, quia nimis universaliter quibuscunque salutem promittunt, vel etiam *Indifferentistas Paganos*, quia nullus ferè Christianorum ita laxat cæli portam, saltem apertè. Alij verò, paulò modestiores quoad hoc punctum, scilicet Christiani quidam, hæretici ta-

men vel Sectarij, restringunt hanc laxitatem nonnihil, & privilegium consequendæ salutis solis & omnibus Christianis concessum esse ajunt, asserentes, Religionem & fidem Christianam, sicut necessariam, ita & sufficientem esse, ut quilibet Christianus salvari queat juxta sectam suam vivens, sive dein Catholicus, sive Lutheranus, sive Calvinista (quæ tres Religionem in Romano Imperio maximè vigent & tolerantur) sive etiam Zwinglianus, Anabaptista &c. fuerit. Hos propter hanc restrictionem vocare placet *Indifferentistas strictiores* vel *Particulares*, vel *Indifferentistas Christianos*. Hos Art. IX. impugnabo, contra priores hoc loco

Dico. Indifferentissimus Laxior seu 3. Universalis sustineri non potest. Probat 1. Non omnis Religio, etiamsi credat in unum DEUM, est à DEO: ergo nec omnis ducit ad DEUM: ergo non est perinde ad consequendam salutem, utrum quis Judæus, Mahumetanus, aut Christianus fuerit. Conf. prima patet; quomodo enim DEUS approbet, aut præmio afficiat Religionem, non à se introductam, sed à diabolo inventam, quæ proponit articulos sua Majestate indignos, rectè rationi difformes, & ad scelera inducentes? A. P. Religiones illæ, quas ad salutem sufficere dicunt, inter se pugnant, & sibi mutuo contradicunt: ergo non omnes possunt esse à DEO, cùm DEUS contradictoria restari, vel contraria præcipere, utique nequeat. A. P. Religiones v. g. Mahumetana & Christiana docent contradictoria, &

præ-

præcipiat contraria; Christiana enim docet, DEUM esse unum & trinum, atque Christum esse Naturalem DEI Filium, Mahumetana utrumque negat: Religio Christiana præcipit adorari Christum in Evcharistia, prohibet sub amissione æternæ salutis fornicationem, libidinem Vagam, perjurium, vindictas privatas; Mahumetana Christum in Evcharistia adorari prohibet; cætera suis concedit: ergo.

Confirmatur. Qui non profitetur unum DEUM, nec agnoscit beneficium creationis, etiam juxta Adversarios non potest salvari; quia Deum Creatorem non agnoscens non potest ipsi debitam servitutem præstare: ergo nec ille salvari potest, qui non profitetur Christum, nec agnoscit beneficium Redemptionis; quia ignorans Christum Redemptorem non præstare potest debitam tanto Benefactori gratitudinem & servitutem, quam postulat beneficium Redemptionis, quod majus ac mirabilius est, magisque extrinsecam DEI gloriam promoveret, quam beneficium Creationis.

Prob. 2. Si quilibet in sua secta potest salvari, tunc vel ille tantum, qui observat legem suæ Religionis, vel etiam ille salvari potest, qui non observat? neutrum potest dici; non hoc posterius; quia qui non observat legem suæ Religionis, supplicium potius quam felicitatem promoveretur, quia non colit & servit DEO, prout ipsi serviendum agnoscit. Nec dici potest primum, quod ille salvetur, qui observat talen legem; nam quæro: vel potest talis mutare suam sectam,

vel non? si non potest, tenetur permanere Judæus, vel Mahumetanus &c. si talis natus, & consequenter in alia secta salvari nequit. Si autem potest mutare & mutat, hoc ipso non observat legem suæ Religionis: ergo peccat, reusque fit supplicij, non dignus præmio & felicitate.

Prob. 3. ex universali hominum persuasionem, quæ non fallit, utpote a DEO Auctore Naturæ indita. Quippe omnes vel ferè omnes omnium temporum & locorum Nationes judicârunt, non omnem Religionem sufficere ad salutem, nec in qualibet ritè, ac ut oportet, coli Deum, ut constat ex tot bellis, pro Religione semper ardentissimè gestis; quid enim opus fuisset tantum humani sanguinis fundere, nisi credidissent zelosi mortales, non omnem Religionem suos cultores promovere ad salutem?

Confirmatur. Pro pluralitate Religionum stat unus duntaxat testis, scilicet tuus sensus, Indifferentista: contra pluralitatem verò stant duo, tu & ego; ego quidem, quia assero, unicam esse Religionem, quæ ducat ad salutem; tu verò, quia dum asseris, omnes ducere ad salutem, fateris, etiam illam unicam, quam ego salvificam dico, ducere ad salutem: ergo, si sapis, in re tanti momenti in meas partes debes concedere, non tantum rationibus, sed etiam testibus convictus.

Prob. 4. Religio, quæ vel unicam salutem docet, aut leges habet contra rectam rationem, ac Divinæ Sanctitati repugnantes, non potest esse vera, DEO placens, & præmio æternæ salu-

salutis digna: sed omnis Religio Paganæ (seu non Christiana) docet unam vel plures falsitates apertas, ac leges habet recte rationi ac Divinæ Sanctitati adversantes; quippe Mahumetanismus, & Judaismus nunc extans, non solum negant Divinitatem Christi, quæ tamen evidenter est credibilis tum propter eximiam Christi, se Deum asserentis; Sanctitatem in moribus integerrimis, Sapientiam in sermonibus, Potentiam in miraculis & prodigijs innumeris, tum etiam propter similem sanctitatem, sapientiam, & virtutem in Christi doctrina, reluctantem, ita ut, licet Sensibus Mundo & Orco contraria, captivæque difficilia docuerit, tamen per totum Mundum propagata, & omnibus Nationibus persuasa fuerit, non obstantibus gravissimis persecutionibus Gentilium &c. Sed insuper etiam docent alia falsa & absurda, atque perversa morum decreta vel dant vel permittunt; Mahumetanismus enim docet, felicitatem hominis consistere in voluptatibus corporis, approbat perjurium, libidines &c. Judaismus vero ineptissimis scætet fabulis Thalmudicis v. g. DEUM plures ante Mundum conditum produxisse creaturas, ac iterum destruxisse, ut sic addisceret artem fabricandi Mundum: Deum præcepisse Judæis, ut, quocumque demum modo possent, nocerent Christianis &c.

6. Ob. r. Omnes cujuscunque sectæ, etiam Judæi & Turcæ, putant se habere veram fidem & veram Religionem: ergo si e rant, solum errant errore invincibili seu inculpabili coram DEO, qui non excludit à felicitate

æterna: ergo omnes in qualibet secta possunt obtinere felicitatem æternam, & salvari: ergo immerito una Religio execratur alteram ut impiam & damnabilem. R. 1. Transf. totum enthymema primum. N. illatum, vel dist. ergo omnes possunt salvari in qualibet secta, per accidens, & propter ignorantiam invincibilem, Transf. per se & vi. talis sectæ. N. illatum. Etiam si aliquis bona fide putaret, suam sectam esse à DEO & veram Religionem, tamen Religio in se propterea non sit bona, aut salvifica, sed maneat impia & damnabilis: qui tamen hoc invincibiliter ignorat, non damnatur quidem propter hunc errorem invincibilem, utpote qui coram DEO peccatum non est; imò si crederet talis, quæ sunt necessariò credenda necessitate medijs, ac haberet desiderium saltem implicitum Baptismi, v. g. eliciens actum amoris DEI super omnia aut contritionem, salvaretur, sed per accidens, & non vi suæ sectæ falsæ. R. 2. D. A. putant bona fide & sincere, se habere veram Religionem. N. A. Mala fide & cum errore vincibili C. A. & N. C. Iis notis & signis Christiana Religio splendet, ut in comparatione illius nulla secta, nec Ethnica, nec Mahumetica, nec Judaica possit esse probabilis: imò hæc sectæ continent in se tam absurdam tum fidei doctrinam, tum morum disciplinam, saltem in uno vel pluribus punctis, ut per se cuilibet homini prudenti merito fiant suspectæ & damnabiles, si applicet mentem: si autem ratio & conscientia ipsis dicat, has leges, has doctrinas non esse rationi conformes, honestati naturali con-

erarias &c. non amplius sunt in bona fide & errore invincibili, sed incipiunt esse culpabiles, ac tenentur veritatem & meliorem Religionem pro viribus inquirere.

7.

Ob. 2. Nonnulli Doctores in Romana Ecclesia docent, barbaris gentibus, qui notitiam Christianæ Religionis non habent, sufficere naturalem notitiam de DEO & Lege Naturæ, quam si observent, eos non damnari, sed salutem æternam consequi: ergo idem dicendum de qualibet secta etiam Ethnica, Mahumetana, Judaica, & Christiana.

R. 1. N. ant. objiciens non refert nominatim illos Doctores Catholicos, forte quia nullum scit, qui omnino sic doceat; & planè nec ego ullum scio, nisi forte Vegaita senserit. Nōrunt etiam Catholici Doctores, sine fide impossibile esse placere Deo: ad Hebr. 11. Notitia autem naturalis DEI ex creaturis hausta non est fides; nam fides est de rebus non apparentibus teste eodem Apostolo loco cit. Id tamen scio, communem Catholicorum cum S. Thoma q. 14. de Veritate. art. 11. ad 1. tenere, talem hominem barbarum in sylvis enutritum, si sequeretur ductum rationis in faciundo bono & fugiundo malo, non periturum, sed DEUM vel per internam inspirationem ea, quæ sunt necessaria, ei revelaturum, vel aliâ viâ curaturum, ut talis necessaria addiceret: *Cum DEUS facienti, quod est in se, non denegat gratiam.* Adeoque talis non salvaretur solum propter naturalem notitiam de DEO & lege Naturæ.

R. 2. Trans. ant. N. Conf. tum quia talis est in bona fide, in qua non omnes barbari, Judæi &c. sunt, licet fortè multi

ex Judæis & Turcis invincibiliter ignorare possint falsitatem suæ sectæ: tum quia non salvaretur vi suæ sectæ, uti dictum in objectione præcedente: nam nullus, qui invincibiliter ignorat falsitatem suæ sectæ, damnatur propter infidelitatem, sed propter alia peccata mortalia, quæ faciliè peccantur ab infidelibus contra rectam rationem, & contra legem Naturæ. Si autem legem Naturæ observarent tales invincibiliter errantes, non damnarentur, sed venirent ad locum, quo deveniunt parvuli ante Baptismum decedentes, nisi DEUS modo extraordinario illos doceat ea, quæ sunt necessaria ad salutem necessitate medij; quod DEUM facturum esse cum S. Thoma probabiliter docent Theologi, & nos verum esse judicamus.

8.

Ob. 3. Potest Christiana Religio salva consistere, etiam si alias sectas patiatur juxta se, & salvificas fateatur: ergo nimis est dura erga alias sectas, eas damnando. A. P. Ecclesia Judaica, quæ juxta Christianos olim fuit vera, plurimas habuit sectas, easque toleravit ut bonas, scilicet Phariseorum, Sadducæorum, Essæorum: ergo etiam Christiana Religio potest esse vera & salva consistere, etiam si præter se alias toleret ut bonas & salvificas. R. N. A. Si enim Christiana Religio pro veris agnosceret alias sectas, eo ipso incidere in errorem, consequenter nec ipsa esset vera: Religio enim, quæ vel unicam falsitatem docet, jam vera & a DEO non est; cum DEUS loqui falsum nequeat. Ad prob. dico, diversitatem sectarum in Ecclesia Judaica nihil face-

facere ad rem, quia Judaica secta omnes conveniebant in ijs, quae ad substantiam pertinebant, & pro articulis fidei definita erant, exceptis Sadduceis, qui probabilissimè fuerunt homines Athei, ut testatur Iosephus l. 2. de bello Judaico; negarunt etiam Resurrectionem, Angelos, Spiritus teste D. Luca A. 23. qui proinde cum Iudeis fidelibus non constituerunt unam ecclesiam. Pari modo nec Iudaei, Mahumetani, Ethnici cum Christianis possunt constituere unam Religionem, quia etiam in substantialibus differunt tam fidei dogmatis, quam morum praecipis, atque in ijs rebus, quae pro fidei articulis sunt definita.

9. Ob. 4. & principaliter. Placere possunt, & placent etiam Principi aut Regi terrestri ritus diversi & inter se oppositi, quibus diversa Nationes colunt eundem Regem: ergo etiam diversi ritus & sententiae hominum, quibus unum ac eundem Deum colere cupiunt diversa sectae & Religiones hominum, placent Deo: ergo in diversis sectis & Religionibus hominum potest obtineri salus; quia in omnibus colitur DEUS, quod ipse ab hominibus exigit. R. N. C. & paritatem. Nam ritus, quibus coli ab hominibus vult DEUS, sunt & debent esse revelati à DEO, ut art. 4. praeced. ostensum est, consequenter non possunt esse oppositi ita, ut praecipiat his ritum, quem alijs prohibet; nisi ostendatur, his à DEO injunctum esse alium se colendi modum, quam alijs. Dein cultus DEI non consistit in ritibus tantum, sed vel maximè etiam in obsequio nostri intellectus, quo summissimè cre-

duntur omnia & sola illa, quae DEUS revelavit; nam Religio praecipue proponit res credendas inde Divina, & non solum faciendas; imò & res faciendae, quas praecipit DEUS, supponunt actum fidei, quo certificamur, DEUM praecipisse (vel prohibuisse) hoc vel illud. Atqui impossibile est, ut DEUS circa idem objectum diversis revelet diversa & inter se opposita, vel etiam contradictoria v. g. Verbum Divinum esse incarnatum, & non esse incarnatum, Christum in Eucharistia esse praesentem quoad suam Humanitatem realiter, & non esse praesentem &c. Ergo liberum non relinquit DEUS hominibus, ut aliquid credant vel non credant sufficienter revelatum, ut hoc credant vel aliud, ut istud faciant vel non faciant vel aliud agant. v. g. ut Christum adorent in Eucharistia, vel non adorent, vel etiam contemnant &c. Ritus diversi & oppositi possunt placere eidem Regi terrestri, quia vim suam habent ab estimatione, & voluntate hominum, & per illos obtinet Princeps finem suum, quamdiu non praecipit certos ritus ac determinatos ab omnibus observandos. Econtra dogmata fidei, quae credi debent in omni Religione, necessario dependent à Revelatione DEI, quae circa idem objectum apud diversos non potest esse diversa, alias mentiretur DEUS. Item DEUS sufficienter defacto revelavit etiam actiones & ritus, quibus coli se praecipit. Ergo nisi dogmata revelata determinatè credantur, & nisi actiones praecipitè determinatè fiant, Deus non obtinet finem suum, scilicet obsequium intellectus nostri, &

& submissionem voluntatis in ijs faciendis, quæ ipse vult. Nec est hominis Deum colere pro libitu suo.

Accipe rem in exemplo. Catholici credunt, Verbum esse incarnatum, Turcæ credunt, non esse incarnatum: Catholici Christum adorandum prædicant, Judæi contemnendum. Jam quæro: vel Deus utrumque revelavit, Verbum esse incarnatum & non esse in-

carnatum? & Deus erit mendax: vel revelavit neutrum? & utraque Religio est falsa, & neutra placebit: vel revelavit unum duntaxat? & altera Secta, quæ id negat, est infidelis, erronea, & Deo exosa, consequenter non salvifica: ergo Religiones oppositæ non sunt salvificæ. Eodem modo procede de Christo adorando.

ARTICULUS VI.

Non alia Religio est vera & Divinitus revelata, nisi Christiana, seu quæ profitetur, Christum esse verum DEUM.

Contra Paganos, & Christi Divinitatem negantes universim.

SUMMARIUM.

1. Ubique certissima & constanti fama vulgatum est, fuisse aliquando hominem profus mirabilem, qui dicebatur JESUS Christus.
2. Cujus Divinitas inconcussis argumentis probatur.
3. Imprimis quidem ex ipsa Persona Christi.
4. Deinde ex ejus doctrina, mirabiliter propagata.
5. Denique ex ejus operibus, seu miraculis.
6. Quæ in Christi nomine etiam præterita sunt ab illius Discipulis.
7. Quare miracula Christi, ac ejus invocato nomine facta, non debent esse suspecta.
8. Dilemma ex S. Augustino desumptum.
9. Confirmatur Divinitas Christi ex vaticinijs Prophetarum.
10. Ut adeo non tantum sit evidenter credibilis, sed etiam evidenter credenda.

Sciendum 1. Toti Mundo notum esse, quod aliquando fuerit in Judæa Vir profus admirabilis, JESUS R. P. Pichler Theol. Polemica.

nomine, innocentia vitæ, sanctitate doctrinæ, & factis stupendis celebratissimus, quem Christiani adorant ut

F verum

verum Deum verumque hominem, Turca venerantur ut magnum & prodigijs clarum Prophetam, Judai vero detestantur tanquam Seductorem ac hominem blasphemum, quem etiam, quia Filium DEI naturalem se dixit, ingenti barbarie affixum cruci crudeliter occiderunt. Hæc & similia de Christo adeo certa sunt evidentia facti, ut saltem fides humana ijs denegari non possit sine stultitia & perverbia nota. Et quamvis Pagani & Gentiles Evangelistarum de Christo historiam pro Verbo Divino non habeant: si tamen iisdem (præsertim quia hæc scripserunt ijs temporibus statim, quibus acciderunt publicè in urbe Jerosolymitana, aliisque celebrioribus locis) uti & alijs Historiographis, ea passim confirmantibus, & insuper communi fama, non crederent; non minùs rideri forent, quàm si quis credere renueret, fuisse aliquando in Mundo regionem, quæ Judæa, urbem, quæ Roma, & hominem, qui Aristoteles, aut Mahumetes &c. dictus sit.

2. Sciendum 2. Religionem Christianam non posse firmam consistere, & pro vera Religione haberi, nisi tam firmis & inconcussis argumentis stabilatur Christi Divinitas, ut à nemine, qui hæc argumenta ritè apprehendit, sine stultitia & Divina Majestatis injuria manifesta negari ullatenus possit. Talia nunc argumenta breviter adducam, non quidem ex Sacris Scripturis *qua Divinis*, tum quia res est contra Paganos, qui Scripturas nostras pro Divinis non agnoscunt, tum quia contra Arianos, qui Scripturarum textus

eludunt, in alio sensu explicatos; sed ea depromam ex ipsa Christi persona, ejus verbis, & factis, communi fama & Historiarum consensu ita comprobatis, ut ex ijs cuilibet intellectui rectè disposito manifestum ac evidens fiat, Divinitatem Christi prudenter & sine piaculo negari non posse, sed eam evidenter non modò credibilem, verum etiam credendam esse. Qua veritate supposita per se sequitur, Religionem, quæ profitetur Christum esse verum DEUM, esse veram, omnes autem sectas, quæ id negant, esse falsas. Proinde

3. Dico. Christus est verus DEUS. Probatum 1. ex Persona Christi. Vel Christus est verus DEUS, vel fuit homo sceleratissimus: Christus non fuit homo sceleratissimus: ergo est verus DEUS. Mest clara; quia Christus tam per se quàm per suos discipulos se asseruit Filium DEI naturalem, & propter hanc causam à Judæis crucifixus est: vel igitur asserendo se Deum dixit veram vel falsum? si verum: ergo est verus DEUS. Si falsum: ergo fuit homo sceleratissimus, utpote per summam blasphemiam tantis studijs sibi arrogans Divinitatem, imò majoribus, quàm ipse Lucifer; & simul in re gravissima per intolerabilem imposturam decepisset homines. Jam probatur 2. quòd nempe Christus non fuerit homo sceleratissimus, & quidem evidenter 1. ex ejus vita & gestis, quæ fuerunt adeo sceleris pura, ut summi ejus & capitales inimici omni sua inquisitione non invenerint verum crimen, sed falsis testibus & meris calumnijs ad Pilatum detulerint innocentem, ipso

pub-

publicam ejus innocentie testimonium perhibente Ethnico Judice. 2. Ex doctrina Christi, quam tradidit purissimam & sanctissimam. 3. Ex stupendis prodigijs, quae patravit, quibus tanquam proprio caractere DEUS nec solet, nec potest hominem improbum ejusque doctrinam commendare.

Confirmatur. Vel Christus est verus DEUS, vel fuit homo stultissimus: non fuit homo stultissimus: ergo est verus DEUS. M. iterum est clara; quia Christus se gessit pro DEO, & talem se edixit: vel igitur verum dixit; & est verus DEUS: vel falsum; & fuit stultissimus; non enim est major stultitia, quam si purus homo se gerat pro DEO, & alijs id persuadere nitatur. Sic utique ab omnibus habeatur pro stultis tres illi, quorum unus se Patrem aeternum se asseruisse dicitur, alter Spiritum S. & tertius SS. Trinitatem. Et sane summa fuisset Christi stultitia, conantis introducere Religionem novam DEO, hominibus, & demoni inimicam: DEO quidem, quia DEUS nihil magis averfatur quam cultum ejus, qui se falso Deum asserit: hominibus, quia Religio Christi reluctatur summopere cupiditatibus hominum: demoni, quia Religio Christi oppugnat vitia, & proscribit demonis cultum in evertendis Idolis. Itaque probatur m. quod nempe Christus non fuerit stultissimus, & quidem evidenter 1. quia duodennis adhuc instituit Doctores veteranos Judaeorum. 2. Quia tam sapienter dicebat ad populum, ut multa millia ei auscultando obliviscerentur etiam cibi, alij vero testaren-

R. P. Pichler Theol. Polemica.

tur, nunquam sic locutum esse hominem. 3. Quia novit dexterrime respondere Scribis & Pharisaeis, eos confundere, & elingues reddere. 4. Quia novit etiam futura, & secreta cordium. 5. Quia doctrinam reliquit mundo admirandam, & caelesti sapientia plenam. 6. Quia nec ipse nec ipsius doctrina unquam potuit falsitatis vel ignorantiae convinci etiam à lynceis & malevolis censoribus. 7. Quia nec Gentiles, nec Mahumetani, nec Judaei, jurati hostes, unquam ausi sunt affirmare, Christum fuisse fatuum, aut stultum; aut Christianos; moribus & scientijs excelsissimos, insimulare stultitiae, cujus tamen insimulari merito possent, si homini fatuo & stulto, Divinitatem affectanti, fidem haberent.

Probat 2. Ex doctrina. Tam mirabiliter propagata est doctrina, quam Christus de se, & summis mysterijs spargere coepit, ut id fieri non potuisset absque peculiari virtute Divina, qua utique puri hominis doctrina caret. Consideremus enim hujus propagationis circumstantias; nam 1. erat doctrina ipsa valde ardua captu & factu, quippe inter alia proponebat credendum, *Deum quidem esse unum in essentia simul tamen trinum in Personis, Verbum seu Filium DEI Naturalem assumpsisse carnem humanam, ac in ea passum, crucifixum, & mortuum esse pro suis inimicis, eundem Filium DEI incarnatum ad verba Sacerdotis poni quotidie sub specie panis & vini, ac à fidelibus manducari &c.* Sic inter alia difficilia factu jubebat multa vitiose sensualitati ac hominum superbiae contra-

ria. v. g. ut *frænentur cupiditates divitiarum & voluptatum carnis, ut ignoscatur, imò diligantur inimici, fiat confessio peccatorum etiam occultissimorum coram homine.* &c. 2. Auctor hujus doctrinæ, scilicet Christus ipse, suffixus est inter duos latrones in crucem probrosissimam. 3. Doctores, quos Christus ad hanc suam Doctrinam disseminandam misit in mundum universum, erant homines pauci, rudes, illiterati, & plerique piscatores, nulla nobilitate, potentia, divitijs &c. præditi. 4. Mundus, cui persuaderi debebat, eo tempore jacebat propemodum rotus in abyso atrocissimorum scelerum Idololatriæ, libidinis, avaritiæ, crudelitatis &c. 5. Opponebant se Principes Mundi, Imperatores, Reges, & armata tyrannorum sævitia: obstitabant sapientiæ & Philosophiæ prima capita: Gentiles ridebant crucifixum DEUM: Judæi blasphemabant velut Fictitium Messiam: obstabat crassa & late dominans rerum divinarum ignorantia: renitebatur ubique essentis vivendi licentia: & ipse tenebrarum Princeps, metuens Regno suo, nullum non movebat lapidem ad eliminandam & supprimendam Christi doctrinam. 6. Brevi temporis spatio non solum in una vel altera urbe, Provincia, Regno, sed per totum Mundum promulgata non solum, sed etiam ferè ubique à plurimis recepta est hæc doctrina, quæ Christum prædicabat verum Deum, nequicquam renitente Orco, Gentilium potentia, Judæorum dolo. Quis igitur prudens incicias ibit, non absque peculiari virtute divina fuisse propaga-

tam doctrinam, quia Christus prædicabatur Mundo tanquam verus DEUS, Mundique Redemptor? Quis autem vel somnare poterit, Deum tam mirabiliter sua virtute posse & velle propagare doctrinam falsam? Ergo Christus est verus Deus.

Confirmatur 1. ex innumeris prodigijs, quibus Deus velut suo sigillo confirmavit doctrinam de Divinitate Christi ab Apostolis, & alijs annunciatam, quibus pleni sunt libri Historici. Confirmatur 2. ex sapientia tot Doctorum, quos obstupuit Mundus: ex fortitudine Martyrum, quorum non est numerus in omnibus Mundi partibus, in omni sexu, in omni ætate, in omni tormentorum genere: ex sanctitate prodigiosa tot Confessorum, Anachoretarum, Virginum, & præsertim Religiosorum utriusque sexus: qui omnes unanimi consensu, & profuso sanguine, spreto honore, projectis opibus, doctrinam de Christi Divinitate amplexati, tutati, & testati sunt. Confirmatur 3. ex eo, quia doctrina Christi nunquam potuit vel in minimo convinci falsitatis & erroris ab astutissimis Sophistis tanto sæculorum lapsu; cum tamen in alijs doctrinis omnibus, quæ Christum non profitentur, uti est Gentilium, Paganorum, & Judæorum, plures manifestæ faciitates & errores contra rationem naturalem facile deprehendantur.

Probatur 3. ex operibus seu miraculis Christi: si Christus vel unicum paravit verum miraculum ex propria virtute, aut in confirmationem suæ doctrinæ, tunc evidenter est innegabilis ejus Divinitas: sed Christus non unum

dun-

aduntaxat verum patravit miraculum, sed plura: ergo. Ma. est evidens; quia verum miraculum est opus vires totius nature creata, Angelorum, hominum, demonum excedens, & à solo DEO patrabile: ergo si Christus propria virtute patravit vel unicum verum miraculum; Divinitas ipsi negari nequit: aut si vel unicum fecit miraculum in confirmationem suae doctrinae, hoc ipso erit verus DEUS, quia docuit, se esse verum DEUM; implicat enim evidenter, ut DEUS miraculo, tanquam suffragio sibi proprio, approbet falsum, cum ejusmodi signo, tanquam sua locutione & testimonio, homines induceret in errorem, & à suo cultu averteret. Min. pariter innegabilis est, & constat ex historia Evangelica, toti orbi nota. Ibi narratur 1. Christum fuisse natum ex Virgine, conceptum sine virili semine, praeannuntiatum ab Angelo, adoratum à Pastoribus, ad praesepe accitis ab Angelica voce, demonstratum tribus Magis à stella, qui è longinquo adventantes eum adorabant tanquam verum DEUM in paupere stabulo pannis involutum. 2. Duodennem in templo docuisse Doctores. 3. In Cana Galileae aquam mutasse in vinum. 4. Tempore praedicationis suae caecis contulisse visum, surdis auditum, claudis rectum incessum, mutis loquelam, paralyticis membrorum usum, morbidis sanitatem, energumenis libertatem à daemone. 5. Imò mortuis vitam, uti Lazaro jam sepulto, filio viduae in Naim ad sepulchrum elato, & puellae Archisynagogae. 6. Paucis panibus multa hominum millia satiasse. 7. Procellosum

mare solo jussu pacasse, ficcis pedibus calcasse. 8. Praedixisse futura; & cognovisse secreta cordium. 9. Inimicam cohortem his verbis *ego sum* ter in terram prostravisse, & uni ex illa resedam auriculam mox redintegrasse; ipso in cruce expirante commotam esse terram, scissas petras, mortuos prodixisse redivos ex monumentis apertis, solem per tres horas praeter omnem naturam cursum universo orbi obscuratum. 10. Ipsum verò tertia die resurrexisse à mortuis clauso sepulchro. 11. Clausis januis ingressum esse ad discipulos, iisque sapius se visendum, imò vulnerum relictas cicatrices praebuisse palpan das. 12. Triumphantem ascendisse ad caelos, relictis suorum pedum vestigijs; & intuente discipulorum turba. Quis igitur neget, Christum fecisse miracula, omnem Angelorum, hominum, & demonum virtutem excedentia? Certè si diabolus posset suscitare mortuos, obscurare solem per universam terram, cognoscere futura & cordium secreta, eaque revelare, pridem fecisset in gratiam veneratorum &c. Quòd autem Christus similia fecerit propria virtute, insinuat sapius ab ipsis Evangelistis, praesertim dum dicunt, eum *resurrexisse, ascendisse, imperasse ventis, & mari* &c. Quòd autem facta sint ad confirmationem ejus doctrinae, clarum est, quia DEUS tanta miracula patrandò per Christum clarissimè testificatus est, Christum à se amari, consequenter voca & sibi grata esse, quae à Christo docebantur. Imò DEUS fuisset obligatus aliud adhuc longè excellentius

miraculum patrare, quo omnibus palam fieret; miracula Christi esse spuria & falsa, & Christum non esse Deum; ne scilicet Deus ipse tot ac tam manifestis signis deciperet universum orbem, ac in errorem induceret circa rem summimomenti. Sed

Si cui forte, quamvis immeritò, suspecti forent Evangelistæ & Scriptores Christiani, audiat Scriptorem ex Judæis celeberrimum, nempe Josephum, qui l. 18. Antiquit. c. 4. de Christo ita scripsit: *Et tempore fuit JESUS, vir sapiens (si tamen virum eum fas est dicere: erat enim mirabilem operatorem, & Doctor eorum, qui libenter vera suscipiunt, plurimosque tam de Judæis, quam de Gentibus Sectatores habuit) Christus hic erat &c.* Item audiat, quid Mahumet in Alcorano c. Elbachera dicat, Deum sic sibi loquentem inducens, *Dedimus JESUM Filium MARIE, ut faceret miracula, & prodigia manifesta, & fecimus eum per Spiritum S. & insufflavimus in MARIAM de Spiritu nostro, & conceptus est Christus virtute Dei de Matre sanctissima & purissima super omnes mulieres.*

6. Sed & Discipuli Christi, invocato solius Christi nomine ac virtute, fecerunt semper illustrissima miracula. Sic Petrus in nomine JESU claudum subito sanatum jussit ambulare: Joannes in ferventi oleo illæsus perstitit: isti & alij innumeri, etiam post Apostolorum tempora, solius Christi ope implorata, aut solo crucis signo cæcis visum, surdis auditum, ægris sanitatem, mortuis vitam reddiderunt, ut referunt viri fide

dignissimi Basilius, Chrysostomus, Hieronymus, Gregorius, Athanasius, Augustinus, Bernardus, Bonaventura &c. Sic tota Germania in suo Bonifacio: tota Anglia in suo Augustino: tota Hibernia in suo Patritio: tota Dania in suo Remberto: India in suo Francisco. Xaverio agnovit verum miraculorum patratores; qui omnes fidem Christianam & Christi Divinitatem prædicantes, innumeris miraculis eam comprobârunt, id ipsis promittente ipso Christo. Qui verò hæc omnia revocare in dubium vellet, aut præfactè negare, protervus sanè & impudens foret, tot historias, & Scriptores summæ auctoritatis spernendo, & totum mundum levitatis stolidæ ac nimia creditulitatis arguendo: imò apertè desperet non minus, ac ille, qui negaret, fuisse olim hominem, Julium Cæsarem nomine, qui suis armis Gallias subjecisset imperio Romano, aut Romanos suum Dominium extendisse ad plurimas provincias, quas bellica virtute sibi subjugâssent &c. aut alia, quæ communi calculo à profanis Historicis referuntur, & communi fama probantur.

7. Dices. Non omnia statim habenda sunt pro miraculis, quæ videntur esse miracula; cum experienciâ constet, effectus sæpè naturales, vel demonis præstigias fuisse, quæ ab imperitis prodigia esse credebantur. *¶* Effectus naturales non sunt tam repentinæ curationes, solo verbo, vel crucis signo, in momento factæ, resuscitatio mortuorum, obscuratio solis per universam terram, conversio aquæ in vinum.

num &c. Multò minus prestigia diaboli censeri debent, ubi de nullo commercio cum diabolo constat, sed potius oppositum, dum ipsi daemones pelluntur ex corporibus obsessorum, utut reluctantes. 2. Ubi nulla peregrinatio, nec incantamenta, inanes ceremoniae, & gestulationes. 3. Ubi omnia fiunt publicè inspectantibus & ringentibus acerrimis hostibus, solo vocis imperio, simplici contactu, pio in caelum obtutu, sola Divini Nominis invocatione &c. 4. Ubi finis non est vana gloria, curiositas vitiosa, pretium & lucellum temporale &c. Sed sola Divini Nominis gloria, major DEI cognitio, aestimatio, & amor &c. damnata confusio, hominum utilitas praesertim spiritualis, morum correctio, virtutis incrementum. 5. Ubi is, qui miraculum facit, eximjs virtutibus, & rarae vitae sanctimoniam conspicuus est. Quae omnia in miraculis Christi, ac ejus Discipulorum deprehenduntur. Ubi autem haec circumstantiae comitantur insolitum & prodigiosum factum, nulla suspicio fraudis aut prestigiarum diabolicarum locum habere debet; cum ad DEI Providentiam spectet, insolitos effectus & in speciem prodigiosos non permittere, quorum falsitas ex ejusmodi signis dignosci nequeat. Verum demus & hoc, nullum ex omnibus, quae passim narrantur, à Christo, vel in Christi nomine factis prodigijs veri miraculi gradum attingisse (quod equidem evidenter incredibile & impossibile judico) nemo tamen ratione praeditus inficias ibit, summum miraculum fuisse, quòd Mundus sine miraculo crediderit in Christum, à Judaeis

tam crudeliter & ignominiosè habitum eumque adoraverit tanquam Filium DEI Naturalem, ac illius doctrinam tam arduam, sibi, carni, daemoni, adeò adversantem, nullo adactus miraculo receperit. Unde cum D. Augustino l. 22. de Civit. DEI c. 5.

Sic argumentor. Vel Christus in confirmationem suae Divinitatis, & doctrinae, edidit miracula vel non? si edidit, evidenter est innegabile, eum fuisse verum DEUM: si non edidit, tunc ingens & maximum miraculum est, quòd Mundus hominem, adeò contemptum, humiliatum, crucifixum pro DEO agnoverit, ejusque doctrinam tam creditu, quàm factu adeò difficilem receperit, per paucos, pauperesque piscatores, & illiteratos sibi propositam. Quod miraculum eò quidem excellentius foret, quo difficilius est expugnare oblectantium mentes & corda, quàm corpora motui obstitentia; nam istud etiam Angeli possunt, quodlibet Corpus, quò volunt, movendo; illud autem, nempe intus pro arbitrio movere animos, solius Divinae Virtutis opus est.

Nihil jam dicam de vaticinijs Prophetarum Isaiae, Danielis, Davidis &c. qui sicut Messias seu Christi Redemptoris Nativitatem ex Virgine in Bethlehem Juda, stellam, adventum, & munerum Magorum, fugam in Aegyptum & reditum, miracula in sanandis agris, surdis, claudis, caecis &c. dolores, vulnera, mortem, descensum ad inferos, resurrectionem à mortuis, ascensionem ad caelos, praedicationem doctrinae per Apostolos, conversionem Gentium ad

Christi

Christum &c. prædixerunt, antequam evenirent, ut videre est apud Thyrsum Gonzalez adversus Mahumet. p. 1. l. 1. c. 6. & seqq. Bellar. in Conc. de fid. conc. 4. & alios; ita etiam testati sunt ipsius Divinitatem: adeoque sicut fuerunt veridici prædicendo vitam, doctrinam, & Ecclesiam Christi, ita veridici fuisse censendi sunt asserendo ejus Divinitatem; quam veracitatem à nemine nisi à DEO habere possunt Prophetæ de rebus futuris vaticinantes.

10. Atque ex his, quæ hæcenus diximus, non modò rectè inferitur, Christum esse verum DEUM, ejusque Di-

vinitatem evidenter credibilem, verum etiam evidenter esse credendam, & quidem ex obligatione gravi, ita ut coram DEO inexculpabiles sint, qui visis vel auditis tot signis & argumentis tam evidentibus non credunt in Christum, ac Religionem Christianam non amplectuntur. Cùm nulla alia Religio, quæ Christum non agnoscat pro vero DEO, eique servit, possit esse vera & salvifica: neque plures Religiones inter se oppositæ, uti sunt Gentium, Turcarum, Judæorum, & Christianorum, possint esse veræ, DEOque placere, ut partim diximus, partim dicemus.

ARTICULUS VII.

Beatitudo & finis ultimus Hominis non sunt voluptates Corporis.

Contra Turcas.

SUMMARIUM.

1. A Paganis universim sumptis fit transitus ad eos in specie, nempe ad Turcas. 2. Qui originem ducunt à Mahumete: quis iste fuerit. 3. Quale monstrum Turcismus. 4. Nefanda scelera suis permittit. 5. At lepidissimas fabulas, & absurda manifesta in libro Thalmud proponit. 6. Inter alia beatitudinem hominis,	etiam in altera vita, constituit de voluptatibus corporis. 7. 8. 9. 10. Quod evidenter absurdum & falsum est. 11. Turca nec ex ratione, nec ex miraculis, nec alio modo efficaciter probare possunt, suam Seltam esse veram, imò evidentissimam habent præsumptionem contra se. 12. Quales delicias aliquando habituræ sint corpora Beatorum juxta Catholicæ,

1. Sciendum 1. postquam omnium Paganorum, & Christi Divinitatem negantium, manifestus error rejectus est in genere, probando Divinitatem Christi argumentis fortissimis, rectè gradum fieri ad eos in specie confutandos, præcipuè autem duas illorum sectas præ cæteris notas, magnam Mundi partem occupantium, vel omnes pervagantium, nimirum Turcarum & Judæorum.

2. Sc. 2. Turcas à Mahomete originem ducere, cui tanquam sectæ suæ auctori non quidem Divinitatem, propemodum tamen Divinos honores tribuunt. Fuit autem Mahometes homo plebeius, in Arabia ortus ex patre Pagano, ex matre Judæa, initio Idolorum cultor in Mecha; donec viduæ cujusdam divitis camelos pascens, illam denique uxorem nactus est. Hujus opibus potens effectus varijs machinis ad gentis suæ regnum superbè aspiravit, cumque insidijs, rapinis, incurfionibus se nihil profecturum videret, Religionis tandem adminiculo perumpere haud vana spe constituit. Quare Divinum Prophetam mentitus Sergium Monachum, hæresis Nestoriana infectum, sibi junxit, & Nestorianus effectus est. Id subodorati Judæi, qui se illi adjunxerant, dolosè præcaverunt, ne Mahometes verè Christianus evaderet: hinc homini rebus novis inhianti fabulas suas insibilârunt. Unde non mirum, quòd Alcoranus (ita Mahometes vocabat librum suæ novæ doctrinæ, quem sibi à Gabriele Angelo per partes allatum fabulatus est) tam Judæorum fabulis, quàm hæreticorum commentis repletus to-

tam iniquitatis plenitudinem in se contineat. Natus est pestilentissimus homo die Veneris, quem Turcæ propterea locò dici Dominici celebrant, sua verò dogmata spargere cepit sub annum 630. (somnialementer imperante Heraclio Cæsare) apud Agarenos (alii Saracenos dicunt) Arabiæ populos, qui Cæsari rebelles Mahometem opibus potèntem in ducem sibi elegere, atque incredibili celeritate maximas Asiæ partes cum Africa & aliqua Hispaniæ parte inundârunt. Per sex annos dominatum exercens, & sectæ suæ, pestem diffundens à suis veneno sublatus est anno ætatis quadragesimo.

6. Sc. 3. Turcismum esse monstrum quoddam horrendum ex multiplici superstitione ac hæresi conflatum: siquidem à Judæis habet multitudinem uxorum, libellum repudiij, horrorem carnis suillæ, circumcisionem, creberrima baptismata &c. Ab Hæreticis Arianis, Verbum non esse DEI Filium Patri Consubstantialem: à Nestorianis, Christum de Virgine quidem natum, non tamen DEUM, sed purum hominem esse: à Manichæis, Christum nec passum nec mortuum esse, & à vino esse perpetuò abstinendum: ab Epicuro, summam beatitudinem hominis in hortorum amenitate, uxorum multitudine, cibo & potu, aliisque corporis voluptatibus positam esse, & quidem (in quo Turcæ superant immensum Epicureos, bis stolidi) etiam in futura vita, quam superesse post mortem non negant, ut colligitur tum ex Alcorano, tum ex Joanne Andrea, prius Mahumetanorum popa, postmodum

Christi

Christiano, qui affirmat, Turcas credere, quod DEUS post lautas epulas, alterius vite, inter Virginum amplexus Mauris paratas, remotis demum velis faciem suam ipsis ostensus sit: postquam verò faciem DEI viderint, abiturum in aliam Paradisi mansionem, ibique per totam aternitatem mansuri cum pulcherrimis fœminis, ut ex cibo, potu, & mulierum consortio aternas capiant delicias. Quibus tamen porrifimum fructuosum edixit Mahumetes, qui vel hostem occidissent, vel ab hostibus occisi fuissent, ut nimirum suos in bello fortes efficeret callidus impostor; cum enim ad confirmandam suam sectam nullum posset edere miraculum, in virtute gladij se missum asseruit.

4. Sc. 4. Mahometem, ut facilis tam Judæos quàm Christianos ad se pertraheret, finxisse se divinitus missum ad hoc, ut Legem utrisque datam mitioribus præceptis temperaret. Unde quasi privilegiorum instar permittit suis fornicationem, libidinem vagam, aliisque nefanda, item perjurium asseritorium, vindictas privatas, prædationes regnorum sine titulo. Christum non omnino negant Turcæ, sed Magnum & Sanctum fuisse Prophetam, nunquam peccasse, multa edidisse miracula, ascendisse ad cœlos, ibi tamen ad pedes Mahometis sedere credunt.

3. Sc. 5. Alcorano lepidissimas fabulas esse insertas v. g. demones sæpius conscendisse cœlum ad intelligenda secreta Dei, sed, cum Deus aliquoties sentiret, sua arcana hostibus esse patefacta, iratum creasse stellam lucidissimam, quæ exploratores istos vel prodat, vel accen-

sis titionibus fuget. Alibi refert Mahometes in eodem Alcorano, cornua diffractæ Lunæ à se intra manicas subnucula redintegrata: item omnes arietes, quos Mahometani in ferijs Paschalibus sacrificant, surrecturos ad iudicium, & oraturos pro Sacrificantibus. Ne verò tam lepida, tam absurda, tam pudenda & nefanda contemnerentur ut futilia & recte rationi dissoluta, si ad exactæ disquisitionis examen revocarentur, de traditis à se dogmatis & præceptis disputari veruit astutus Nequam.

6. Sc. 6. Quamquam hæc & similia ingenuo homine adeò indigna sint, & tam aperte falsa, ut ea retulisse refutasse sit; eò quoddam lumen rationis dicitur, talem Sectam, quæ tam impia, tam manifestè absurda, & falsa docet vel approbat, à DEO non esse; unum tamen, quod de hominis felicitate & fine ultimo, etiam alterius vite, tradidit spurcissimus ganeo, paucis impugnantum duci, ut maior hujus abominanda Sectæ aversio in omnium nascatur animis, nullisque ex Christianis fœditissimum Mahometis paradisum vel quarat in terris, vel stolidè optet post mortem. Itaque contra Turcicum Paradisum

7. Dico. Evidenter absurdum & falsum est, beatitudinem hominis & finem ultimum consistere in voluptatibus Corporis. Probatum r. beatitudo ex communi hominum sensu communiter definitur esse status omni bonorum aggregatione perfectus, debetque esse bonum tam perfectum, ut satiet omnem hominis appetitum: sed bona & voluptates

tates Corporis evidenter non satiant omnem hominis appetitum : ergo. M. P. Appetitus hominis est duplex, ut constat, rationalis & sensitivus: sed appetitum rationalem, qui tamen est præcipuus, non satiant bona & voluptates Corporis (quidquid sit de appetitu sensitivo; nec enim istum satiare mihi certum est) ergo non satiant omnem hominis appetitum. M. P. Intellectus est capax boni spiritualis & æterni: ergo non potest satiare bonis corporalibus & perituris.

3. Prob. 2. Per se absurdum & indecens est, felicitatem & finem hominis esse talem, ut in ejus adeptione oporteat erubescere: sed in adeptione voluptatum carnis, præsertim Venereæ, erubescunt homines ingenui: ergo in his consistere felicitatem & finem hominis, per se absurdum & indecens est. Min. prob. Nemo ingenuus est, qui non erubescat, & pro contumelia habeat, si ipsi dicatur, quod ad comedendum, bibendum, & carnis illecebris vacandum creatus sit. Major sum & ad majora natus, quam ut corporis mancipium sim, ajebat Seneca gentilis Philosophus. Edendum est, ut vivamus, non vivendum, ut comedamus.

9. Prob. 3. Beatitudo est hominis summum bonum: ergo licitum est illam quærere in omni re; cum in omni re liceat tendere ad finem suum, imò oporteat. Proinde si beatitudo & finis hominis sint voluptates carnis & corporis, licita erit omnis libidinum turpitudine, comestiones, ebrietates, furta, rapina, homicidia, aliæque scelera gravissima, quæ tamen ab omnibus, qui sanæ

R. P. Pichler Theol. Polemica.

mentis sunt, infligante Natura habentur ut illicita & abominanda: Ubi enim licitus est finis, licitum eo ipso debet esse adhibere media ad talem finem, ut evidens est. Sed (ad rectæ rationis tribunal appello) quid legi Naturali ac Divinæ magis adverfatur, quam prædicta facinora?

10. Prob. 4. exagitando non nihil spurcissimum hunc paradysum, & ejus absurditates protrahendo in medium. Edicant Turcæ: num etiam fames & sitis erit in ipsorum celo? si asserant; planè miseram habent felicitatem; si negent, non ita bene sapiet cibus & potus, si verò tamen sapiat, certè feliciores erunt illi, quibus sunt colla anseriana, ut sic major pars hac gulosa felicitate frui valeat. An per cibum & potum nutrienda sunt corpora Sanctorum? si asserant, simul introducunt corruptionem factoris matrem; ubi enim nutritio, ibi corruptio; aliàs corpora in immensum auferentur: si negent; quò igitur deveniunt tot armenta & dapes devorata? an fortè in porcos, oves, & boves novos convertuntur post abligurationem, unde novæ instruuntur epulæ? Ad cubilia hujus Paradisi ob fetorem casto animo non ferendum pudet transire. Vah paradisi prostibulum! super quo plura deducere pudicus horret calamus.

11. Superessent plura argumenta ad fecidissimam Turcarum Sectam refellendam, quæ brevitatis causâ omitto. Id solum adverto, quòd Mahumetes nec ratione, nec auctoritate Sanctorum & Doctorum virorum, nec miraculis, nec alio modo efficaciter probare possit, suam

suam Sectam esse meliorem illis, ex quibus partim acceptatis, partim rejectis, coagulavit suam: ergo sicut falsa sunt Secta Judæorum & Hereticorum, ex quibus surrexit Mahumetanismus, ita & falsa est Secta Turcarum. Accedit, quod ante adventum Mahumetis per sex sæcula fuerit fides vera in Mundo, in qua homines salvabantur, imò esse debuerit, ut nemo prudens negaverit: ergo qui introduxit novam veteri, miraculis sacrisque litteris & alijs indicijs comprobata, contrariam, nec probat, veterem esse abrogatam, & novam profectam à DEO, est manifestus Impostor: sed Mahumetes nullo modo probat &c. ergo.

21. Objicies fortè. Etiam juxta multos Catholicos Doctores corpora Beatorum olim habebunt suas delicias in cæ-

lo: ergo tam absurdum non est felicitatem hominis constituere in delicijs corporis. R. D. A. habebunt delicias Venereas & tales, quæ percipiuntur ex comestationibus & potationibus. N. A. habebunt alias limpidiores; & quæ bestiis non sunt communes. C. A. vel subdit. & in his sensilibus delicijs consistet perfecta hominis beatitudo. N. A. aliqua portio illius, & quidem longè ignobilior. T. A. & N. C. Sicut anima rationalis est hominis pars nobilissima, ita etiam decet, ut optima felicitatis portio ipsi obtingat, quæ scilicet præcipuas illius potentias, Intellectum & Voluntatem, perfectè satiet, Intellectum quidem cognitione & visione summi Boni, Voluntatem verò ejusdem amore & fruitione.

ARTICULUS VIII.

Christus est verus Messias.

Contra Judæos.

SUMMARIUM.

1. Judæi defalto inter Biblia sua, plurimum corrupta, etiam numerant Talmud, librum fabulis & blasphemijs infamem. 2. Eorum præcipuus & fundamentalis error est in eo, quod adhuc expectent Messiam venturum, & Messiatum negent Christo. 3. Quid intelligatur per Messiam. 4. Christum esse verum Messiam e-	videnter credibile & prudenter innegabile est, ut deducitur ex Scripturis utriusque Testamenti, & Miraculis Christi. 5. Quin & ex miraculis Discipulorum Christi. 6. Confirmatur efficacissimo dilemmate. 7. Ex gravissima vindicta, qua De-

ms tam longo jam tempore persequitur Judæos.

8. *Qua habet rationem pœne Talionis.*
 9. *Judæi defacto nullum amplius habent motiivum credibilitatis pro sua Religione: qua autem ex An-*

tiquis abducunt, magis seruiunt pro confirmando Christi Messiam & legis nova veritate.

10. *Ostenditur ulterius Synagoga moderna falsitas dupliciter.*
 11. 12. *Diluuntur eorum objecta.*

1. Sciendum 1. Judæos olim habuisse veram Religionem à DEO revelatam, veram scilicet fidem de rebus à DEO revelatis, & veram legem divinitus latam: quam utramque infallibiliter discabant tum ex traditionibus tum ex libris Divinis Antiqui Testamenti. Quos libros quamvis hodieum adhuc habeant pro Verbo DEI, non tamen incorruptos possident, sed manifestis erroribus turpiter sœdatis. Siquidem hæc misera & cæca gens pro Verbo DEI agnoscit librum quemdam *Thalmud* dictum, à varijs Rabbiniis conscriptum, varijs fabulis & blasphemijs infamem, & turgentem ineptijs, quas puro Verbo DEI Veteris Testamenti addiderunt vel simplices vel sacrilegi Rabbini. Audiamus aliquas hujusmodi fabulas & blasphemias libro *Thalmud* insertas, & à Judæis credendas. Locum in celo esse, air hic liber, ab aliorum consortio remotum, in quem DEUS identidem ferecipiat, ibique magnis fletibus deploret, quòd templum Jerosolymitanum everti, & tam charum sibi populum Judæorum ita dispergi passus sit, quoties etiam meminisset calamitatum, quibus eam gentem afflixit, toties manu utraque pectus sibi runderede DEUM, & calentes duas lacrymas in Oceanum effundere. Eundem tres primas cujus-

libet dici horas dare studio Mosaicæ Legis &c. astutè mentitum esse, dum pacem stabilijt inter Saram & Abraham: plures ante conditum Mundum produxisse creaturas, iterumque destruxisse, ut sic addisceret artem fabricandi mundum: Judæis præcepisse, ut vi, dolò, furtò, usurà, aut quocunque demum modo possent, raperent bona Christianorum. &c. Verùm utut hæc evidenter absurda & falsa sint, tamen

Sc. 2. præcipuum, in quo cæteri plerique fundantur, errorem Judæorum esse, quòd putent Messiam in libris Antiqui Testamenti promissum, necdum venisse, adeòque Christum, sicut DEUM verum, ita nec Messiam esse, sed alium adhuc expectandum perpetam credant. Quo errore principali maxime differunt à Christianis, qui credunt inconcussa fide, Christum esse verum DEUM (quod suprà contra Paganos universim, proin & contra Judæos eandem Divinitatem negantes ostensum est) & verum quoque Messiam esse. Unde patet, Christianismum successisse Judæismo, Ecclesiam Synagoga, eò quòd adveniente Messia consequens & necessarium sit expiratò fidem in Messiam venturum, & commutari in fidem de Messia præsentè, Legesque Ceremoniales & alia, quæ erant figura & um-

bra futurorum, adventante novo Legislatore promisso, tanquam Figurato & Luce, vel cessare vel immutari.

3. Sc. 3. Per Messiam intelligi Mundi Salvatorem à DEO promissum, & à Prophetis prænuntiatum, qui tolleret peccata Mundi, & homines propter peccata sub diaboli potestate constitutos, & inferni reos, liberaret, ac in libertatem filiorum DEI reconciliatos affereret, Legemque Gratiæ constitueret. Hunc jam venisse, & præter Christum, quem Christiani adoramus, alium non venturum, si evicerimus, Judaïsimum ex fundamento convellimus. Id quod in Christi nomine effectum eo, &

4. Dico. Evidenter innegabile est, Christum esse verum Messiam. Prob. 1. Prudenter innegabile est Christo convenire signa veri Messia, à Prophetis & Scripturis Sacris (quibus etiam Judæi fidem vel Divinam tribuunt, vel saltem humanam negare nequeunt) indicata, & vaticinata Veteris Legis de promisso Messia: erga etiam prudenter (adeoque & evidenter) innegabile est, Christum esse verum Messiam. A. P. Propheta in Scripturis Veteris Testamenti prædixerunt locum, nempè Bethlehem, ubi nasceretur Messias, tribum, nimirum David, ex qua ortum duceret, pauperem & humilem victurum, occidendum à Judæis, resurrecturum à mortuis, Leges sanctissimas laturum, Apostolos missurum in Universum Orbem, convertendas ad ipsum gentes per omnia mundi regna &c. ut facile probari posset varijs textibus, si hoc loco tam scrutari Scripturas mihi

constitutum foret, quam rationis lumen attendere: quæ omnia in Christo clarissime adimpleta sunt, ut nemo ignorat ex Prophetijs & Evangelicis Historijs. Afferamus saltem unicum textum, ex quo facilis erit conjectura de alijs. Isaias Propheta c. 35. v. 5. & 6. sic vaticinatus est de Messia: *Deus ipse veniet, & salvabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet, sicut cervus, claudus, & aperta erit lingua mutorum.* Ecce! quatuor miraculorum genera, tanquam opera & signa veri Messia, patefecit Divinus Vates: atqui prudenter innegabile est, hæc quatuor miraculorum genera tempore Christi, imò ab ipso Christo fuisse edita, ut Historia Evangelica toti orbi notissima, sub ipsa Christi tempora in Mûndo ubique vulgata, quæ tantæ auctoritatis est, ut hæc saltem humana prudenter negari ipsi nequeat, clarissimis verbis testatur. Audiatur *Marthæus c. 15. v. 30. & 31. Accesserunt ad eum turba multa, habentes secum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos: & projecerunt eos ad pedes ejus, & curavit eos: ita ut turba mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes.* In ejusdem Evangelicæ Historiæ libris narratur suscitatio Lazari jam sepulti, facta à Christo, obscuratio solis, scissura petrarum, aliæque prodigia innumera, quæ vel in vita vel morte vel Resurrectione Christi contigerunt, patratæ vel ab ipso, vel à DEO in contestationem Messiatûs ipsius. Certe opera tam stupenda & totius Naturæ vires lon-

longissimè supergressa inauditè ferè totus Orbis, usque subscripsit Christum acceptando & adorando tanquam verum Messiam, & plurimi etiam ex ipsis Judæis, qui tot ac tanta signa vel ipsi viderunt presentes, vel innumeris testibus convicti didicerunt ex auditu. Quæ miracula evidentissimum præbent testimonium Christo, illa patranti, vel pro ipso patrata.

Quin imò non solùm ipse Christus, sed & Discipuli ejus, Christi nomine invocato, illustrissima ediderunt miracula, & adhuc edunt. Petrus in nomine JESU claudum ambulare jussit subito sanatum: Joannes, in serventi oleo illæsus perstitit: alij innumeri cæcis visum, surdis auditum, ægris sanitatem, imò & mortuis reddidere vitam solo Crucis signo, vel solius Christi implorata ope, ut testantur non modò Historia Ecclesiastica, sed etiam Politici Scriptores maximæ auctoritatis, quibus omnibus negare fidem proterva temeritas est, & risu digna stoliditas. Quid quòd ipse Josephus, Scriptor Judæus, hanc de Christo sententiam protulerit: *Eo tempore, aiebat, fuit Jesus vir sapiens (si tamen virum cum fas est dicere: erat enim mirabilium operator &c.) Christus hic erat &c.* Innegabile igitur est, Christum, ejusque discipulos in virtute Christi plurima patrâsse miracula, quæ totum ferè mundum eò permoverunt, ut Christum à Judæis Cruci affixum, & contumeliosissimè habitum, merito pro DEO & vero Messia agnitum adoraret, non ignarus, opera tam admiranda patrare

non hominis, sed solius DEI virtutem esse, minimumque in puri hominis viribus constitutum.

6. Confirmantur dicta hoc efficacissimo dilemmate: vel Christus edidit miracula vel non? si edidit, clarum est eum esse Messiam, pro quo se gessit, & adorari se passus est, nec purum hominem: si non edidit, hoc ingens & maximum miraculum est, quòd Mundus eum receperit pro Messia & DEO, utpote adeò contemptum, humiliatum, & tam exquisitis tormentis occisum, præsertim cum doctrinam valde arduam captu, sensibus difficilem, & quidem per paucos pauperesque piscatores prædicaverit.

7. Probatur assertio nostra 2. ex gravissima vindicta, qua DEUS persecutus est & adhuc persequitur Judæos, Christum non modò Messiam esse negantes, verum etiam crudelissimè interficientes. Unde sic argumentor. Vel Christus fuit verus Messias & naturalis DEI filius, pro quo se gessit & haberi voluit: vel Judæi non peccârunt occidendo Christum: hoc posterius est evidenter incredibile: ergo prius, nempe Christum fuisse & esse verum Messiam & naturalem DEI filium, est evidenter credibile. Ma. patet; si enim Christus fuisset purus homo & non Messias, qualem se gessit, & prædicari à suis discipulis voluit, utique non peccâssent Judæi, sed potius præclarum obsequium præstitissent DEO, cum dignis tormentis & nece ulciscerentur injuriam DEO illatam ab homine, in re summi momenti decipiente tot homines, & ipsam etiam Divinitatem affectante. Min. prob.

Si

Si Judæi non enormiter peccassent occidendo Christum, non potuisset DEUS in ipsis hanc necem Christo illatam ulcisci gravissimis pœnis & longissimo tempore: sed DEUS hanc necem gravissimis pœnis ultus est & etiamnum ulciscitur, adeoque jam per 17. ferè secula; statim enim post hanc necem ceperunt ærumnæ & calamitates maximæ Judæorum, quales nunquam propter aliud scelus, nec tanto tempore, ipsis inflixit DEUS: paucis post hoc immanissimum Deicidij flagitium añis Titus & Vespasianus, prout Christus vaticinando prædixerat Luc. 14. molitus est Urbi Jerosolymitanæ & Templo excidium; quod excepit turpis dispersio per orbem & triste exilium, quo hodieum plectuntur, destituti Rege, Templo, Prophetis, Sacerdotibus, Oblationibus & Victimis: secutum est odium universale & contemptus, quo omnes nationes persequuntur Judæos, ac despiciunt &c. quæ utique sunt pœnæ gravissimæ non modò affligentes corpus, sed & bonis spiritualibus privantes animam. Quòd autem Judæi hæc tanta supplicia patiantur propter necem Christo illatam, qui tamen clarissimis signis se Messiam in Lege promissum ipsis probaverat, manifestum sit partim ex eo, quòd statim ceperint hæc calamitates post Christum occisum, & aliud tam enorme scelus, propter quod plectantur, non sciatur: partim quia hæc supplicia sunt longè majora, quàm fuere illa, quibus olim castigati sunt Judæi propter peccata alia, etiam gravissima, Idololatriæ, occisionis Prophetarum &c. illa enim sup-

plicia non durabant tanto tempore, non privabant omni solatio, Prophetis &c. quippe Captivitas Babylonica, quæ fuit fortassis maxima Judæorum pœnæ ante Christum occisum, durabat tantum 70. annis, neque illo tempore desuerunt Prophetæ, qui Judæos solabantur spe Redemptionis &c. partim ex vaticinijs Prophetarum clare deducitur. Audiamus unicum Danielem, qui c. 9. ita vaticinatus est: *Post hebdomades 62.* (hebdomas juxta Interpretum communem sensum dicit hic spatium 7. annorum) *occidetur Christus, & non erit populus, qui eum negaturus est, & civitatē, & Sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo* (nempe Romani cum Tito duce) *& finis ejus vastitas, & post finem belli statuta desolatio -- deficiet hostia & Sacrificium, & erit in templo abominatio desolationis, & usque ad consummationem & finem perseverabit desolatio.* Pensentur bene singula verba, & claro veritatis radio faciat aditum obdurata & excæcata Gens. Ergo Judæi occidendo Christum longè gravius peccarunt, quàm occidendo Prophetas, adorando vitulum aureum &c. Ergo occidendo Christum occiderunt plusquam Prophetam, ipsum Messiam, & Filium Dei, pro quo se gesit, & qualis haberi voluit.

Pro majori adhuc efficacia hujus argumenti advertet t. DEUM in excidio Jerosolymitano adversus Judæos usum pœnæ Talionis, hoc est, eodem ferè modo eos afflixisse, quo ipsi prius sævierunt in Christum, ut nemo non videret, unde & quam ob causam Judæos tot mala oppræsserint: capta est obsidio

Jero-

Jerosolymæ in monte Oliveto, ubi Christum velut latronem comprehenderunt, ac tyrannidis suæ fecerunt initium: obsessa est populosa civitas ferijs Paschalibus, cum in eam tricies centena millia 3000000. Judæorum confluisent, quo eodem tempore Christum coram innumerabili hominum multitudine inter duos latrones suspenderunt è Cruce: venditus est Christus 30. argenteis, Vespasianus capta Urbe vendidit 30. Judæos uno denario, & taliter venditorum numerus superavit 30000. Judæorum: captus est Christus, capti quoque sunt 97000. nonagies septies mille Judæi: Christus inclusus est arcæ custodiæ, Titus muro ferè 5000. passuum Judæos conclusit velut retibus serarum instar: Christus fuit multiplici contemptu & subsannatione illulus, Judæorum tanta fuit & adhuc est vilitas, ut propensum probrosius esse censetur unicam habere guttam Judaici sanguinis, quam esse latronem, incestuosum, hæreticum: Christus fuit cruci affixus, Judæorum tantus numerus pependit è crucibus jubente Tito, ut tandem corporibus cruce, & crucibus spatium decisset: sitiens Jesus aceto ac felle potatus est, Judæi extrema fame horridum excruciatioria, cingula, calceamenta, & scedissima quæque, imò & proprios infantes vorare ceperunt, cloacas & sterco-ram rimati, ut invenirent, quo rabidam famem sedarent: Christus denique fuit occisus, Judæorum in illa obsidione vel ferro vel igne perierunt undecies centena millia 1100000. Vid. Stengel. de Judicijs Divinis to. 3. c. 53. Adverte

R. P. Pichler Theol. Polemica.

2. Diabolum, qui ante Christi Adventum Judæos sapissime conatus & solitus est impellere ad Idololatriam, jam verò non amplius ad hoc scelus instigare. Sciebat nimirum Spiritus nequam, Judæorum Sacrificia, & ceremonias ante Christi Adventum, multum placuisse DEO, nunc verò nihil valere amplius, nec esse aliud, quam vanas, inutiles, & DEO exosas superstitiones. Unde non est, cur eos abstrahat ab his perveris ritibus, quibus non tam colitur quam offenditur DEUS.

3. Probatur 3. Judæis nullum amplius suppetit motivum, ex quo Antiqua Lex ipsis fiat evidenter credibilis, quod motivum non pariter pugnet pro Lege Nova. Item omni destituti sunt motivo, ex quo reddatur credibile, Prophetas & Legislatores v. g. Isaiam, Moysen, fuisse Divinitus missos, quo uti non possint Christiani ad suadendum, Christum fuisse Messiam in Lege promissum: ergo si admittunt Prophetas & Moysen, si Legem Antiquam; etiam admittere debent Christum & Legem Novam. Nam Prophetas, Moysen, Antiquam Legem agnoverunt tanquam missos & datam à DEO, quia illi habebant donum prædicendi futura, patrandi prodigia, & quidem in confirmationem Legis Antiquæ: atqui hæc prærogativa pariter, imò longè magis reperta est in Christo & pro Lege Nova: ergo. Et quo modo Judæi contra Gentiles probant, vera fuisse miracula Moyse & Prophetarum, eodem Christiani contra Judæos probare possunt, vera fuisse miracula Christi & ejus asseclarum.

H COR-

10. Confirmatur 1. Judæi, post Christi adventum carent omnibus signis, quibus olim eorum Religio facta est credibilis evidenter præ omni alia Secta, scilicet carent Miraculis, Prophetijs, Sanctitate eximia tum doctrinæ tum morum &c. Unde confirmatur 2. Fides Judæorum hodie hauritur ex libro Thalmud, quo nihil fabulosius aut ineptius; neque Scripturam Veteris Testamenti habent amplius puram & incorruptam. Quin Thalmud passim ita infamis est, ut Judæi, qui fidem ei tribuunt, fabulas credere & mendacia existimentur. Et hinc forsitan originem sumpsit, quod Germani fabulas & mendacia vocitent phrasi vernacula *Juden*. Ergo Judæorum Religio vera non est, imò ne quidem prudenter credibilis amplius, sed aperte falsa & superstitiosa. Confirmatur 3. ex c. 49. Gen. 10. ubi sic dicitur: *non auferetur sceptrum de Juda & Dux de femore ejus, donec veniat, qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium*, id est, Messias, ut vertit interpretatio Chaldaea: atqui sceptrum tempore Christi fuit ablatum à Judæis in Herode, qui non Judæus erat, sed Idumæus: ergo.
11. Ob. 1. Judæi habent illa signa pro veritate suæ Religionis, quæ à Catholicis afferuntur pro veritate suæ Ecclesiæ: ergo vel Religio Judæorum est vera, vel neque Catholicorum est vera. A. P. Signa, quæ pro veritate Ecclesiæ Catholicæ afferuntur, sunt Antiquitas, Universalitas, perpetua Visibilitas, Miracula, Sanctitas: sed hæc signa omnia reperiuntur etiam in Religione Judaicæ, quia illa imprimis est antiquissima in

toto orbe. 2. Nulla ferè est regio, in qua non sunt Judæi. 3. à tempore Moyse usque ad præsens videri potuit Religio Judæorum. 4. Miracula Religionis Judaicæ ita sunt nota, ut nemo ignorare possit, scilicet sterilem solem ad imperium Josue, mare fuisse divisum ad faciendum transitum populo Israelitico &c. 5. Sanctitatem illius probant viri sanctissimi, Moyse, Aaron, David, Ezechias, Isaias &c. ergo. R. N. A. Ad probationem transeat M. hæc enim sunt quidem aliqua, non tamen omnia Ecclesiæ Catholicæ signa. N. m. Ad ejus probationem 1. dico; quamvis fuerit antiquissima & à DEO illata in Mundum, tamen non fuit illata, ut duraret semper in tali forma, sed ut mutaretur in melius tunc, quando advenisset Messias, novus Legislator à DEO promissus, cujus illa erat expectatio, umbra, & figura. Et eam defacto esse repudiatam, desertam, ac reprobam à DEO, manifestè patet ex dictis, & peculiariter ex eo, quod cœperit esse sine templo, sine altari, sine sacrificio &c. sine quibus nulla est Religio. Ad 2. non sufficit ad universalitatem Ecclesiæ, si una vel altera familia hinc inde dispersa per orbem habitet negotiationis & mercimoniorum causâ, sed requiritur, ut eadem Religio inter omnes nationes & populos cultus Divini causâ diffusa sit, eumque publicè exerceat. Ad 3. Verè visibilis Ecclesia debet esse instar Montis super alios montes exaltati, ut prænuñtiavit Isaias c. 2. Sed Synagoga Judæorum non est talis mons ita exaltatus, cum non tantum à Christianis, sed etiam à Gentilibus

bus habeatur pro omnium contemptibilissima. Ad 4. & 5. post Christi adventum Judæi pro sua secta nullum amplius miraculum, nullum virum egregiè sanctum & prodigiosum allegare possunt. Miracula autem Moïsis, Eliæ, Josue &c. quæ & sanctitas similitum virorum nihil profunt Judæis defacto; dum enim clarebant isti viri miraculis & sanctitate, Synagoga fuit adhuc vera Religio, & prodigia facta sunt in bonum Religionis Christianæ, quia facta sunt in confirmationem illius Religionis, quæ expectabat Christum, tum nondum præsentem. Cæterùm miracula in confirmationem Religionis, quæ adorat Christum tanquam Messiam præsentem, longè excedunt, præsertim numerò, illa Antiqui Testamenti.

17. Ob. 2. Messias à Prophetis dicitur venturus cum gloria & Majestate mag-

na, eúmque ignis & flamma præcedet &c. ut testantur David & Isaias: sed adventus Christi non fuit talis: ergo. R. D. M. Messias venturus ad judicandum C. M. venturus ad redimendum & salvandum. N. M. duplex à Prophetis describitur Adventus Messie; unus ad redimendum, alter ad judicandum; in illo Messias dicitur pauper, humilis, mitis, despectus, novissimus virorum, venditus, occisus, ut legere est apud Isaiam & Zachariam. Duplicem hunc adventum pulchrè insinuavit David Ps. 95. dicens: *Quia venit, quoniam venit judicare terram*: propter primum ejus adventum, quia fuit simplex & humilis, Propheta dicit simpliciter, *quia venit*, propter secundum verò, quia erit cum virtute magna ac terribilis, addit, *quoniam venit judicare terram.*

ARTICULUS IX.

Unica ex Christianis est vera Religio.

Contra Indifferentistas strictiores.

SUMMARIUM.

1. Indifferentista strictiores sunt in duplici differentia.
2. Enumerantur quidam.
3. Impugnantur illi, quibus sufficit credere in Christum, simpliciter & confuse tantum.
4. Et illi, quibus sufficit explicita fides præcipuorum tantum articulorum de Christo, quia hoc est contra Scripturam.
5. Et contra evidentem rationem.
6. Adde, quòd diversa Religiones Christianæ non in eodem sensu accipiunt præcipuos de Christo articulos.
7. Et quòd vel unicum articulum à DEO sufficienter revelatum negare sit gravissimum crimen, & ex fidei faciat infidelem.
8. Accedit sensus primitiva Ecclesiæ, quam

R. P. Pichler Theol. Polemica.

H. 2.

quam

- quam omnes Sectæ Christianorum agnoscunt fuisse puram ab errore,
9. Item sensus communis modernorum Christianorum omnium exceptis Indifferentistis.
10. Ex absurdis sequelis impugnatur ulterius Indifferentismus.
11. Et rursus ex Scriptura.
12. Quam totam tollere potes, si sufficit præcipuos de Christo articulos credere.
13. Demum undò probat Indifferentista, requiri & sufficere, si quis credat præcipuos articulos v. g. in Symbolo Apostolorum contentos?
14. Articuli fidei malè dividuntur in substantiales & accidentales, seu in necessarios & arbitrarios.
15. Quia omnes sunt equaliter veri & certi.
16. Quia nec ab Adversarijs potest determinari, quinam sint substantiales & accidentales.
17. Et quia quilibet Christianus debet saltem implicite credere omnia à DEO revelata.
18. An & quando sufficere possit credere præcipuos fidei articulos.
19. Quid dicendum ad textus & exempla Scripturæ,
20. Et ad praxim primitivæ Ecclesiæ.
21. Illos articulos, qui inter Christianos controversi sunt, DEUS non voluit esse liberos creditu, imò nec velle potuit.
22. Ecclesia Romana nunc nihil credit contra Antiquam.
23. An & quomodo credibile sit Sectarios, cateroquin moratissimos, perire.
24. An tam pauci sint in vera fide, ut Sectarij dicunt.
25. An Sectarij iusta fuerit causa desciscendi ab Ecclesia Romana.
26. An symbolum Apostolorum continet omnia creditu necessaria.
27. Tota Ecclesia nec in errorem morè materiale incidere potest.
28. Quid dicendum de articulis, quos Catholici vocant necessarios necessitate mediij, & præcepti.
29. Quomodo DEUS velit omnes homines salvos fieri,

3. Sciendum i. Superiùs Art. 5. satis Superque confutato esse Indifferentistas Laxiores, seu Libertinos, his autem valde vicinos esse Indifferentistas, quos appellare placuit Indifferentistas Strictiores, eò quòd adaptionem salutis restringant ad solam, & omnem Christianam Religionem, ita ut quivis in qualibet Religione, quæ Christum profitetur, æternam beatitudinem consequi va-

leat, asserentes, illud discrimen, quod inter Catholicos, Lutheranos, Calvinistas &c. intercedit, non esse substantiale, nec in fundamento fidei, sed solum circa res ad salutem non necessarias; cum omnes credant in unum DEUM, in unum Christum Redemptorem, omnes per baptismum renati sint &c. Hos nimis laxos & pseudo-politicos homines alij vocant etiam *Adiaphoristas*, *Syncretistas*, vel etiam Liber-

tinosisporum verò Secta dicitur *Indifferentismus*, *Adiaphorismus*, *Syncretismus*. Dividuntur in duas classes præcipuas. Prima est eorum, qui putant sufficere, modò credatur in Christum modo quodam confuso, etiam si in specie & explicite non credantur præcipua de Christo mysteria v. g. Passio, Resurrectio, duplex Natura per Unionem Hypostaticam conjuncta in unam Personam &c. Et tales sunt pauci. Altera classis est eorum, qui docent, requiri & sufficere ad salutem, si quis credat præcipua de Christo mysteria, seu præcipuos articulos tum de Christo, tum etiam de SS. Trinitate, quos articulos vocant *Fundamentales*, *Substantiales*, *Essentiales*, & ad salutem *Necessarios*; reliquos autem vocant *Accidentales*, *Arbitrarios*, *Adiaphoros*, quos credere vel non credere pro libitu quis possit, & citra periculum salutis. Jam ingens inter hos diversitas est, quinam sint illi articuli substantiales? nam alij dicunt, eos contineri in Symbolo Apostolorum, alij in hoc simul & in Symbolo Nicæno, & S. Athanasij: alij in Catechismo Lutheri &c. imò nec desunt, qui dixit, inter articulos substantiales etiam esse credere, quòd Papa sit Antichristus. Ubi adverte diligenter, Indifferentistas docere, quòd articuli accidentales non solum ignorari, sed etiam negari possint salvo fidei fundamento. Ita *Auctor Resp. ad 24. dubia Christiani scrupulis agitati f. 28. qui libellus hic Auguste editus est anno 1702.*

2. Sciendum 2. Illos, qui dicunt, quòd præcipuos articulos de Christo &

SS. Trinitate oporteat, atque sufficiat ad salutem, credere tanquam fundamentales, fuisse ac esse sat magno numero, inter quos censentur Zeno Imperator apud Evagrium, & Apelles Marcionista antiquus hæreticus apud Eusebium. Item Eras. Roterodamus, Marcus Ant. de Dominis Apostata, Georgius Cassander, Bernardinus Ochinus, Theodorus Beza, Jo. Crocius, Jo. Seranus, Georg. Calixtus, Thomas Hobbesius, & alij multi in Comitij Ratisbonensibus anno 1653. & 54. Accenseri possunt Syncretistæ, & Pietistæ, circa annum 1686, exorti in Saxonia, & in Wirtembergia, ut audio, multum invalescentes, qui tamen genu nos se Lutheranos dicunt. Idem faciunt Politici quam plurimi, qui se profitentur Confessionistas seu Lutheranos, & tamen Catholicos æquè & Calvinistas, ac Lutheranos, salvari posse tenent, utpote credentes in Christum, juxta illud Jo. 3. v. 15. *Ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed vitam æternam habeat.* Quibus accenseri possunt multæ Heterodoxorum aula, in quibus (ut retulit mihi vir doctus, & insigniter probus, qui relicto Lutheranismò simul & honorifico in Caltris munere ad Ecclesiam Romanam redijt) Principum liberi educantur secundum principia Indifferentismi, ne scilicet scrupulose nimis arctata Religio splendidis cum tempore Matrimonij obtet, aut alteri propitia sorti. Primùmque nuper, nimirum sex abhinc annis, Fabricius quidam Lutherane Theologiæ Doctor ac Professor Altdorfii & Helmstadij publico scripto defendit, Principillam

Wolfenbitelianam, Sereniff. Hispan. Regi Carolo Austriaco (nunc Casari) desponsatam, bonâ conscientia ad Catholicam Religionem transiisse, eò quòd etiam in hac salutem suam consequi possit. Idem apud hunc in Confid. var. Controv. sentiunt Dirrius & alij. Imò ipse ego propria experientia secularis adhuc didici, non paucos in hac urbe August. hoc suavi veneno infectos esse: nec vana mihi est suspicio, plures hac inani spe lactari, qui tamen id exterius non prodant.

3. Dico 1. Falsum est, salvari posse omnes, qui simpliciter, & confusè tantùm credunt in Christum, nec in particulari credunt præcipua de Christo mysteria. Probat. Si omnes salvari possunt, qui credunt in Christum saltem confusè, tunc potuerunt salvari omnes Hæretici antiqui, qui fuerunt temporibus Apostolorum, & in primitiva Ecclesia: sed hoc non possunt admittere isti Indifferentistæ: ergo non omnes, qui credunt in Christum confusè & quomodocunque, salvari possunt. Ma. est clara; quia omnes Hæretici saltem aliquo modo & confusè credebant in Christum; aliàs non fuissent Hæretici, sed omnino Pagani. m. P. Si isti Indifferentistæ admittunt, omnes Hæreticos antiquos potuisse salvari in suis sectis, tunc erroris arguunt 1. Apostolos, qui Hæreticos acerrimè sunt persecuti tanquam Antichristos & anteaambulones Antichristi, eosque habebant pro hominibus damnatis; nam omissis alijs S. Paulus ad Titum 3, ait: *Hæreticum hominem devota, sciens, quia subversus est, cum sit proprio ju-*

dicio condemnatus. Arguunt 2. totam & universam Ecclesiam primitivam, quæ tamen juxta hos Indifferentistas fuit vera Christi Ecclesia, & damnavit Hæreticos antiquos. Arguunt 3. ipsum Christum, qui Hæreticum, quia non audit Ecclesiam, haberi voluit sicut Ethnicum & Publicanum. Mat. 18. 4. Denique arguunt ipsum DEUM, qui contra Sectarios & Hæreticos illos innumeris miraculis & vaticinijs constanter pugnavit.

Eadem, m. ulterius confirmatur ex alijs adhuc sequelis; nam si Indifferentistæ admittant, etiam antiquos Hæreticos omnes potuisse salvari, scilicet Arianos, Macedonianos, Nestorianos, Eurychianos, Pelagianos, Novatianos, Donatistas, Montanistas &c. Sequitur 1. Vana fuisse omnia Concilia contra Sectarios tanto labore coacta. 2. Irrita & iniqua fuisse tot anathemata, quæ fulminabantur à Concilijs in Hæreticos. 3. Frustra sudasse Patres in excindendis Hæresibus. 4. Crudeliter egisse Imperatores & Pontifices, qui tot ac tam graves penas statuerunt contra Hæreticos. 5. Deceptos fuisse tot Martyres, qui maluerunt perdere vitam, quàm approbare hæresim. 6. Delirasse omnes Orthodoxos, qui tæmpla, carus, confortia, & libros Hæreticorum tanto studio sibi fugienda duxerunt. 7. Stultescere omnes Christianos, qui sibi in rebus fidei contradicunt, seque mutuo exagitant. 8. Inter Christianos non reperiri posse ullum Hæreticum, Pseudo-prophe-tam, Magistros mendaces, Lupos rapaces, qui animas pervertant & in exitum

num trahant; cum omnis Christianus saltem confusè confiteatur Christum. Ad quid ergo tam severè nos jubet cavere Christus. Mat. 7. *Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces? Quid veritatis habent illa Christi & D. Petri vaticinia? Multi Pseudo propheta surgent, & seducent multos. Mat. 24. In vobis erunt Magistri mendaces, qui introducent scilicet perditionis. 2. Petri 2. v. 1.*

Sufficiunt hæc ad tam absurdam, rationi tam dissonam, & tam paucorum sententiam consultandam. Accingo me itaque ad alteram classè, quæ plures habet Patronos, non tamen meliores rationes, &

4 Dico 2. Falsum est, salvari posse omnes, qui credunt in Christum, distinctè credendo scilicet potissimos articulos, in Symbolo Apostolico comprehensos, nempe tam Lutheranium, Calvinistam, Anabaptistam, Sacramentarios &c. quàm Catholicum. Prob. 1. In Ecclesia Christi sicut unus est Dominus, ita una est fides: sed in diversis sectis, quæ agnoscunt Christum, non una est fides: ergo in diversis sectis, licet Christum agnoscant, non est Ecclesia Christi, & vera Religio; cum fides sit forma denominans Religionis; nam Religio seu Ecclesia est *cæcus fidelium*. Sed extra Ecclesiam Christi non est salus: ergo. m. est in professo apud omnes Sectarios; nam Calvinista non fatebitur se eandem omnino fidem habere cum Lutheranis, Zwingliano, Catholico &c. neque Lutheranus fate-

bitur, fidem sibi communem esse & eandem cum omnibus Christicolis. M. P. ex D. Paulo Eph. 4. v. 4. ubi dicitur: *Unum corpus & unus spiritus, sicut vocati estis in una sic vocationis vestrae. Unus Dominus, una fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium.* Quasi diceret Apostolus, æquè impossibile esse, plures dari fides & Religiones veras, inter se oppositas, quàm impossibile est dari plures, quàm unum verum DEUM, Dominum, & Spiritum, à quo vera Religio provenire, & Ecclesia vera dirigi debet.

5 Prob. 2. Falsa fides est idem ac nulla fides: sed qui nullam habet fidem, non potest placere DEO & salvari: ergo neque, qui falsam habet fidem: sed plurimæ sectæ Christianorum necessitudo sunt falsæ: imò omnes sunt falsæ præter unicam: ergo non nisi in unica ex omnibus possunt homines salvari. Subsumpt. P. Implicat, ut plures fides è diametro sibi opposita, & quæ doceant contradictoria dogmata, simul sint veræ: sed diversæ inter Christianos fides plurimæ, imò omnes, licet potissimos articulos de Christo profiteantur, sunt è diametro opposita, & docent contradictoria dogmata: ergo plurimæ imò omnes præter unicam non sunt veræ, sed falsæ. m. ostenditur, quòd scilicet fides diversæ, licet habeant potissimos articulos de Christi Divinitate, Humanitate, Nativitate ex Virgine, Passione &c. doceant contradictoria: Fides Catholica v. g. quæ est diversa & distincta à Lutheranis, Calvinisticis, & ab indifferentismo, docet has propositiones: *Dantur septera*
Sac.

Sacramenta à Christo Domino instituta: Christus est vere presens sub speciebus Eucharisticis: unica tantum Religio, scilicet Catholica, est talis, in qua obtinetur salus: sed has propositiones negant prædictæ tres sectæ, primam quidem Lutherana, secundam Calvinistica, tertiam Indifferentismus: ergo docent contradictoria; cum, quod una affirmat, altera neget.

Accedit diversitas maxima in moribus & cultu Divino, quæ ortum ducit ex diversis dogmatis: sic nos Catholici adoramus Eucharistiam, alij autem, licet Christianos se vocent, pedibus calcant: nos genuflexi preces fundimus, sacrificamus, jejunamus, castigamus corpus cilicijs & flagellis, Sacramenta septem suscipimus, castitatem aliasque virtutes ac virtutum actus vovemus, & reddimus DEO &c. alij e contra, uti Lutherani, licet Christiani vocentur, & aliquo modo sint, unica ferè Cœnâ suâ, eaque vacuâ, & auscultatione concionum contenti sunt. Non igitur omnes colunt DEUM aut Christum cultu vero, quo eoli desiderat, sed multi falso ac spurio, moribus longè dispares.

Confirmatur. Non sufficit ad salutem, ut ipsimet adversarij fatentur, credere & colere DEUM, sive is verus sive falsus sit DEUS: ergo nec sufficit adherere Religioni, seu hæc vera seu falsa sit: vera autem non potest esse, nisi una: ergo &c.

6. Prob. 3. Non omnes Sectæ Christiani nominis, licet videantur credere potissimos articulos fidei in Symbolo Apostolico contentos, illos credunt: ergo non in omnibus sectis Christiani

nominis obtinetur salus. P. A. 1. Non omnes credunt articulos Symboli in eodem sensu, ut in peculiari libro demonstrat Forerus, v. g. articulum *de descensu Christi ad inferos* aliter intelligunt Calvinistæ, qui putant, ibi significari, Christum sustinuisse tormenta damnatorum, & dubitasse de sua salute; aliter intelligunt Catholici & Lutherani, qui putant, expositionem Calvinii esse blasphemiam; aliter alij intelligunt, qui putant Christum descendisse ad inferos, nihil esse aliud, quam esse illatum sepulchro &c. Prob. 2. Idem ant. Articulum. 9. *Credo sanctam Ecclesiam Catholicam*, licet Sectarij verbo teneant, re ipsa tamen negant; nam juxta ipsos sancta Ecclesia Catholica, quæ primis post Christum trecentis & amplius annis floruit, postea à vera fide defecit, facta adultera, atque multis sæculis in hoc adulterio & erroribus perduravit: sed talis Ecclesia, quæ defecit, errat, ac in tanta flagitia ruit, non est *sancta & Catholica*.

Prob. 4. Ut aliquis fiat salvus, non sufficit servare unum, duo, vel tria mandata, sed necesse est servare omnia, juxta illud Christi: *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Mat. 19. Item juxta illud Jac. 2. *Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus; qui enim dixit, non machaberis, dixit & non occidet.* Quasi diceret Apostolus: punietur quasi totius legis violator, quia contempsit ipsum Legislatorem, qui totius legis est Auctor. Jam infero à pari: ergo neque ad salutem sufficit duos, tres, vel plures articulos credere,

dere, sed necesse est omnia, quæ DEUS nobis revelavit, & per Ecclesiam credenda proposuit, credere: & qui unum articulum negaverit, etiam si reliqua omnia credat, factus est reus totius fidei, nimirum quia contemnit primam Veritatem DEUM, qui non minus hunc, quam alios articulos revelavit: insuper contemnit Ecclesiam, quæ est columna & firmamentum veritatis, 1. Tim. 3. non minus hunc, quam alios articulos proponentem. Et hinc non minus est hæreticus, qui unum articulum sufficienter revelatum à DEO, & ab Ecclesia propositum, negat pertinaciter, quam qui centum; quia æquè contemnitur auctoritas Dei revelantis, & Ecclesiæ affingitur error. Item ex hoc ipso patet, quòd, qui vel unicum negat articulum, ille nullum credat fide Divina, quia non credit propter auctoritatem DEI, utpote quam spernit, aliquos articulos non credendo. Id quod pulchrè indicavit jam pridem S. August. dum l. 13. contra Faustum c. 3. sic ait: *qui in Evangelio, quod vultis, creditis, quod non vultis, non creditis, vobis potius, quam Evangelio creditis.*

8. Prob. 5. Ex sensu primæ Ecclesiæ, cui nulla secta Christiana refragari potest; quem sensum satis nobis indicat Athanasius in suo Symbolo, quod ita incipit: *Quicumque vult salvus esse, ante omnia opus est, ut teneat Catholicam fidem, quam nisi quisque in gram inviolatamque servaverit, absque dubio in æternum peribit.* Atqui Symbolum S. Athanasij, uti & Evangelium, cui credendum esse Augustinus pauca

R. P. Pichler Theol. Polemica.

antè edixit, præter articulos in Symbolo Apostolico contentos continent plurimos alios: ergo non sufficit ad salutem credere tantum articulos Symboli Apostolici. Conspirat S. Fulgentius l. de fide c. 38. *Firmissimè tene, inquit, & nullatenus dubites, non solum omnes Paganos, sed etiam omnes Judæos, Hæreticos, atque Schismaticos, qui extra Ecclesiam Catholicam præsentem finiunt vitam, in ignem æternum ituros.* Hæc nempe semper fuit Patrum omnium indubitata doctrina, ut eos evolventi patebit. Neque dissentientes in uno vel altero puncto fidei tolerabant ut adhuc futuros cæli coheredes, sed ut Hæreticos damnabant. Neque in Concilijs deliberabant de ejusmodi rebus controversis tanquam de questionibus merè Scholasticis, sed tanquam de articulis summi ad salutem nostram momenti.

9. Prob. 6. Ex communi sensu moderno omnium Ecclesiarum; nam non modò Catholici excludunt alias sectas à Regno cælorum, sed etiam Sectarij. Vah! quanta in ipsis exardescunt certamina? Puritani in Anglia damnant Protestantæ, Protestantes damnant Sacramentarios, hi & illi Anabaptistas &c. ergo sectæ ipsæ, quas Indifferentistæ tueri volunt, tanquam ad salutem obtinendam sufficientes, suo judicio & factò ipso adversantur, ut adèd miser Indifferentista, dum cupit omnibus patrocinari, omnes habeat adversarios, & neminem ex omnibus Sectarijs Patronum, qui nempe nondum à sua secta ad Indifferentismum defecerunt.

10. Prob. 7. Ex varijs & abiurdis se-

I

quo-

quælis. Nam si omnes, qui credunt articulos Symboli Apostolici, possunt salvari in sua secta, sequitur 1. etiam potuisse salvari Pelagianos, qui negabant peccatum originale & necessitatem gratiæ internæ: Nestorianos, qui duas in Christo personas constituebant: Macedonianos, qui Spiritum Sanctum minorem esse volebant Filio: Novatianos, qui lapsos ad penitentiam recusabant admittere &c. quia hi omnes credebant omnia, quæ de Christo tradit Symbolum Apostolicum. Sed his adjudicare salutem est primævam Christi Ecclesiam & totam Antiquitatem erroris arguere per summam proterviam.

Sequitur 2. Salvandos illos, nec hæreticos fore, qui negarent baptismum & omnia Sacramenta, quia nihil de his in Symbolo Apostolico.

Sequitur 3. Etiam Idololatrias posse salvari; nam Catholici (ut eos Sectarij licet falsò accusant) sunt Idololatri, quia pani Eucharistico deferunt divinos honores, & tamen credunt articulos Symboli Apostolici: atqui absurdum est admittere ad salutem Idololatrias, quos neque Indifferentistæ Laxiores salvandos credunt, quia adorando creaturas pro DEO nimis stultescunt contra lumen naturale, nec verum DEUM colunt, sine quo cultu nulla est Religio possibilis.

Sequitur 4. Malè fecisse Paulum, quòd à salute per Christum obtinenda exclusit Galatas, eò quòd crederent præter fidem Christi etiam necessariam sibi esse Circumcisionem, dum c. 1. ad Galatas clarè & severè pronuntiat: *Quoniam si circumcidamini, Christus vobis*

nihil proderit: ergo & alia, quàm quæ continentur in Symbolo Apostolico, credenda, facienda, vel omittenda sunt illi, qui salutem sperat.

Sequitur 5. Pessimè fecisse Majores tuos, ex quibus velut malo ovo infausa soboles ortum habes, pestilens Indifferentista, Majores, inquam, tuos, scilicet Lutherum ejusque affectas omnes pessimè fecisse, quòd à Romana Ecclesia desciverint perduelles; si enim quis Christianus in sua fide, in qua natus est, possit salvari, quid, quæso, opus fuit tanto tumultu, tanta effusione sanguinis, tot ac tam diuturnis bellis, quibus misera Germania nostra propter dissidentiam in fide Novatorum turbas lacerata est, ut introduceretur nova Religio Christiana, nec melior nec tutior antiqua? Ex hac enim scissione emerferunt tot bella, lites, seditioes, rebelliones, aversiones animorum, contentiones, mutua persecutiones, factiones, dissensiones, & alia mala innumera. Quo jure Majores tui rapuerunt tot bona & ditiones Ecclesiasticas? Quo titulo tot Tempia, Monasteria, & integras Dioceses ac Provincias suis possessoribus eripuerunt armata vi? Urgeatur hæc interrogatio; nec enim video, quid Indifferentista reponere possit.

Sequitur 6. Indifferentistas prorsus imprudenter agere, dum viam incertam pro certa eligunt ad cælum: quippe Ecclesia Chatholica, quam ipsi non sequuntur, est via certa ad salutem, quia non solum Catholici, sed & Indifferentista ipsi fatentur, in ea posse obtineri salutem: e contra Indifferentismus est via

via profus incerta ac dubia, quia omnes Catholici, & plerique etiam Sectarij cum detestantur, ac erroneam judicant, atque ab aeterna salute arcant Indifferentistas.

11. Confirmantur dicta ulterius 1. ex Sacra Scriptura Isa. 16. v. 12. dicitur: *Gens & Regnum, quod non servierit tibi, peribit.* 2. *Qui Ecclesiam non audit, neque ei obtemperat, habendus est sicut Ethnicus & Publicanus.* Matth. 18. v. 17. Sed non omnes Christiani, qui inter se habent diversa dogmata & leges, audiunt, vel obtemperant Ecclesiae, quae utique debet esse una & concors in doctrina; sed obtemperant pluribus sectis. 3. Arca Noë fuit typos Ecclesiae: sed extra Arcam nemo fuit salvatus. 4. Ecclesia est *Sponsa Christi.* Osee 3. v. 19. 20. Isa. 2. v. 5. Christus autem habet Sponsam unicam, & qui ex hac Sponsa natus non est, spurius est. 5. Ecclesia est corpus, Christus verò Caput, ut omnes fatentur Christiani: ergo omnia Ecclesiae membra debent huic corpori esse unita; alijs non habent Spiritum Christi, quem membra debent habere à capite: *Siquis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus*, hoc est, ad Christum seu vitam aeternam non pervenit, ut explicat S. August. de unit. Eccles. c. 16. 6. Ecclesia est *ovile Christi*: extra ovile Christi non sunt oves Christi; qui autem non sunt oves Christi, sunt haedi, non salvandi.

12. Confirmantur 2. Si satis est credere articulos in Symbolo Apostolico expressos, poteris è medio tollere totam Scripturam Sacram tam veteris, quam

R. P. *Pichler Theol. Polemica.*

novi Testamenti, vel tota Biblia ad unum folium redigere: sed quis Sectariorum, quorum unicum fundamentum, solatium, & scutum sunt Biblia Sacra, admitte ralem hominem salvati posse? ergo Indifferentismus Sectariorum, qui omnibus, qui profitentur articulos Symboli Apostolici, promittit salutem, est fallax. M. constat; quia Symbolum Apostolicum nec in novi, nec in veteris Testamenti libris Canonicis continetur, vel si contineretur, unum folium non excederet. Imò Scriptura ipsa non amplius esset curanda, quoniam neque de hac fit mentio ulla in Symbolo Apostolorum. Quara-
tione multis curis in pervelligando Scripturae sensu simul & semel liberaremur.

13. Confirmantur 3. Nullo jure, nulla autoritate, nulla ratione asserunt Indifferentistae, ea solùm ad substantiam fidei ac Religionis pertinere, quae in Apostolico Symbolo continentur. Cur magis spectet ad substantiam fidei, Christum esse natum ex Virgine, non ex femina qualicumque, passum sub Pontio Pilato, non sub alio Praeside, & quidem in cruce, eum sepultum fuisse post mortem, ac descendisse ad inferos &c. quam esse ejusdem cum Patre substantiae, unitum humanitati non affectivè tantùm, sed physicè, in unam tantùm personam, omnes peccasse in Adamo, & ideo omnibus necessarium esse Baptisimum, item necessariam esse Eucharistiam &c. cum tamen ista non sint in Symbolo, bene tamen illa?

14. Dico 3. Non rectè fit discrimen inter articulos fidei, ita ut aliqui vocentur substantiales, essentiales, funda-

I 2 men-

mentales, & necessariò credendi; alij autem accidentales & adiaphori, quos credere vel discredere pro libitu quis possit salva fidei integritate.

35. Prob. 1. Omnes articuli, à DEO revelati, sunt æqualiter veri ac certi: ergo vel omnes, vel nullum credere tenemur. A. est clarum; quia hoc ipso, quòd sint revelati à DEO, nituntur infallibili auctoritate Divina, fallere & falli nefcia, propter quam auctoritatem solam articuli substantiales & fundamentales, ut vocant, sunt infallibiter veri ac certi. C. P. qui negat articulum, quem tu *accidentalem* vocas, & quem à DEO revelatum esse sufficienter agnoscit, æquè spernit auctoritatem DEI, talem articulum testantis, quàm qui negat articulum *substantialem*: ergo vel utrumque vel neutrum tenemur credere; ratio enim & motivum, quod ad credendum nos obligat, est prorsus idem, scilicet *revelatio Divina, vel auctoritas DEI loquentis*, quæ non minùs spernitur, si negetur ipsi fides, dum res parvas testatur, quàm dum majores affirmat.

36. Prob. 2. Non potest ab adversarijs determinari, quinam sint articuli substantiales, & quinam accidentales tantum: erge hæc distinctio articulorum non rectè instituitur. A. P. vel enim desumunt ex Sacra Scriptura, vel ab Ecclesia, vel ex spiritu privato? non ex Sacra Scriptura, quia hæc nullibi mentionem facit de articulis essentialibus vel substantialibus, & de accidentalibus vel arbitrarijs: non ab Ecclesia, quia hæc volunt esse constatam ex pluribus scõtis, quatum nulla cum altera

convenit, sed hæc istud, alia aliud necessariò credendum clamat non ex spiritu privato, quia hic est infamis omnium errorum Magister, & omnium dissensionum origo. Unde

Confirmatur hoc argumentum: ipsimet adversarij non conveniunt in statuendis articulis substantialibus & necessariò credendis, dum aliqui plures, alij hos, alij alios assignant: quidam asserunt, articulos substantiales contineri in Symbolo Apostolico, alij autem in tribus symbolis, nimirum Apostolico, Nicæno, & S. Athanasij, alij in primis quatuor Concilijs, alij in magno & parvo Catechismo Lutheri. Quis ergo prudens sequatur hos Novatores, facientes discrimen inter articulos fidei, quorum aliquos necessariò oporteat credere, alios autem credere vel repudiare liberum sit; cum prorsus incertum sit, quinam sint articuli isti substantiales? Accedit, quòd utique fundamentalis & ad salutem necessarius articulus sit de Mysterio Eucharistia, de vera Eucharistia sumptione, de Prædestinatione, & Baptismi necessitate &c. & tamen quantum in his articulis discrepant tum Lutherani inter se, tum Lutherani & Calvinistæ &c. Neque isti articuli continentur in Symbolo Apostolico &c.

17. Prob. 3. Quivis verè Christianus debet habere hunc actum: *Ego credo omnia, quæ DEUS revelavit*: ergo nullum articulum, quem Deus revelavit in Scripturis vel alio modo, à sua fide potest excludere; alias enim haberet fidem prorsus chymaticam, & sic diceret: *Ego credo omnia à DEO re-*

velata; &c: *Ego aliquid à DEO revelatum non credo*, quod esset sibi contradicere; sicut ille sibi contradiceret, qui hoc modo sentiret: *Omnis homo est redemptus à Christo; aliquis homo non est redemptus à Christo*. Adeoque licet non teneamur omnes articulos à Deo revelatos credere distinctè, singulariter, & fide explicità; tenemur tamen nullum negare, quando constat sufficienter, eum esse revelatum à Deo; item tenemur saltem omnes credere confusè & implicitè, dicendo: *Ego credo omnia, quæ Deus revelavit*.

Neque dicas, DEUM nos non obligare ad omnes articulos credendos, licet eos revelet, quorum fides nimirum non multum ad salutem conducit v. g. credere, quod Martha fuerit soror Mariæ, quod canis Tobie moverit caudam, quod detur Purgatorium, & quæ alia sunt levioris momenti, sunt utique talia, sine quibus haberi potest tota integritas fidei. Neque hoc, inquam, dicas; est enim prorsus impossibile, ut DEUS hominibus aliquid asserat & revelet, illis tamen liberum & arbitrium relinquat illud credere vel repudiare: utique DEUS non potest ita vilipendere suam auctoritatem. Quamvis sua fidei integritas constaret, licet ad speciem leviora quædam (inter quæ immeritò numeratur Purgatorium) à DEO non fuissent revelata; postquam tamen constat, ea à DEO nobis esse revelata, fieri non potest, ut sine gravi DEI injuria ea discredamus; quippe hoc idem esset, ac dicere, DEUM in rebus minoris momenti fallere & mentiri, licet in majoribus de-

cipere non velit. Unde qui articulos substantiales tenere & firmare cupit repudiatis alijs, totum fidei fundamentum evertit, & ex fide Divina facit Humanam, cum potius sibi credat, quam DEO loquenti. Deinde unde scis, DEUM obligare solum ad credendos articulos primarios? ubi DEUS hoc asseruit? ubi determinavit illos articulos? quare est articulus substantialis necessariò credendus, quod Christus sub Pontio Pilato passus sit, & quare non sit articulus substantialis de Purgatorio? de presentia Christi in Eucharistia? &c.

Quæres, an nunquam sufficiat ad salutem fide explicità & distinctè credere præcipuos articulos fidei, in Symbolo Apostolico contentos? *18.* Sufficere, si triplex conditio adimpleatur. 1. Si credas explicitè 2. articulos Symboli Apostolici secundum verum & legitimum sensum. 2. Si nullum habeas errorem fidei veræ contrarium. 3. Si reliquos articulos à DEO revelatos saltem implicitè credas. Si verò tres istas condiciones & comites non habeat tua fides, qua credis articulos Symboli Apostolici, habes fidem erroneam, humanam solum, ac primæ Veritati DEO injuriosam, cujusmodi fides utique DEO placere nequit. Atqui (subsumo, & hætenus dicta ulterius confirmo) non omnes Christiani credunt articulos Symboli in legitimo & vero sensu, tenentur varijs erroribus, & non omnes reliquos articulos à DEO revelatos credunt, sed multi faciunt discrimen, uti constat ex dictis: ergo.

19. Ob. 1. Joan. 2. dicitur: *Ut omnis, qui credit in ipsum (scilicet Christum) non pereat, sed habeat vitam aeternam.* Et Joan. 17. *Hec est vita aeterna, ut cognoscant te solum verum DEUM, & quem misisti JESUM Christum.* Item Marci ult. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit:* atqui omnes Christiani sunt baptizati, credunt in Christum & unum DEUM: ergo omnes Christiani (licet Catholici non sint) erunt salvi. *¶* Per hos & similes textus probari quidem, quod ad salutem necessarius sit Baptismus & fides in Christum atque in unum DEUM, vel explicita, vel implicita saltem; non tamen probatur, hæc sufficere; alias enim nec requireretur fides in Spiritum Sanctum, neque de Resurrectione mortuorum &c. quod utique Adversarij non admittent. Debent igitur ista credi & fieri, quæ in similibus textibus revelantur, vel præcipiuntur, debent tamen insuper & alia credi & fieri, quæ in alijs Scripturæ textibus vel revelantur vel præcipiuntur v. g. debet credi una Ecclesia, & eum, qui illam non audierit, habendum esse sicut Ethnicum. Mat. 18. adeoque damnandum.

Dices 1. Latro in cruce nihil aliud credidit, quam Christum, & tamen fuit salvatus: ergo omnis, qui credit in Christum, salvabitur juxta illud. Joan. 3. *Qui credit in Filium, habet vitam aeternam.* 2. S. Paulus Corinthios vocat *Sanctos* propter invocationem Nominis JESU, seu propter fidem in Christum, licet inter illos essent schismata, ut patet ex 1. Cor.

1. & 3. *¶* ad 1. Latro explicitè quidem solum credebat Christum, implicitè tamen omnia alia, quæ DEUS revelavit, ipsi tamen nondum erant cognita & sufficienter proposita: credidit igitur in Christum, cetera tamen non negavit, uti tamen faciunt Sectarij, qui plures articulos sibi factis propositos negant. negant v. g. præsentiam Christi in Eucharistia, Purgatorium &c. Ad 2. Schisma & dissensio Corinthiorum non fuit circa res fidei, sed circa præstantiam eorum, qui ipsis Evangelium annuntiaverant, dum quidam dicebant: *Ego sum Pauli, ego Apollo, ego Zephæ,* alij verò dicebant, *se sequi Christum.* Vel si fuisset etiam circa res fidei dissensio, isti tamen Corinthij non fuerunt pertinaces, uti sunt hæretici, sed docibiles: nec unquam res venit ad rupturam & separationem. Ceterum eadem fuit Pauli, Apollo, & Zephæ, hoc est, Petri fides: at Romani Pontificis, Lutheri & Calvinii, non est eadem fides. Apud Corinthios igitur fuit contentio ambitionis, inter nos verò & Sectarios est contentio Religionis & fidei.

Dices 2. Etiam in primitiva Ecclesia fuerunt dissensiones inter fideles, imò & inter ipsos Apostolos, nec tamen propterea statim scissa est Ecclesia, nec una pars alteram damnabat: ergo nec nos debemus damnare eos, qui in quibusdam à nobis dissentiunt, sed agnoscere tanquam Fratres. A. P. 1. Act. 15. Quidam dicebant, necessariam esse Circumcisionem, & observandam adhuc esse legem Moysis etiam ab ijs, qui ex Gentibus receperunt Christum. 2. Paulus

Paulus & Barnabas inter se dissen-
runt de Marco recipiendo, & cum non
possent componere litem, diversi abie-
runt, ut legere est in dicto c. 15, Act. 3.
Ipsimet Petrus & Paulus disensiones
habuerunt, & Paulus ad Gal. 2. ait, se
Petro in faciem restitisse, quia reprehensibilis erat. 4. Fideles Act. 17.
disceptarunt adversus Petrum, quod
introisset ad varios praprium habentes,
& cum illis manducasset.

R. 1. Generaliter D. A. fuerunt dis-
sensiones in quibusdam factis morali-
bus, vel etiam in rebus fidei, sed non-
dum definitis, C. A. in articulis fidei
jam definitis. N. A. & C. Licetum est
dubitare, disputare, & liberè sentire et-
iam de rebus fidei, quamdiu definita
& declarata non sunt ab Ecclesia uni-
versali pro articulis fidei: sic hodie dum
de multis disputamus, & dubitamus in
scholis: sic diversa sunt scholæ Thomi-
starum, Scotistarum, Recentiorum.
Sed isti omnes parati esse debent ad am-
plexendam decisionem Ecclesiæ; si for-
tè Ecclesiæ alterutrum velit decidere &
definire. Longè alia sunt dissidia inter
nos Catholicos & Sectarios, isti prop-
ter Baptismum vocari quidem possunt
nostri fratres, sed Matri perduelles &
exheredes, nec enim habebunt Chri-
stum ut Patrem, cum Ecclesiam habe-
re nolint ut Matrem. R. 2. Speciatim,
&

Ad 1. prob. dico, illam dissen-
sionem circa observationem Legis Mosai-
cæ non repugnasse fidei, quia Mosai-
cæ Legis abrogatio tum nondum erat de-
finita ab Ecclesiâ. Ad 2. Dissensio in-
ter Paulum & Barnabam non fuit de

re fidei, sed de quodam facto mora-
li, an nempe Marcus in socium Mis-
sionis Evangelicæ esset assumendus.
Ad 3. Par est responsio; nam Paulus
non restitit Petro in re fidei, sed im-
probabat tantum aliquod factum il-
lius morale, quod nempe Judaïsmum
simulaverit, seu Judaïs se accommo-
derit, dum quasdam ceremonias Ju-
daicas in gratiam Judaorum retinebat,
patrijs legibus se publicè accommo-
dans. Unde Petrus, cum Paulus a-
perte & candidè suam mentem in con-
trarium ipsi aperuisset, Jerosolymis
coëgit Concilium, & hanc contro-
versiam terminavit; antea autem nihil
erat determinatum. Ad 4. Fideles ex
Judaïs conversi, ex infirmitate qua-
dam scandalizati in facto Petri, puta-
bant, se justè eum arguere, quod man-
ducando cum Gentilibus &c. quos Ju-
daï averfabantur ut impuros, patrias
leges violasset, ignari adhuc, has leges
per Evangelium esse sublatas; hinc dum
Petrus voluntatem DEI ipsis manifesta-
vit, continuo acquieverunt. Utinam
id etiam facerent Sectarij, & mox cessa-
ret omnis dissensio.

Ob. 2. Quæ Christus voluit esse li-
bera creditu, non possunt ab Ecclesiâ
obtrudi tanquam necessariò credenda:
sed quæ inter Christianos, scilicet inter
Catholicos ac heterodoxos controver-
tuntur, Christus voluit esse libera cre-
ditu: ergo non possunt obtrudi tan-
quam necessariò credenda: ergo neu-
tra pars rectè facit, dum præcipiti ze-
lo vel innato odio alteram damnat. in
P. illud meritò censetur Christus vo-
luisse liberum creditu, quod nec in
SS.

SS. literis est clarè expressum, nec primis sæculis fuit creditum: sed pleraque, quæ nunc inter nos & Protestantes controversantur, sunt talia: ergo. Quod autem dicitur de rebus credendis, etiam intelligendum est de rebus faciendis, ita ut non debeant novæ leges imponi ab Ecclesia, & illa præcipi, quæ Christus voluit esse factu libera. R. T. M. N. m. ad P. iterum T. M. N. m. Nam, quæ inter nos & Sectarios modernos controversa sunt, fuerunt tam in SS. literis revelata, quam constanter à primis Ecclesiæ temporibus credita & observata, v. g. de Eucharistia, Sacramento Pœnitentiæ, Primatu Petri &c. uti solidissimè ostendit P. Forerius p. 2. Quæstionis vexatæ l. 1. c. 12. & nos infra in proprijs locis singularum materiarum, Quamquam fatear, aliqua fidei dogmata, de quibus olim dubitare licuit, nunc existere certissima, non quòd priùs non fuerint in se certissima, & à DEO revelata, sed quoad nos ante definitionem & declarationem Ecclesiæ non fuerint satis certa & cognita: nam ante hanc definitionem obscure tantùm in Scripturis vel Traditionibus continebantur. Sic S. Cyprianus ignorabat, Baptismum ab hæretico ritè collatum, esse validum: Sic S. Augustinus dubitavit de animæ origine: S. Hieronymus, aliique PP. de quibusdam libris Canonicis &c. Neutiquam nos defacto aliquid credimus, quod Ecclesia antiqua negavit vel discredidit; credimus tamen aliqua explicitè, quæ olim tantùm credebantur implicitè; quod ipsum Adversarij nostri admittere debent, quia agnoscunt quatuor Con-

cilia Oecumenica, scilicet Nicænum, Constantinopolitanum, Ephesinum, & Chalcedonense, in quibus plura proponuntur explicitè credenda, quæ priùs tantùm confuse & implicitè credebantur v. g. quòd Filius sit Consubstantialis Patri, quòd Spiritus S. non à solo Patre per Filium, sed etiam à Filio procedat &c.

Cæterùm transmissi utramque M. cuius suppositum bene negari possit, quòd Christus aliqua ex ijs, quæ revelata sunt, possit relinquere nobis libera, ut credamus vel discredamus; nam quæ DEUS revelat, ad ea credenda hoc ipso nos obligat, scilicet ut vel explicitè ea credamus, vel saltem implicitè: ergo omnia revelata debemus credere vel explicitè vel implicitè: quæ autem non sunt revelata, non possumus credere, & quæ errat ille, qui aliquid non revelatum credit, ac alius, qui aliquid revelatum non credit. Ad id, quod additum est de rebus faciendis, par est responsio; nam Christus non omnia quidem, quæ nunc fieri & observari præcipit Ecclesia, explicitè, in specie, & determinatè præcepit; præcepit tamen omnia implicitè & confuse, ac indeterminatè, dum præcepit, ut obediamus Ecclesiæ: hanc autem obedientiam Ecclesiæ præstandam præcepit varijs in locis. v. g. *Qui vos audit, me audit.* Luc. 10. *Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus.* Luc. 22. & Mat. 17. Dum dixit Petro: *Pasce oves meas &c.* Jo. 20. Quod præceptum bene agnovit Paulus, dum ad Hebr. 13. jubet *nos obedire nostris Præpositis, ijs nem-*

pe, quos constituit Deus Episcopos ad regendam Ecclesiam suam.

22. Dices 1. Sunt varia tum dogmata fidei, tum præcepta morum defacto in Romana Ecclesia, quæ in antiqua non fuerunt, v. g. de reali præsentia Christi in Eucharistia: de Confessione Sacramentali, culta imaginum & Sanctorum, de Purgatorio. Item de defectu ciborum, de celibatu Sacerdotum &c. ergo ad ea credenda vel observanda nemo obligandus est. Quod autem Romano-Catholici illa credant & observent, tolerari potest, quia licet superflue credant, & superstitiosè operentur, tamen simul & credunt & observant ea, quæ omnium consensu necessariò credenda & facienda sunt, magisque errant per excessum credendo nimium, quam per defectum detrahendo aliquid. Ant. prob. Si hæc fuissent credita & observata in antiqua Ecclesia & à temporibus Apostolorum, constaret ex Traditionibus: sed ex Traditionibus non constat; quia hæ Traditiones, ut nobis innotescant, debuissent à Patribus scripta consignari, & sic ad posteros deferri: nihil autem scriptum reperitur de his Traditionibus: ergo. R. N. M. absolutè, quia prædicta dogmata fidei, uti & morum præcepta, jam olim fuerunt credita & observata, & quidem explicitè. Idque omnino constat ex Traditionibus Ecclesiasticis, quæ licet scripto non exstarent, tamen possent esse Traditiones legitime, hoc ipso, quod Traditiones sint. Sed unde cognoscimus, quod sint Traditiones legitime, non spurie? Certè non aliunde nisi auctoritate &

R. P. Pichler Theol. Polem. ca.

judicio Ecclesia. Deinde non deest nobis auctoritas Patrum antiquissimorum, qui dictarum rerum fidem & observationem semper in Ecclesia fuisse testantur, ut fuse demonstrat P. Jac. Gaultierius in Tabula sua Chronographica, Coeciùs, & P. Forerus loco cit. Hinc Ecclesia moderna nihil superflue credit, nihil superstitiosè operatur, sed ea tantum, quæ Deus per Ecclesiam nobis loquitur & præcipit, quam nunquam deserit, & quam Spiritus S. docet omnem veritatem.

Dices 2. Plurimi ex Sectarijs sunt homines moratissimi: ergo non est credibile, quod propter dissentium paucorum articulorum æternum pereant. 2. Non est credibile, quod omnes illi, qui ab Anglis & Batavis in America traducuntur ex Ethnicismo ad Religionem Calvini vel Protestantium, pereant æternum, quia bona fide credunt his Sectarijs, & sine sua culpa docentur errorem: ergo. R. ad 1. Trans. Ant. (nam sæpe sunt tantum sepulchra dealbata) N. Conf. vel Diss. non est credibile, quod æternum pereant, si dissentiant ex errore invincibili C. Conf. Si ex ignorantia, & errore vincibili, seu tali, quem satis agnoscunt, & ideo deponere tenentur, nec tamen deponunt. N. Conf. Ad 2. Ferè idem respondendum est; nam tales videntur habere tantum materialem errorem & inculpabilem; si tamen verum sit, quod isti Sectarij possint & soleant Barbaros ad suam sectam Calvinianam vel Lutheranam traducere. Ratio dubitandi mihi est triplex. 1. Quia Angli & Batavi ac similes non

K

ade-

adeunt has Regiones Barbarorum ad convertendas animas, sed ad lucra temporalia captanda. & non mittuntur à DEO ad hoc opus; scimus autem conversiones animarum esse opus DEI. 2. Quia hi Mercatores nec vitæ sanctitate, nec prodigijs, credibilem faciunt suam sectam, quibus tamen conspicui erant nostri Missionarij, v. g. S. Franc. Xavierius, Barzæus, Anchieta, & alij, quibus permoti crediderunt Barbari. 3. Quia doctrina horum Sectatorum est talis, ut Ethnicis incredibilis meritò videatur, ut est, quando asserunt, mandata DEI observari non posse, DEUM absolute aliquos ad gehennam destinasse, antequam quidquam mali fecissent &c. unde litteræ Chineses rectè aiunt, Prædicantes ex Anglia & Hollandia neminem ad fidem Christi convertere posse, sed ad hoc Jesuitas præmitti oportere: ipsi verò Paganos semel ad fidem Christi convertos postea iterum pervertunt.

24. Dices 3. Sunt admodum pauci, qui adhærent Ecclesiæ Romanæ: sed non est credibile, quòd tam pauci sint salvandi: ergo non tantum salvabuntur, qui sunt in Romana Ecclesia, sed & alij. M. prob. Si totus terrarum orbis in 24. partes dividatur, ex istis tantum quinque sunt Christianæ: sex Mahumeticæ: tredecim Paganæ, omittis Judæis, qui certam loci sedem non habent. Item si ex 5. illis partibus Christianorum demantur heterodoxi, scilicet Lutherani, Calvinistæ &c. remanent valde pauci: ergo sunt admodum pauci, qui adherent Ecclesiæ Romanæ, & spem salutis habere possunt. R. T. M. N. M. Nam hæc paucitas salvandorum valde

est conformis Sacræ Scripturæ, expressa in figuris, asserta à Patribus: *Multi enim sunt vocati, ait Christus Mat. 20. pauci verò electi.* Ex sexcentis millibus virorum, demptis mulieribus & parvulis, qui exierunt ex Egypto, solummodo duo ingressi sunt terram promissam. Dixi *Transit* Ma. Nam numerus Romano-Catholicorum longè est major, quàm objectio contendit; ut enim taceam vastissima Regna Europæ, nempe Hispaniam, Galliam, Italiam, & maximam partem Germaniæ, quæ Romano-Catholicis sunt refertissima, etiam in Oriente & Græcia, in Asia minore, in Thracia, in Tartaria magna, in Insulis Ægæis, in Patriarchatu Alexandrino, Antiocheno, & Hierosolymitano, in Æthiopia innumeri sunt Christiani, Romanæ ac Latinæ Ecclesiæ addicti, habentque suos Episcopos & Archi-Episcopos Latinos, uti P. Burghaber Controversia 1. n. 44. ostendit ex Allatio. Quid dicam de Indijs, de Regno Chinesis, Paraquaria, Brasilia, Regno Mexicano & Péruano &c. in quibus innumeri degunt Catholici, & quotidie plurimi ad nostram Religionem Romano-Catholicam per zelosos Operarios convertuntur? vide plura de hoc in notis veræ Ecclesiæ de nota Catholicismi.

Dices 4. Lutherani, Calvinistæ, & 25. alij desciverunt à Romana Ecclesia propter gravissimas causas: ergo propterea non sunt culpandi & damnandi. Ant. prob. fuit, & etiamnum est in Papatu ingens ambitio & tyrannis Romanorum Pontificum, ingens luxus Cardinalium & Episcoporum, flagitiosissimi

ni mores Clericorum &c. R. N. Ant. Sit enim (nam multa finguntur) quod fuerit vel etiam adhuc sit apud aliquos Catholicos, etiam Ecclesiasticos, ingens corruptela morum; minime tamen sequitur, Lutherum, Calvinum, & alios Sectarios potuisse jure ab Ecclesia secedere; aut eorum asselas in hoc schismate permanere: licet enim multorum mores fuerint perverti, tamen fides mansit integra. Reformare se & alios, quantum ipsis possibile erat, in moribus oportuisset, non autem novos articulos fidei eundem, alios abrogare, aut legitimis suis Superioribus Ecclesiasticis rebellare spiritu se opponere: non iussit nos Christus Sacerdotum & Episcoporum mores, sed doctrinam sequi dicens: *Super Cathedram Moysis sederunt Scribae & Pharisei; omnia quaecumque dixerint vobis, servate & facite, secundum opera eorum nolite facere.* Mat. 23. Petro quidem Christus dixit: *Rogavi pro te, ut non deficiat fides tua.* Luc. 22. Nunquam autem dixit: *rogavi pro te, ut non deficiat charitas tua, justitia tua, castitas tua.* *Obedite Praepositis vestris.* Hebr. 13. jubet Apostolus, *etiam dyfcolis.* 1. Pet. 2. Praeterea cur Sectarii solum oculos suos convertunt in sceleratos, & non etiam in modestos, castos, sanctos Sacerdotes, qui nunquam defecerunt in Ecclesia Romano-Catholica, nec unquam defunt? quae so, aspiciant etiam suos Ministellos, imò Auctores suarum sectarum, Lutherum, & Calvinum, qui se Reformatores jactant, & tunc si Ecclesiam Romanam lapidare velint, quisquis eorum sine peccato fuerit, primus in eam lapidem mittat. Certè tanta est turpitudine, & doctrina, etiam in primis Auctoribus istarum sectarum, ut, qui eam nōrit, non possit non mirari, quod fieri potuerit, ut homines culti & sanae mentis ijs fidem habuerint, & pro Reformatibus à DEO missis susceperint.

Ob. 3. Qui credit omnia, quae sunt 26. necessariorum credenda, ille potest salvari: sed qui credit Symbolum Apostolorum, credit omnia necessariorum credenda: ergo potest salvari: atqui Symbolum Apostolorum credunt non tantum Catholici, sed etiam Lutherani, Calvinistae: ergo & ipsi possunt in sua fide salvari. m. P. Symbolum Apostolorum est summa seu regula totius fidei Christianae, ut testatur S. August. Serm. 135. de tempore, ubi ait: *Symbolum est regula fidei brevis & grandis, brevis numero verborum, grandis pondere sententiarum.* R. N. m. vel claritatis gratia D. m. qui credit Symbolum Apostolorum in legitimo sensu, ex vero motivo credendi, ac alia omnia revelata saltem implicite credit, nec alium credit articulum falsum C. m. secus N. m. Patet ex dictis 1. Quod Sectarii non credant Symbolum in genuino & vero sensu. 2. Quod credant tantum ex motivo humano; si enim crederent ex motivo Divino, & propter auctoritatem DEI loquentis, credere deberent omnia, quae Deus revelavit. 3. Quod aliqua revelata expressè negent & discredant. 4. Quod teneant quosdam articulos erroneos

v. g. fidem solam justificare, DEUM esse auctorem peccati, mandata DEI observari non posse &c. S. Augustinus rectè pronuntiavit de Symbolo Apostolorum, in quo rectè intellecto universaliter omnia fidei Mysteria includuntur, quia qui illud præsertim articulum IX. credit juxta Ecclesiæ sensum, paratus est cætera quoque omnia credere, quæcunque Ecclesia proposuerit tanquam à DEO revelata; quam animi dispositionem Sectarij Indifferentiæ nunquam habere possunt.

Dices 1. Ubi est fundamentalis fidei unitas, ibi est vera fides: sed apud omnes Christianos, qui complectuntur Symbolum Apostolicum, est fundamentalis fidei unitas; nam illa, in quibus dissentiunt, sunt velut *strum, stipule, ligna*, quæ superædificantur fundamento fidei, & charitatem quidem lædere possunt, unitatem tamen fidei fundamentalem non tollunt. R. T. M. N. M. & ejus prob. quis enim *strum, stipulas, & ligna tantum*, quæ fidei fundamentum & unitatem non convellant, esse credat dissidium v. g. de Eucharistia, in qua Catholici Christum verè esse præsentem & ideo adorandum docent, & quidem sub solis speciebus panis & vini latentem: contra Lutherani mordicus defendunt, præter Christum etiam adesse non solum species panis & vini, sed & ipsam substantiam panis & vini; Calvinistæ autem utrisque contradicunt, asserentes, Christum nec sub speciebus, nec sub substantia panis & vini esse præsentem. Si hæc & similia non tollunt fidei unitatem, nescio, quid tandem tollere pos-

sit. Cæterùm transmissi M. quæ planè indigeret majori explicatione, & declaratione, in qua consistat fidei unitas fundamentalis. Fortè in articulis fundamentalibus? Sed quinam sunt isti?

Dices 2. ex Fabricio, de quo supra in sciendo 2. p. 61. mentionem feci. Qui credit 1. in SS. Trinitatem, & in Christum Redemptorem, qui est fundamentum fidei teste Apostolo 1. Cor. 3. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus JESUS.* 2. Qui ex Decalogo discit, quomodo se gerere debeat erga DEUM & proximum. 3. Qui novit per orationem Dominicam, quomodo sit orandum. 4. Qui baptizatus utitur Cæna Domini. 5. Qui credit, Ecclesiæ Christianæ Ministris concessam esse à Christo potestatem penitentibus remissionem peccatorum, impenitentibus autem iram ac pœnam divinam denuntiandi: quam ob causam subinde nos in Confessionali sistamus ad confitendum nostra peccata, & absolutionem in DEI nomine obtinendam. Qui hæc credit & facit, inquit Fabricius, ille habet fundamentum fidei & salutis, adeoque salvari potest. sed hæc omnia credunt & faciunt tam Protestantes, quam Romano-Catholici: ergo tam illi, quam isti possunt salvari. R. N. M. N. m. & N. C. Fabricius, dum Religionem Catholicam & Lutheranam, Christum & Belial lociare satagit, & in necessarijs fidei ac morum præceptis convenire contendit, fabricam suam arenæ inædificat infelici conatu; cum neque Catholicis, neque (ut mihi persuadeo, & ab alijs percepi)

Lutheranis probetur hæc doctrina. Scilicet damnare Catholicos non potest, quia apud ipsos est multum Christiani boni, imò omne Christianum bonum, ut fateretur cum Luthero Tom. 4. Jenensis p. 320. quem citat, suos autem damnare non vult: pontem igitur fabricare cupit, per quem utrisque aditus ad cælum pateat. Sed fallit & fallitur; qua enim auctoritate statuit, solum illa quinque puncta esse credenda & facienda, & quidem eo modo, quo ipse explicat? Quo fundamento assensit, Catholicos in his punctis convenire cum Protestantibus? Catholici non docent, quòd ex Decalogo tantum *discamus*, quomodo gerere nos debeamus erga DEUM & proximum, sed quòd præcepta Decalogi opere ipso observanda sint. Deinde Ecclesia Ministri juxta & apud Catholicos non habent solum potestatem *denuntiandi* remissionem peccatorum, sed ipsa peccata *remittendi*, utpote vicarij Christi Domini, à quo audierunt: *Quorum remiseritis peccata* &c. non, quibus denuntiaveritis remissionem peccatorum.

Dices 3. Sicut apud Catholicos contingit, ut aliqui credant quosdam errores ex aliqua ignorantia, & tamen propter ejusmodi errores materiales non excluduntur à vera Ecclesia: ita potest contingere, ut plures sectæ v.g. Lutherana, Calviniana, Catholica &c. possint spectare ad eandem Ecclesiam veram, licet diversa credant, & aliqui sint in errore, qui tamen tantum materialis sit. R. Si supponas, quòd ceteræ sectæ Christianorum errent tantum materialiter, tunc spectant omni-

no ad veram Ecclesiam, eamque Catholicam, non ad Lutheranam, Calvinicam, aut aliam in se erroneam, quam bona fide profitentur. Sed omnes Lutheranos & Calvinistas &c. errare solum materialiter, non est credibile, sicut tamen credibile est errare aliquos Catholicos in quibusdam materialiter.

Ceterum tota Ecclesia nec errorem præcisè materiale[m] approbare potest; si enim tota Ecclesia posset incidere in errorem etiam solum materiale[m], non amplius *esset columna & firmamentum veritatis*. 1. Tim. 3. *Non doceretur à Spiritu S. omnem veritatem*. Jo. 16. Omniaque fluctuarent, & meris opinionibus essent subjecta, cum neque de ipsa Scriptura certi esse possemus, neque de ejus sensu; cum semper posset esse suspicio, an non Ecclesia hic materialiter erraret.

Ob. 4. contra 5. assertionem. Etiam Catholici DD. dividunt articulos fidei in necessarios necessitate mediij, & in necessarios necessitate præcepti, & in alios neutro modo necessarios: ergo etiam ab Indifferentistis possunt dividi in substantiales & accidentales. R. N. C. licet Catholici ita dividant, tamen nunquam dicunt, aliquos articulos posse omnino negari, & repudiari, vel in dubium revocari: sed præcisè per hanc divisionem indicare volunt, aliquos articulos *explicite & speciatim* esse credendos, & quidem ita necessarios, ut nullo modo sine illis ita creditis salus obtineri possit: quam necessitatem vocant *necessitatem mediij*: ita juxta plerosque necessaria est fides de

existentia DEI Remuneratoris, & probabili-
 ter etiam de SS. Trinitate & Incarnacione.
 Minus necessaria creditu sive necessaria *necessitate precepti* ple-
 rique dicunt esse præcipua, quæ conti-
 nentur in Symbolo Apostolorum apud
 eos, apud quos est sufficiens promul-
 gatio Evangelij, item ea, quæ requi-
 runtur ad Sacramenta ritè suscipienda.
 Alios autem articulos non esse necessa-
 riò ita explicite & speciatim credendos
 ab omnibus docent, cum DEUS à no-
 bis non exigat, ut omnia revelata no-
 verimus, & explicite credamus; id
 enim plerisque esset impossibile: tene-
 mur tamen omnia revelata credere im-
 plicite, & generaliter, ac nullum ne-
 gare.

Dices. Etiam Catholici non possunt
 determinate dicere, quinam articuli
 sint necessarij necessitate medij, & qui
 tantum necessitate precepti: ergo et-
 iam si Sectarij non possint determina-
 re, quinam sint articuli fundamenta-
 les, & quinam accidentales, tamen be-
 ne possunt ita dividi. R. T. A. N. C.
 nam licet difficile sit determinare, qui-
 nam articuli sint necessarij necessitate
 medij, & quinam necessitate precepti;
 cum Scriptura, Traditiones, Ecclesia,
 aut PP. nihil clarè de hac re determi-
 narint, tamen ex Scriptura, Traditio-
 ne, ac Patribus constat, quòd aliqui
 articuli *speciatim & explicite* debeant
 necessariò credi, alij non item. Econ-
 tra divisio articulorum in fundamen-
 tales & accidentales, seu in necessariò
 credendos & arbitrarios, nullum habet
 fundamentum in Scriptura, Traditio-

ne, aut Patribus: ergo gratis & inepte
 fit hæc divisio, non autem illa.

Ob. 5. Pro utroque Indifferentissimo
 simul. Deus vult omnes homines sal-
 vos fieri, & quidem seriò & efficaci-
 ter: ergo & Judæos, Turcas, & Chri-
 stianos omnes: ergo omnes in sua Re-
 ligione debent posse salvari; aliàs enim
 ipsis deesset medium ad salutem neces-
 sarium. 2. Potest per diversas vias
 deveniri ad aliquem montem v. g.
 quem tamen visui eripit aliqua nebu-
 la, ita ut aliqui nòrint quidem semi-
 tam rectam, alij autem de semita recta
 non satis certi eligant viam obliquam;
 omnes tamen denique ad eundem
 montem perveniunt. Sed sic se ha-
 bent diversæ Religiones, quibus tendi-
 tur ad DEUM, aliæ rectius, aliæ obli-
 quius eò ducunt.

R. ad 1. DEUS vult quidem omnes
 homines salvos fieri efficaciter ex sua
 parte, subministrando scilicet media
 necessaria, ex quibus præcipua sunt
 Mors & Merita Christi, fides in Chri-
 stum, & Sacramenta: at verò non vult
 omnes homines salvos fieri voluntate
 absoluta, sed conditionata: *Si nempe
 & ipsi homines salvari velint, eaque
 præsent, qua requiruntur*, uti sunt ad-
 mittere inspirationes internas, susci-
 pere fidem, & Baptismum, servare
 mandata, agere pœnitentiam &c. quæ
 non fiunt ab omnibus, & ideo non
 omnes salvantur.

Ad 2. Paritas non quadrat; quia
 Religiones Paganorum & Hæreticorum
 nec oblique ducunt ad salutem, sed
 ad interitum; & hinc toto celo aber-

rant earum cultores, nec ad montem caelestis Patriæ perveniunt unquam, nisi ad viam & veritatem Catholicam redeant.

Dices. Indifferentismus arripisse videtur etiam Curia Romana, cum ipse summus Pontifex Pius IV. ad Reginam Angliæ Elisabetham scripsisse dicatur, quod velit approbare Hierarchiam Ecclesiasticam Anglicanam, modo ipsa agnoscat Romani Pontificis Primatum super Universam Ecclesiam: ergo. R. N. A. & subiectam probationem. Quis enim credat, sapientif-

simum Pontificem approbare voluisse Monarchiam Ecclesiasticam, cuius caput esset Iemina, scilicet Angliæ Regina. Sciverat utique, Paulum 1. Cor. 14. v. 35. ne quidem loqui in Ecclesia permisisse mulieri. Dein quomodo potuit sine aperta stultitia supremum caput aliud præter se agnoscere velle in Anglicana Ecclesia, & vicissim ab hac coli ut supremum *universa* Ecclesie Caput & Princeps?

Plures objectiones huc facientes videre potes art. 5. de Indifferentismo Laxiore.

DUBIUM INCIDENS.

An desperatum sit de compositione facienda inter Catholicos, & Protestantes circa negotium Religionis?

Sciendam, plurimos ex Moderationibus utriusque Religionis alumnis ardentem hæcenus suspirasse, imò non paucos, præcipuè Protestantium, Theologos Unionem Catholicorum inter & Novatorum Ecclesias meditari cœpisse, & scriptis etiam libris inita quadam compositione concordiam promovere, ferire fœdus, vel saltem ad opus adeò salubre viam sternere conatos esse. Quos inter minimè postremus est Matthæus Prætorius Memelâ-Prussus (Protestantium de numero, ut ex decursu ejus libri, cui titulus: *Tuba pacis ad universas dissidentes in Occidente Ecclesias*, anno 1685. Colonia editi, palam sit legenti) qui putat, plerasque controversias bona distinctione conciliari & tolli posse, &

postquam varia exempla retulit, lite ubique ferè ex Catholicorum placitis compositâ, prudenter in fine in hunc sensum discurrit. Ut autem sperari, possit ac fieri compositio Partium circa res fidei litigantium, opus omnino est aliquo Judice Supremo, adeoque agnoscendus Romani Pontificis Primatus tam Ordinis quàm Jurisdictionis ac magisterij; utpote quem Primatum jam pridem ipsi asseruissent SS. Patres tanquam Successori D. Petri, ob id Romanæ Ecclesie Cathedralam passim appellantes *Cathedram Apostolicam, Cathedram Petri &c.* Romanum verò Pontificem *Caput Ecclesie, Caput fidelium, Pastorem regis Universi, Vicarium Christi, Pastorem Pastorum, petram & crepidinem*

„*nam Ecclesia Catholica, recta fidei
fundamentum &c.* Ita ille; cui ta-
men, præcipuè in admittendo Primatu
Romani Pontificis, necessarij Judicis
Controversiarum, cæteri Protestantes
ægrè assensuros credo. Quod quidem
si facerent, omnino faciendæ unionis
spem aliquam superesse arbitræ. Quia
tamen hoc sperare vix licet ob innat-
um quasi odium erga Pontificem, &
propter superbiam, communè Apo-
statis vitium, ne fateantur se errasse,
ideo

Dico 1. Si Protestantes desiderent,
ut Catholici in unico, vel pluribus fi-
dei articulis, semel ab Ecclesia defini-
tis, aliquid ipsis cedant; desperatum
est de compositione & unione Roma-
no-Catholicos inter & ipsos faciendâ.
Ratio est clara & in promptu. Quod
enim semel didicerunt ab Ecclesia,
quam credere tenentur omnes infalli-
bilem in statuendis rebus fidei, ut ve-
rum & revelatum à DEO, utique re-
pudiare ut falsum nullatenus deinceps
poterunt. Atque hoc ipso desinerent
esse veri fideles, si vel unicum fidei ar-
ticulum à DEO sufficienter revelatum
negare inciperent. Si itaque Sectarij
expectent, ut Ecclesia Romana vel api-
cem ex ijs, quæ pro articulis fidei se-
mel agnovit vel declaravit, v. g. de Sa-
cramentis, de Pœnitentiâ, de Justifi-
catione, de Invocatione Sanctorum;
de Purgatorio &c. frustra expectant.

Dico 2. Si verò solum desiderent,
ut in alijs rebus, circa quas est penes
Ecclesiam hoc vel illud statuere, pro
certis circumstantijs aliquid prohiben-
do vel præcipiendo, uti est conjugium

Sacerdotum, quod nunc prohibet,
sumptio Evcharistia sub una specie,
quam Laicis præcipit defacto &c. non
foret impossibilis compositio, posset-
que Ecclesia absolute aliquid indul-
gere infirmis; si tamen isti prius pro-
fiterentur, in Ecclesia Catholica pote-
stare ac arbitrio esse, hæc & similia
prohibere, vel præcipere, vel permit-
tere, prout ei visum fuerit. Quippo
si Sectarij negarent, hanc potestatem
esse penes Ecclesiam, negarent aliquem
fidei articulum; quod Ecclesia nun-
quam approbare potest, aut dissimulare
in ijs, quos recipit in suum gremium.

Dico 3. Etiam si Sectarij profiteren-
tur, penes Ecclesiam Romano-Ca-
tholicam esse, Sacerdotibus permittere
vel prohibere conjugium, usum calicis
in sumptione Evcharistia &c. tamen
etiam in hujusmodi rebus difficillimè
cedet unquam Ecclesia, & rectè qui-
dem. Ratio est 1. Quia, dum indul-
getur errantibus, animus ipsis additur,
ut plura petant, ac majora moliantur.
2. Quia quòd plura conceduntur ejus-
modi Apostatis, eò audaciores ac in-
solentiores fiunt; id quòd Catholici
jam tempore hæresis Arianae experti
sunt, ut testatur Theodoretus l. 2.
Histor. c. 18. 19. ubi Ariani volebant
immutari voces, ut sic labefactarent
facta decreta, & postea ipsum dogma.
3. Quia sic præbetur refractarijs oc-
casio superbiendi, vel etiam se jactan-
di, quòd ipsi vicerint, & Ecclesiam
docuerint, quid factu sit optimum.
4. Quia non decet, ut Mater indulgeat
multum, atque cedit rebellibus filijs.
5. Quia quòd ob gravissimas causas se-
mel

mel statuit, non debet immutare, licet possit, nisi graviores superveniant causæ immutandi; cujusmodi tamen non facile afferentur à Sectarijs, quæ scilicet præponderent.

Dices. Per ejusmodi compositionem induceretur Pax in Imperium Romanum & totam Europam, qua pace nihil est optabilius; ac insuper consuleretur plurimarum animarum salutem: ergo Ecclesia Romana deberet etiam cæteris aliquid dare, connivere, & in certas condiciones consentire. R. Trans. Ant. de cujus veritate testat ad-

huc ingens dubium. N. Conf. Non enim est in potestate Ecclesiæ in certas condiciones circa definitos fidei articulos consentire, aut inire pactionem cum perfidia, impietate, & falsitate contra semel revelatam à DEO veritatem. Circa alia, quæ sunt in arbitrio ac potestate Ecclesiæ, pacisci non expedit aut decet, ut vidimus; aut si deceret ac vellet etiam Ecclesia; probabilissimè tamen nunquam contenti forent Sectarij, si ipsis non daretur plus, quam quòd Ecclesia potest.

